DECRETA SYNODI PROUINCIALIS HABITAE ROTHOMAGI AN. DO. 1581. SUB...

Rouen, Gregorius 13.>, Charles : de Bourbon, Pius 5.>

DECRETA

SYNODI PROVINCIALIS HABITÆ ROTHOMAGI AN. DO. 1581. SVB

Illustriß. Principe, & Reuerendiß. D.D. Carolo Cardinale BORBONIO *ciuitatis Aueniononensis, & S.S. Ap. de latere Legato,*

Archiepiscopo Rothomagensi, Primate Normaniæ.

Omnia à sanctiß. D. N. PP. probata & confirmata.

Statuta Seminariorum.

Difficultates & supplicationes Sti. S. propositæ, & eiusdem ad singulas responsa.

PARISIIS,

Ex officina Petri l'HVILLIER, via Iacobęa.

M. D. LXXXII.

Cum priuilegio Regis, & eiusdem Illustriss. D. Card.

B

CAROLVS

S.R.E. TIT. S. CHRYsogoni Presb. Cardinalis à Borbonio, Dei, & Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus Rothomagẽsis, Primas Normaniæ.

Reuerendiss. fratribus nostris Episcopis nostræ prouinciæ Rothomagẽsis, & uniuerso eiusdẽ clero & populo, Salutem in Domino.

CVM ex malis moribus bonę leges oriãtur, quæ pœnam vitiis, præmiũ virtutibus, arctissima duo societatis humanæ

vincula constituũt, earum serui simus oportet, vt liberi esse possim⁹. Est enim libertas vbi spiritus Domini, qui populũ Israëliticum in sacerdotale regnum & gentem sanctam sibi deligẽs, eiúsque Remp. è Pharaonis seruitute in libertatem asserens, nõ aliis quàm sanctissimarum legum præsidiis septam, vallatam, ac munitã esse voluit. Priusquam autem eas Mosi de vertice Synai montis ederet, ecce cœperunt audiri tonitrua, micare fulgura, nubes densissima operire terram clangórque buccinę vehemẽtius perstrepere: vt inde nobis esset exploratum mãdata Dei

penes quæ vitæ & necis eſt arbitrium bonorum animos excitare, inflammare, & tanto amóre virtutis incendere, vt quando amanti nihil eſt difficile, ſuauia illis & leuia eſſe videãtur, quibus etiã ſolent terrorem incutere. Ad quẽ enim reſpiciã, ait Dominus per prophetam, niſi ad tremẽtem ſermones meos? At verò quoniã ſumus quaſi duabus à natura perſonis induti: vna quæ cõmunis eſt, ex quo ſumus omnes participes rationis: altera quæ propriè ſingulis eſt tributa: non ſolùm leges illæ ſancitæ ſunt nobis & irrogatę, quæ omnibus vna & eadem voce

loquũtur: ſed etiam vt impoſitam quiſque ſibi perſonam induat, debet certam eius agẽdæ normam & regulam habere ſemper ob oculos, ad quam omnia officij ſui momenta diligentiſſimè perpẽdat, & tanquã ſagittarius ſcopum intuẽs facilè propoſitum ſibi finẽ aſſequatur. Quãobrẽ vbi Deus Leuitas pro primogenitis filiorum Iſrael ſibi conſecraſſet, & ſuper cultũ ſacerdotij conſtituiſſet, eorum ritus & officia iuxta cuiuſque familiã diſtribuit, iuſſitque ſolum Aaronẽ cum filiis ſancta ſanctorũ ingredi, & diſponere opera ſingulorum. Atque quanto ad al-

tiorem dignitatis gradum eôs euexit, tantò grauiùs vbi peccarunt in ipsos animaduertit. Nadab & Abiud in quadam diuini cultus cæremonia deliquerũt, prosiliit ignis repentè à Domino, quo ipsi cõflagrati sunt. Sãctificabor enim, inquit Dominus, in iis qui appropinquant mihi, & in cõspectu omnis populi glorificabor. Plures in ipso cœtu aliis in rebus peccauerant, sed à domo Domini iudicium incipit. Et quantum differt, pastor ab ouibus, tantũ sacerdotes debent cæteris virtutum gloria prælucere. Hinc tot sanctissimorum patrũ canones, & decreta, quæ nobis

eam ob rem muneris obeundi
noſtri rationem præſcribunt,
ſeueris legibus vitia coërcent,
impiorum comprimũt libidinem,
frangunt ac retundũt audaciam. In illis autem conſtituendis Imperatores & Reges
Chriſtiani liberam ſemper eccleſiaſticis poteſtatẽ reliquerunt, ea tutati ſunt, & ſua auctoritate exequi mandarunt.
Sic Conſtãtinum, Valentinũ,
Theodoſium, Arcadium, Honoriũ ac alios feciſſe legimus.
Quare preclara illa vox, & primi Imperatoris Chriſtiani maieſtate digna, MIhi homini peccatis obnoxio nefas eſſe videtur eccleſiaſticorum virorũ

accuſationes recipere & audire, earúmque libellos cõbuſſit. Nam vt ſapiẽter D. Ambroſi⁹ Valentiniano, Ad Imperatorẽ palatia pertinẽt, ad ſacerdotẽ Eccleſiæ: aliud Paulus in Eccleſia, aliud Papinian⁹ in foro. Quæ cùm ita ſint, fœliciter & præclarè nobiſcũ agitur, quòd tãta pietate Regẽ Chriſtianiſſ. habeamus, qui vbi intellexit ex Synodis generalib⁹, & Tridentina maximè petenda eſſe remedia quæ ęgrotæ mederẽtur eccleſiæ, & quę in illis ſanctiſſimè ſtatuta temporum iniuria exaruerunt, prouincialibus cõciliis reuireſcere, nobis de cõcilio in noſtra prouincia

ineundo cogitantibus non ſolùm addidit animũ, ſed vt cæteri idem in aliis ſui regni prouinciis agerent pro incredibili ſuo religionis amore & ſtudio ſibi gratiſſimũ fore demõſtrauit. Illud igitur indixim9, cõuocauimus, cõuenim9, & cœptis à Deo opt. max. tãtæ rei agẽdę primordiis nudata ſunt palã, quæ ſanãda eſſẽt vulnera: medicinę faciẽdę locus liberis ſingulorũ ſuffragiis datus eſt: vnde vobis vnũ & idem ſentiẽtibus, atque pro ſãctiſſimi iſtius operis fœlici ſucceſſu plaudentibus, quæ communi calamitate & noſtrũ omnium vitiis Eccleſia noſtræ prouinciæ

perdiderat ornaměta dignitatis, & præſidia ſtabilitatis ſuæ, ea ſacroſanctis canonibus & decretis diuini ſpiritus auxilio freti reſtituenda curauimus. Quæ omnia, qua debemus obedientia, auctoritati ac iudicio S. R. E. omniũ Eccleſiarũ matris & magiſtræ emendãda & corrigẽda ſubiecimus, atq; à ſua S[te]. confirmata & ex eius etiam mãdato in lucẽ ędita ad vos mittimus: hortamúrq; atque prępipimus in Domino, & per viſcera miſericordiæ Dei rogam⁹ omnes & ſingulos volumen legis huius habeant, nõ modò ante oculos Phariſęorũ more, ſed in animo penitus in-

ſitum. De cuius ſpatio & curriculo deflectere noſtrũ nemo poterit, quin ſit ei pœna ab ira Dei, & ab ipſis legib⁹ expectãda, atq; maxima leuitatis & inconſtãtię fama ſubeũda. Quãobrẽ ſi honori noſtro, & ſaluti conſulere, ſi Eccleſiæ vtilitati proſpicere, ſi dignitati noſtræ ornamẽto & cęteris qui in nos oculos habẽt, cõiectos exẽplo eſſe velimus, in hui⁹ ſacroſanctę ſynodi amplectẽdę, tuẽdę, & exequendæ ſtudiũ incũbamus, vt quod corã Deo & Angelis magna lectiſſimorũ virorũ frequẽtia ſacris ſolẽnibúſq; verbis promiſimus, id vltro & ſpõte, omni ſtudio, cura, labore & diligẽtia re ipſa cumula-

tiſſimè expleamus. Vos autẽ qui eſtis oues Domini, popul⁹ Dei dilectus, ſi quid in vobis chriſtianũ redolet, illud etiam ſuſcipite: & quantum diſtant oues ab hircis, lupis & leonibus, tãtum efficite ne vlla cupiditatis, maleuolẽtię, & arrogantiæ in animis veſtris macula reſideat. Vos inquã, quorũ eſt, legẽ Dei de labiis ſacerdotis requirere, nolite extinguere ſpiritũ Domini, ſed vt eſtis oues, ita humilitate & obediẽtia mitem & innocẽtem ouiũ naturam quoad fieri poterit imitemini. Valete in Domino. Dat. Lutetiæ primo Calend. Septemb. M. D. LXXXII.

BREVE APOSTOLICVM DE SYNODO PR. ROTHOM. INDICENDA ET CELEBRANDA.

Gregorius PP. xiij.

Dilecto filio nostro Carolo titul. S. Chrysogoni Presb. Cardinali Borbonio nuncupato.

DILECTE *fili noster, salutem & Apostolicā benedictionem. Ex frequenti conciliorum prouincialium celebratione quantas superioribus temporibus Prouinciæ ipsæ perceperint vtilitates, satis docet ea, quæ ob eorum intermißionem & clero & populis orta sunt, & quo-*

tidie oriuntur detrimenta: ea igitur ex concilij Tridentini præscripto vbique, maximè verò in Galliæ regno nobis multis nominibus charißimo, pro moderatione morũ, excessuum correctione & compositione controuersiarũ renouari, à prædictóque concilio statuta iuxta formam ab eo traditam palàm recipi cupiẽtes, plurimum lætamur, te Ecclesiæ Rothomagen. ex dispensatione apostolica præsulem tàlem, tali pietate, generis nobilitate atque auctoritate præditum, in ista tua prouincia, atque adeò in dicto regno habere per quem sanctum hoc opus in vsum & lucem reuocari posse speramus, conijcientes fore

vt quod ipſe feceris, multi alij & pietatis & nominis tui ſplēdore adducti imitentur, tuóque exemplo excitati Dei cauſam ſpiritualiáq; prouincialium ſuorum cōmoda libenter amplectantur. Quare nos paternæ in te noſtræ charitatis affectu (quod ſatis fore arbitramur) dilectionem tuam etiam atque etiam hortamur, vt quamprimum prouincialem ſynodum in dicta tua prouincia indicas, & congreges, in eáque, quo decet religionis zelo, de ijs quæ in prouincialibus huiuſmodi conuentibus agi eadem ſancta Tridentina ſynodus demonſtrat seriò pertractes, & communi cōſilio exequi mandes: vt Chriſtia-

næ

næ religionis rebus summo tuo in Catholicam fidem studio ibidem optimè constitutis, exemplóque aliȷs huius sancti instituti renouandi proposito, & nos non frustrà lætatos esse in domino gloriari poßimus, & tu huiusmodi pietatis atque obediētiæ meritis promissam à Deo fidelibus seruis retributionem in futuro seculo cōsequaris. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xv. Aprilis, 1580. Pontif. nostri anno octauo.

M. Datz.

LITTERÆ INDI-
dictionis.

CAROLVS miſeratione diuina tituli ſancti Griſogoni ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ preſbyteri Cardinalis à Borbonio nuncupatus, Rothomagẽſis Archiepiſcopus, ac Normaniæ Primas, Reuerendis fratribus Epiſcopis, Decanis, Capitulis, Abbatibus, Cõuentibus, Prioribus, cæteríſque Eccleſiaſticis perſonis, quæ de iure vel conſuetudine concilio prouinciali intereſſe debẽt, Salutem in Domino. Nemi-

nem veſtrũ latere arbitramur, Fratres dilectiſſimi, Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtaurandæ, morúmq; abuſibus corrigengis, priſcos illos patres, qui à primis Chriſtianorum temporibus Eccleſiam rexerunt: ſacrum generale concilium Tridentinum, Regémque noſtrũ Chriſtianiſſimum, ac cunctos huius regni ſtatus & ordines nihil magis congruum & neceſſariũ, quàm frequentem in vnaquaque Prouincia Synodorum celebrationem, exiſtimaſſe, in quibus & attrita reſarciantur: collapſa reſtituantur: maculæ, quibus facies ſpõſæ Chriſti fœdata eſt, abluan-

tur: & ſtatuãtur denique quæ ſuo reddẽdo Eccleſię ſplẽdori duce Spiritu ſancto iudicãtur neceſſaria. Quæ cùm mentem noſtrã pro iniũcto nobis munere ſæpiſſime ſollicitarent, optauimus ſanè nobis cœleſti fauore donari, vt tempus conuocandi concilij prouincialis opportunum ſuccederet: quo aliqua ex parte noſtræ Eccleſiæ collabenti mederi poſſemus, ac manus præberemus adiutrices. Verũ huic noſtro deſiderio turbulẽtiſſimas procellas quibus Gallia noſtra turbata eſt, quæ animum noſtrũ variis anxietatibus publicè & priuatim diſtorſerũt, vidimus

aduerſari. Quarum & ſi aliquando fluctus ceſſaturos Deo propitio ſperandum, tamen verentes ne dum malorum finem & publicam quietem expectamus, videamur potius deplorãdis calamitatibus tempus terere, quàm adhibendis remediis inhiare: exiſtimauimus noſtri officij eſſe conuocationem ipſius concilij non diutius protrahere. Ad quam noſtrã intentionem acceſſit grauiſſimũ quidem, ſed nobis gratiſſimum, Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Gregorij Pontificis maximi iudicium, qui nos ad illius Synodi

celebrationem nõ ita dudum ſuis litteris excitauit, & currentibus (vt dicitur) calcar addidit. Quapropter quod vniuerſo clero populóque nobis ſubiecto fœlix fauſtúmq; ſit, concilium prouinciale in noſtra metropolitana Eccleſia Rothomagenſi, Dominica prima Aduẽtus proximi inchoãdũ, & ſequentibus diebus celebrandum & terminandum indiximus, ac præſentibus litteris indicimus & conſtituimus, ſperantes ea quæ in noſtro illo cõuentu Deo auctore pro bono Eccleſiæ ſumus tractaturi, optandum finem conſecutura. Itaque hortamur

vos fratres dilectissimi, & sub diuini obtestatione iudicij monemus atque iniungimus, vt posito omni excusationis (nisi quę legitima fuerit, & per ipsum concilium approbāda) obtentu, die præstituta Rothomagum nobiscum conueniatis; vbi coniunctis animis cōmunibúsque studiis & precibus à spiritu sancto cōsilium impetremus, eóq; ductore & moderatore constituamus, & decernamus salubria pro Dei cultu, populorum nobis commissorum vtilitate, & Ecclesiarum nostrarum splendore & regula: vt sit illud futuris norma, & præsentibus vitæ

veteris emendatio ſedulitate noſtra in priſtinum ſtatum re-uocantes quicquid ab anti-quis patribus fuit ſtatutum: Sed quod incuria noſtra, & corruptorum temporum li-centia, modò cernimus im-minutũm vel potius oblitera-tum, vt vigore diſciplinæ recepto poſſint mala commiſ-ſa corrigi, & non admittenda damnari. Cæterùm quo pa-ratiores, & eorum, de quibus certius fieri concilium volue-rit, rationem reddere poſſitis, rogamus ac præcipimus in Domino, vt diligenter inqui-ratis, ſi quid per veſtras Eccle-

ſias temporum iniuria, & hæreſium labe, animaduerſione & cenſura dignũ obrepſerit, maximè circa ritus & obſeruationes monaſteriorum cathedralium, & aliarum Eccleſiarum, quarum ſtatuta per deputandos ab eiſdem volumus, in dicto noſtro Concilio exhiberi, cogniturо ſi quid fuerit neglectum, vel additum, aut pro ratione temporis expedierit immutandum vel innouandum. In quorum fidem & teſtimonium præſentibus literis manu propria ſubſcriptis ſigillum noſtri Archiepiſcopatus apponi man-

dauimus & iussimus. Datum in Castro Regio Fontis blaaldi. Anno Domini millesimo, quingentesimo octuagesimo, die vigesima septima Septembris.

C. Cardinalis à Borbonio.

Per Illustriss. & Reuerendiss. D. meum D. Cardinalem.

TESTV.

LITTERÆ PRO-
ROGATIONIS.

CAROLVS *miseratione diuina tituli ſancti Griſogoni ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Preſbyter Cardinalis à Borbonio nuncupatus, Archiepiſcopus Rothomagenſis, Normaniæ Primas, Reuerendis fratribus Epiſcopis, Decanis, Capitulis, Abbatibus, Conuentibus, Prioribus, cæteriſque prouinciæ noſtræ perſonis, quæ de iure vel conſuetudine concilio prouinciali debẽt intereſſe, Salutem in Domino. Synodum prouincialem in metropolitana Eccleſia noſtra*

Rothomagensi Dominica prima Aduentus proximi inchoandam & quoad terminaretur celebrandam vobis indiximus, & pro officij nostri ratione præcepimus, eò omnes nullum excusationi locum relinquentes conueniretis. Sed quoniam paucis abhinc diebus in aduersam incidimus valetudinem, qua nos leuari quando Deo placebit incertum est, cogimur in aliud tempus magis idoneum, Dominicam scilicet quæ dicitur Quasimodo, proximam post Resurrectionem Domini, Synodum illam differre & prorogare. Quamobrem vos iterum rogamus, hortamur & in domino præcipimus, vt hac in di-

cta die in eandem Ecclesiã nostrã omnes ad Ecclesiarum nostrarũ disciplinã et morũ nostrorum integritatẽ restituẽdam mente, voluntate, studio, virtute, voce cõsentientes: & ad ea quæ superiori nostræ conuocationis edicto continẽtur agenda omnia ac statuẽda conueniatis. In cuius rei fidem & testimoniũ, præsentes litteras manu nostra subsignatas per Secretariũ nostrum signari, sigillique nostri appositione muniri iussimus. Datum in Castro nostro de Gallione, anno Domini 1580. die verò 28. mensis Octobris.

C. Cardinalis à Borbonio.

Per Illustriss. & Reuerendiss. D. meum D. Cardinalem.

DE MAINTETERNES.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALIS, *Arch. Rothomagen. Ad Synodum prouincialem cohortatio.*

TANDEM aliquãdo, F. R. diuturni desiderij nostri finẽ hodiernus dies attulit, seriùs omnino quàm optabamus, sed oportunius quàm sperare potuissem[9]. Graues enim reip. nostræ Christianæ casus, vt ex regis Christianiss. litteris facilè perspexistis, alias semper ex aliis remorãdi causas attulerũt,

quæ me ab hoc iucundiſſimo conſpectu cōſeſſúque veſtro inuitum auocarunt. Quamobrem magna Deo habenda eſt gratia, cuius ſingulari beneficio ne diutius ſupenſa expectatio veſtra teneatur, licet vos iiſdem verbis affari, quibus Iudas Machabæus fratres ſuos hortabatur. Aſcendamus mundare ſancta, & renouare. Nam quemadmodum fortiſſimus ille dux populi Dei victis hoſtibus aſcendit ſuo cum exercitu in loca ſancta, vbi cùm ſanctificationem deſertam, & altare profanatum viderent, ſciderunt veſtimēta ſua, planxerunt plan-

ctu magno, & id ſibi negotij crediderunt ſolum dari, inſtaurarent euerſum Dei templum, & quod pollutum fuerat mundarent: Sic nos exiſtimet homo miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miniſteriorum Dei, vt conuocato & coacto hoc noſtræ prouinciæ concilio huc nos paremus, hæc cogitemus, hæc moliamur: vt diuini ſpiritus auxilio labentem Eccleſiæ noſtræ ſtatum, cuius ſplendor omnis in diſciplina & moribus noſtra omnium culpa penitus obſoleuit, in integrum quoad fieri poſsit reſtituamus. Quamuis autem clariſsimus hic ordinis

Eccle-

Ecclesiastici consessus, iuxta sanctorum Conciliorum decreta conuocatus, vnica istius curandæ & agendæ rei ratio atque via esse possit: tamen existimare debemus prouinciale conciliũ esse instar probaticę piscinæ, vt malis nostris mederi nequeat, nisi descendat Angelus de cælo qui moueat aquam, & sanctificationem nostram desertam sanctificet. Tunc enim descendit Angelus cùm in nomine Dei sumus congregati, id est quãdo quærimus non quæ nostra sunt, sed quæ Iesu Christi. Et aquam mouet, vt sani simus, si, quoniam omnes de recto

cursu deflexerũt, quisque nostrum culpam suam liberè fateatur, contẽtionem omnem hac sancta Synodo prorsus indignam fugiat, nec ex alienis peccatis suis quærat excusationem. Iustus enim, vt ait sapiens, est accusator sui: atque si nos ipsos iudicaremus non vtique diiudicaremur. Quare si Mosi, & postea Iosue dictum fuerit, locus vbi stas, terra sancta est: Solue calceamentum de pedibus tuis: quid agere nos oportet? nos inquã qui nõ solùm pedibus terram sanctam premimus, sed quem cæli & terra non capiunt, manibus ipsis attrectamus, non

calccamenta tantùm, verum etiam pallium Ægyptiacæ mulieri, id eſt omnia quæ nos ab hoc ſanctiſſimo opere & inſtituto auocāt, debemus miſſa facere. At verò ſi honoris & ſalutis noſtræ negligentes adeò fuerimus, vt nos non moueat huius noſtri ratio officij, moueat ſaltem animarū ſalus, quas cùm Chriſtus non auro, non argento, ſed pretioſo ſuo ſanguine redemerit, de manibus noſtris quibus commiſit, eſt repetiturus. Moueat nos omnium expectatio, qui in nos oculos habēt cōiectos, & quicquid in hac ſancta Synodo pro communi Eccleſiæ

nostræ bono statuerimus, ad idem agendum occasionem sibi datam fore putabunt. Plura dicere non est opus. Tria sunt enim in rebus omnibus peragendis necessaria, scire, posse, & velle. Scimus omnes quæ sit nostri causa, & medicina mali. Possumus ei diuino freti numine mederi. Restat igitur velimus. Itaque vos Reuerendiss. & omnes amãtissimi F. per viscera misericordiæ Dei oro, obsecro & moneo, vt cõiunctissimis animis, quod ait Apost. idem sentiamus, idem loquamur, idem agamus omnes, in spiritu humilitatis & mansuetudinis, ne

tempus hoc nobis diuinitus oblatum & concessum sine optato & expectato studiorum ac laborum nostrorum fructu dilabi ac prætermitti patiamur. *Ascendamus igitur mũdare sancta & renouare.* Sed tuDomine qui dixisti, quoties duo aut tres cõgregati fuerint in nomine tuo, te fore ĩ medio eorũ, memor esto cõgregationis huius quam possedisti ab initio. In illam spiritus tui gratiam effunde, in cuius lumine videamus lumen. Tu qui via, veritas es, & vita, viam qua nobis ingrediendum & incedendum sit, facilem & rectissimam aperi, vt qua fide

inuictissimi populi tui duces Machabæi ascenderũt in mõtem sanctum Syon, vbi loca sancta euersa ædificarunt, polluta mundarunt, & renouarunt: Nos qui iam ascendimus in hunc habitationis tuæ locum, possimus eodem animo, cura, studio & virtute neglectam & intermissam in domo tua fidei nostræ commissa disciplinam repetere ac reuocare, & quod nostris corruptis moribus dilapsum est, corrigere, firmissimísque constitutionibus & decretis vincire, vt quam optamus huiusce concilij vim & effectum, fœlicissimè consequamur.

DECRETA
SYNODI
PROVINCIALIS ROTHOMAGENSIS ANNO D. 1581. habitæ Rothomagi ſub illuſtriſſimo Principe & Cardinale à Borbonio, Archiepiſcopo Rothomagenſi, Primate Normaniæ.

Omnia à Sanctiſſ. D. N. Papa probata & confirmata.

CAROLVS *miſeratione diuina titul. ſancti Griſogoni ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis à Bor*

bonio nuncupatus, Rothomagẽsis Archiepiscopus, ac Neustriæ Primas, omnibus præsentibus & futuris salutem. Notum facimus, quod anno Domini millesimo quingẽtesimo octogesimo primo, Pontificatus sanctißimi D. N. Papæ Gregorij decimi tertij anno nono, necnõ & regni Christianißimi regis nostri Henrici tertij anno septimo. Cùm ex omnibus partibus nostræ prouinciæ Rothomagensis plures Episcopi, absentium procuratores, ecclesiarum Cathedralium & Capitulorum delegati, Abbates, Priores, aliique viri ecclesiastici in nostram Ecclesiam Metropolitanam venissent, in qua Deo auspice Concilium nostrum Prouinciale

uinciale die Dominica vigesima tertia Aprilis apertum & inchoatum est, nihil omnibus potius fuit, quàm cum summo affectu, vt sancti Concilij Tridentini decreta hoc in regno promulgata essent, exoptare. Cuius rei causa nostra hæc Synodus vnanimi consensu ipsum Christianissimum Regem nostrum, vt pro sua singulari pietate illud Tridentinum Concilium (quo labẽti Reip. Christianæ accuratissimè subuenitur) sicut non ita pridem huius Regni ordines siue status Blesiis, & Clerus nuper Meloduni congregatus factitarunt, promulgari iuberet, humillimis precibus solicitare decreuit. Verùm quoniam multa vi-

ſa ſunt, quæ dilatione non indigent, ordinanda, de fratrum nostrorum Coëpiſcoporum conſenſu, eorúmque qui huic Synodo interfuerunt cõſilio, dum huiuſmodi promulgationem ſperamus & expectamus, quæ ſequũtur pro temporum neceßitate & Prouinciæ nostræ ſtatu, ſub eiuſdem Domini nostri bene placito ad Dei laudem, & Eccleſiæ amplificationem, in nomine ſanctißimæ & indiuiduæ Trinitatis, ſtatuere duximus.

De

DE FIDE ET RELIGIONE.

1 IMPRIMIS vetera Cócilia tam generalia quàm prouincialia imitati, vt profiteamur vnius ſanctæ, catholicæ, & apoſtolicæ Eccleſiæ fidem & religionem, excommunicamus & anathematiſamus, iuxta Lateranenſe Concilium, omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus Orthodoxam & Catholicam Eccleſiam; vniuerſos inſuper, qui aliter quàm Catholica, Apoſtolica, & Romana credit & prędicat Eccleſia, credere & pertinaciter aſſerere attentant, eiuſdē Concilij authoritate velut hęreticos & pertinaces, atque à com-

munione fidelium ſeparatos declaramus. Eccleſia quippe vniuerſa errare non poteſt, quæ regitur ſpiritu veritatis ſecum manente in æternum, & cum qua Chriſtus manet vſque ad conſummationem ſeculi: quæ etſi diuerſa ac nonnunquam pugnantia propoſuiſſe videatur decreta de morum diſciplina, nihil tamen eſt in tanta decretorum multitudine, quod fidei orthodoxæ aduerſetur, ſed ab vno eodémque ſpiritu edocta pro conditione temporum ſtatuit quod videbatur commodius. Eius itaque doctrinæ & fidei inhærentes, quam poſtremò pro neceſſitate hæreſeon & temporum edidit veritatis confeſſionem in generali Synodo amplectimur, & profitemur: & ex ea tanquam ex fidei regula, probari & inter-

noſci in noſtris Eccleſiis ſtatuimus veros fideles à quibuſcunque hæreticis, atque à fictis & ſimulatis in fide catholica & religione Chriſtianis.

2 Propterea eandem confeſſionem ſtatuimus exigi & ſignari ab omnibus promouendis ad ſacros ordines, & ad quæcunque beneficia, officia atque onera eccleſiaſtica antequam de illis prouideãtur, ſeu ad illa recipiantur, iuxta formam præſcriptam in Bulla fe:re:Pij Papæ 4. ſuper forma profeſſionis fidei. Inter ipſos autem volumus comprehendi ſcholarum, fabricarum, hoſpitalium, fraternitatum, & quarumcunque communitatum piarum, Magiſtros, Rectores, Sodales & adminiſtratores: & ſingulis annis in Synodis Epiſcopalibus ſiue Calẽ-

dis eandem confeſſionem à Curatis ſeu Vicariis repeti,ſicut ab omnibus Canonicis , Capellanis ac Religioſis in Capitulis ſuis generalibus, quę quotãnis celebrãtur. Idem decernimus fieri à redeuntibus à quacunque hæreſi ad Catholicam Eccleſiam , vt ad ipſam quaſi ad Lydium lapidem examinentur. Ad eum igitur finem illius confeſſionis formulam hic tranſcribi ad verbum & inſeri curauimus.

Formula

FORMVLA PROFESſionis fidei.

EGO N. *firma fide credo & profiteor omnia & ſingula quæ continētur in Symbolo fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet.* CREDO *in vnum Deum patrē omnipotentem, Factorem cæli, & terræ, Viſibilium omnium & inuiſibilium. Et in vnum* Dominū IESVM *Chriſtum Filium Dei vnigenitum. Et ex Patre natū ante omnia ſecula. Deum de Deo, lumē de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, conſubſtantialem patri, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro*

nobis ſub Pontio Pilato, paſſus & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas. Et aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram patris. Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos. Cuius regni nõ erit finis. Et in Spiritum ſanctum dominum, & viuificantem. Qui ex Patre filióque procedit. Qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & cõglorificatur. Qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum: Et expecto reſurrectionẽ mortuorum: Et vitã venturi ſeculi. Amẽ. Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones, reliquáſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes & cõſtitutiones firmiſſimè admitto & amplector.

2 *Item ſacram ſcripturam, iuxta eum ſenſum quem tenuit & tenet ſancta*

mater Ecclesia, *cuius est iudicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto: nec eam vnquam nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè sacramenta nouæ legis, à* IESV *Christo Domino nostro instituta, atque ad salutē humani generis (licet non omnia singulis) necessaria. Scilicet: Baptismum, Cōfirmationem, Eucharistiā, Pœnitentiam, Extremā vnctionē, Ordinem & Matrimoniū, illáque gratiā conferre. Et ex his Baptismum, Confirmationem & Ordinē sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemni administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali & iustificatione in sacrosancta Tri-*

dentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verũ, proprium & propiciatorium sacrificium pro viuis & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter & substantialiter corpus & sanguinem vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieríque conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem. Quam cõuersionem catholica Ecclesia Transsubstãtiationem appellat. Fateor etiã sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verúmque sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animásque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari. Similiter & sanctos vnà cum Christo regnantes venerandos & inuocandos esse, eósque orationes Deo pro nobis offerre. At-

que eorum Reliquias esse venerandas firmissimè assero. Imagines Christi ac Deiparæ semper virginis necnon aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem esse impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarúmque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam & Apostolicam Romanã Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco: Romanóque Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac IESV *Christi Vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridẽtina Synodo tradita, definita, & declarata indubitãter recipio, atque profiteor: simúlque cõtraria omnia, atque*

hæreſes quaſcunque ab Eccleſia damnatas, & reiectas & anathematizatas ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc verò Catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quàm in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo: eandem integram & inuiolatam vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè, Deo iuuante, retinere & confiteri, atque à meis ſubditis vel illis quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quãtum in me erit, curaturum: Ego idem N. ſpondeo, voueo, & iuro, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

DE CVLTV DIVINO IN GENERE.

1 PRIMA ac præcipua pars cultus diuini in animo consistit, vt prius diligamus & veneremur Deũ in veritate ac corde perfecto: deinde verbo atq; opere, vt de nobis non dicatur, Populus hic labiis me honorat, cor autẽ eorũ lõgè est à me: ita vt Christi atq; eius spõsę Ecclesiæ mãdata obseruemus, nec diabolicæ fraudis figmenta, nec humanæ rationis inuenta, nec priuatas quorumcunque locorum cõsuetudines, ac plerunque potius corruptelas, præceptis eiusdem Christi, & Ecclesię anteponamus, aut ex illis ista irrita faciamus.

2 Quocirca hortamur nostræ Pro-

uinciæ Episcopos, vt diligẽter inspiciant & examinent suarũ Diœcesium Preculas horarias, Breuiaria, Missalia, Agendas seu Manualia Curatorum, atque alios libros Ecclesiasticos ac cæremonias, ne quid contineant contrarium doctrinæ Catholicæ, aut veris historiis Sanctorum, aut sortilegiis affine, aut aliquid quod ad ædificationem Ecclesiasticę disciplinæ, & morum pietatẽ non pertineat: sed libros emẽdatos quoad fieri potest, seruato vsu diœcesiũ: iuxta tamẽ constitutiones sanctæ memoriæ Pij V. super Breuiario Romano & Missali, ex decreto sacrosancti Concilij Tridentini restituto & edito, procurent imprimi, & prouideant vt in omnibus Monasteriis, Parochiis & aliis Ecclesiis, atque ab omnibus ad sacros

cros ordines promouendis, libri ad diuinum officiũ necessarij habeantur. Promoti verò sciant se ad Breuiariũ obligari, ac Romanum trium quotidiè lectionum à Card. S. Crucis compositum, à sacrosancta sede Apostolica sublatũ sibi omnino prohiberi. Sciant insuper beneficiati, qui Breuiariũ recitare neglexerint absque legitima excusatione, grauiter peccare, & suorum beneficiorum fructus pro rata omissi officij & temporis suos non facere, sed eos tanquam iniustè perceptos, in fabricas huiusmodi beneficiorum vel pauperũ eleemosynas erogare teneri, ex proximi Lateranen. Cõcilij decreto per S. mem. Pium V. declarato. In Breuiariis, quę Episcopi curabunt imprimi, videant vt festa nouem lectionum, semi-

duplicia & minora que diebus Dominicis occurrerint, trásferantur in proximam feriam simili festo carẽtem, & fiat de Dominica. Inuigilent etiá Episcopi, vt cæremonię cordis & religionis indices, fidei, veritati, puritati cordis & deuotioni decenter respondeant, atque alios ædificent & excitent.

2 Admoneri per omnes Dominicas iubemus populum, nemini licere libros sortilegorum, libertinorum, quorumcunque hæreticorum, aut alios damnatos à sede Romana apud se scienter retinere aut legere sine licentia Sanctissimi D. N. Papæ: sed retinentes aut legentes, excommunicationi subiacere. Et pro excommunicatis, in eodem Pronao, per eosdem dies inter sortilegos & vsurarios volumus denunciari: A

confeſſariis quoque de hoc pœnitentes interrogari. Idem fieri ſtatuimus de retinentibus apud ſe, & fidem adhibentibus Aſtrologorum libris, & prognoſticis de occulta Dei prouidentia. Nam à Dei metu & cultu auertunt, atque ad idololatriam inducunt, ad ſeruiendum creaturæ potius quàm Creatori, tribuentes Cœlo quod debetur ipſi Deo; & quod eo permittente poſſunt homines aliquandò reſcire ex diabolo, ad noſtram propter peccata deceptionē & pœnā.

3. Sicut omnes hæreſes ferè deſierunt in Magiam, ac regnum Sathanæ: ita dolendum nobis in hoc regno pleriſque in locis ab hæreſeum licentia, maleficia paſſim inualeſcere, & matrimoniis atque vitæ hominum ac fortunis

insidiari: quibus qua ratione possumus vt occurramus, præter excommunicationem per omnes Dominicas iterandam, volumus in nostris Diœcesibus contra maleficos, atheistas, & libertinos inquiri, eósque secundum Canonicas sanctiones inuocato (si opus fuerit) brachij secularis auxilio puniri.

4. Nouimus & experimur astutias diaboli ad derogandum cultui Dei, ac Sanctorum, & ad suum substituendum in illius locum. In nostris enim Diœcesibus nũdinas publicas & mercatus per omnia festa solemnia Apostolorum & aliorum Sanctorũ ferè deprehẽditur disposuisse: in quibus non solùm auertit populum ab ecclesiis frequentandis, & officio diuino ac sacris concionibus audien-

dis, necnon ad negotia ſecularia diligẽtius quàm aliis diebus exercenda prouocat contra feſtorum inſtitutionem: ſed inſuper ad augendum ſacrilegium, fallacias, fraudes, periuria, blaſphemias, contumelias, proximorum offenſiones & iniurias, atque impudica & obſcœna ludicra in his admiſcet, vt totum hominem perdat in Sabbato, ac ſibi ſubiiciat. Dies Dominicos verò videbatur ab illis nundinis eximere, ſed eos nõ diſſimili ſacrilegio fœdauit ac profanauit. In ipſis enim ab antiquo, maximè per æſtatem, ſicut in peculiaribus Parœciarũ feſtis, conuentus & proceſſiones vicinorum populorum ad certas Eccleſias indicebantur, ad audiendũ verbum Dei, orationem & ſacrum publicum faciendũ, atque ad eleemo-

ſynas pauperib⁹ impartiēdas, quas à Grçca dictione χάριτας, id eſt gratias per vocis corruptionem Caroncas vocabant: Sed diabolus elleemoſynas vertit in crapulas, orationem in choreas, & concionem in ſcurrilitatem.

5 Ad has feſtorum profanationes mũdandas decernimus nundinas omnes ac negotiationes à quibuſcunque feſtis in alios dies reijci: dominos verò locorũ eorúmque procuratores & actores ſeu iudices excommunicari, ſi Dei mandatis & Eccleſiæ de obſeruatione feſtorum parere noluerint, & ad ſuas nũdinas alios deligere. Diebus autem Dominicis, atque aliis feſtis ſub eadem pœna, & aliis à ſacris canonibus & eccleſiaſticis cõſtitutionibus ſancitis vétamus vecturas, atque omnia alia

opera ſeruilia fieri; approbantes & renouantes cõuẽtus & proceſſiones populorũ ad deuotionẽ, & in quibus locis conuenerint pręcipimus Curatis, vt paratum habeant concionatorem, qui verbum Dei prædicet bis in die, ſi fieri poſſit, vt contineatur populus in pietate, manè ſcilicet & à prandio, & hortamur antiquas eleemoſynas eiſdem in locis reſtitui.

6 Comeſſationes, ebrietates, ſũptus, lites, luſus improbos & inhoneſtos, choreas plenas inſanijs, cãtilenas turpes, breuiter omnem luxum & laſciuiam atque omnem feſtorum profanationem damnamus & reprobamus. Denunciari autem volumus à Curatis ſeu Vicariis eorundem locorum in Pronao, eo die quo conuentus fiet, omnes ex huius Synodi De-

ſynas pauperib⁹ impartiẽdas, quas à Greca dictione χάριτας, id eſt gratias per vocis corruptionem Caroncas vocabant: Sed diabolus elleemoſynas vertit in crapulas, orationem in choreas, & concionem in ſcurrilitatem.

5 Ad has feſtorum profanationes mũdandas decernimus nundinas omnes ac negotiationes à quibuſcunque feſtis in alios dies reijci: dominos verò locorũ eorúmque procuratores & actores ſeu iudices excommunicari, ſi Dei mandatis & Eccleſiæ de obſeruatione feſtorum parere noluerint, & ad ſuas nũdinas alios deligere. Diebus autem Dominicis, atque aliis feſtis ſub eadem pœna, & aliis à ſacris canonibus & eccleſiaſticis cõſtitutionibus ſancitis vetamus vecturas, atque omnia alia

pera ſeruilia fieri; approbantes & enouantes conuẽtus & proceſſiones populorũ ad deuotionẽ, & in uibus locis conuenerint pręcipinus Curatis, vt paratum habeant oncionatorem, qui verbum Dei rædicet bis in die, ſi fieri poſſit, t contineatur populus in pietae, manè ſcilicet & à prandio, & ortamur antiquas eleemoſynas iſdem in locis reſtitui.

Comeſſationes, ebrietates, ſũtus, lites, luſus improbos & inoneſtos, choreas plenas inſanijs, cãtilenas turpes, breuiter omnem uxum & laſciuiam atque omnem feſtorum profanationem damnamus & reprobamus. Denunciari autem volumus à Curatis ſeu Vicariis eorundem locorum in Pronao, eo die quo conuentus fiet, omnes ex huius Synodi De-

creto excommunicandos, qui per contemptum festorum & Ecclesiæ, aut per cõtumaciam, prędictis rebus & non seruitio diuino vacauerint, dominósque locorum, aut eorum procuratores, actores ac iudices, si permiserint, nec pro viribus impedierint.

7. Vt in vrbibus & pagis omnes eodẽ die vacent ab operibus manuum, & ab illis cessent, eodem quoque die in omnibus Parœciis vnius Diœcesis festa dedicationis Ecclesiæ placuit celebrari, quem prout expeditius videbitur, Episcopus in Synodo Diœcesena assignabit. Quòd si die pro dedicatione constituto inciderit festum Patroni in aliqua Ecclesia, in proximam Dominicam ipsum transferetur.

8. Cùm deceat domum Dei san-

ctitudo, vt cuius in pace factus est locus, eius cultus sit cũ debita veneratione pacificus: sit ad Ecclesiã humilis & deuotus ingressus, sit in ea quieta conuersatio Deo grata, inspicientibus deuota: quæ cõsiderantes non solùm instruat, sed reficiat. Cessent in Ecclesiis fraternitatum & societatum quarumlibet cõcilia & negocia: cessent cõfabulationes quælibet: cessent vana, & multò potius fœda & profana colloquia. Eò nec libri nisi orationis & pietatis, nec alia nisi sancta inferantur. Cessent postremò quæcunque diuinum possunt perturbare officium, aut oculos diuinæ maiestatis offendere: ne vbi peccatorum est venia petẽda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendatur peccata cõmitti. De quibus singulis Curati monebunt

gregem ſuum, & per cenſuras eccleſiaſticas auctoritate præſentis Synodi ferendas ad obedientiam cogent. Prohibemus inſuper ne in Eccleſiis cathedralibus aut aliis, pueri, aut alij quicunque, in feſto SS. Innocentium theatralia aut ridicula exerceant.

9 Atque cùm nihil magis ornet Eccleſiam, quam rerum omniũ in ea ordo, ſacrariũ ſeu chorus, preſbyteris ſacra faciẽtib⁹ ſemper fuit aſſignatus. Eò tamen progreditur quorundam laïcorum arrogãtia, vt vix relinquant altare ſacerdotibus. Hos monemus in Domino, vt potius Publicanum imitentur in imo loco templi pro peccatis ſupplicem, & per humilitatem iuſtificatum, quàm Phariſæũ præ ſuperbia ad inferos vſque deiectũ: Pro ſua verò dignitate, ſtatu &

gradu, locum ſibi vnuſquiſque in Eccleſia capiat, ſed ſacrariũ ad obeunda ſacra ſciat eſſe ſacerdotibꝰ deſtinatũ. Quiſquis hac in re Eccleſiam per ſuos miniſtros monẽtẽ & rogantem non audierit, per hanc Synodum excõmunicetur.

DE SACRAMENTIS.

1 VT populus fidelis ad ſuſcipiẽda ſacramenta maiori cum reuerẽtia atque animi deuotione accedat, pręcipitur Curatis, cùm erunt adminiſtranda, vt potius illorũ vim, & vſum pro ſuſcipiẽtiũ captu explicẽt, ex doctrina in Catechiſmo Romano tradita, ac ſtudeant ex digna, decẽti & deuota eorũdem ſacramẽtorũ adminiſtratione, populum excitare

ad ipſorum ſalutarem perceptionem. Prohibemus autem Curatis ac quibuſcunque presbyteris, ne vllum ſacramentum conferant, ac ne quidem confeſſiones audiant, niſi in ſuperpelicio, ſtola ac habitu ſacerdotali, ſed maximè in cõſcientiæ puritate.

2. Antea in pleriſque noſtrarum Diœceſeum locis baptizati ab hęreticis, præſertim à Caluiniſtis, redeuntes ad Eccleſiam catholicã, iterum tingebantur, hac ſub verborum forma, *Si non es baptizatus, ego te baptizo*: quia dubitabant nonnulli de valore baptiſmi, ab huiuſmodi hæreticis collati, eo quòd non haberent intentionem baptizãdi in remiſſionem peccatorum. Verùm quoniam illa formula baptizandi ſub conditione fuit introducta propter batiſma-

ta occulta, & de quibus non apparebat, nec vni mulieri ſeu alteri priuatim baptizanti credi debebat. Contrà verò conſtabat Caluiniſtas in cœtu publico baptizare in forma verborum & materia à Chriſto inſtituta, nec de hoc facto ambigi poterat: vetamus ablutionem repeti cum quibuſcunque verbis à Caluiniſmo aut aliis hæreſibus ſimiliter baptizantibus ad noſtras Eccleſias tranſeuntibus, ne de Anabaptiſmo redarguamur.

3\. Ex antiquorum Chriſtianorũ more & traditione præcipimus, quamprimum commodè fieri poterit, natos pueros ad baptiſmum deferri propter eius neceſſitatem: nec niſi ad eorum ſalutem ſpectantia, & quæ pietatem Chriſtianam fidémque de ſacramentis

ſapiant, adhiberi. Aliter ſine iuſta cauſa agẽtes, cum Curatis ſeu Vicariis id fieri non improbãtibus, excommunicatione & ſupenſione dignos iudicamus, ſicut & ſacerdotes priuatis in domibus vel noctu (citra neceſſitatem) baptizantes.

4. Parœcus antequam ad Baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab iis ad quos ſpectabit, ſciſcitatur, quem virum aut quam mulierem elegerint ad baptizandum de ſacro fonte ſuſcipiẽdum, & videat an ad minus ſint quatuordecim annorum, aut alterius competentis ætatis, vt religionis & ſalutis alterius ſint fideiuſſores & ſponſores: nec ſinat paganorum aut alia ridicula nomina infanti imponi.

5. Nomina verò parentum atque

baptizati nec non ſuſcipientium, cum die & anno Parœcus deſcribat, ac doceat eos quam cognationem cõtraxerint, ne ignorantia vlla excuſari valeant.

6 Cæterùm cùm ex ſacro Concilio Tridentino vnus tantùm, ſiue vir, ſiue mulier, vel ad ſummum vnus & vna baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant, inter eos & baptizatum ipſum, & illius patrem & matrem, necnon inter baptizantem & baptizatum, baptizatíque patrem ac matrem tantùm ſpiritualem cognationem contrahi declaramus.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

1. IMPERFECTVM, nec omnibus ſuis armis inſtructum militaturum Chriſtianum maiores noſtri iudicarunt eum, quem non corroboraſſet Confirmationis ſacramentum: ſed neſcimus qua negligẽtia in noſtris Diœceſibus accidit, vt ne quidẽ à pleriſque ſciatur, an vllum ſit Confirmationis Sacramentum, & pauci de illo ſuſcipiẽdo ſint ſolliciti. Qua de cauſa monemus omnes Parœcos, Vicarios & Cõcionatores, vt initio Quadrageſimæ, & quoties occaſio ſe obtulerit, de eius virtute & vtilitate doceant populum.

2. Epiſcopi ad leuamen populi per oppida ſuæ Diœceſis frequẽ-

tius

tius ad hoc ſacramentum Confirmationis gratis conferēdum obambulent: Adultis non niſi confeſſis & profitentibus Symbolum Apoſtolicū tradant. Iubeant verò vt munda & nitida fronte accedant, & nomina confirmatorum in libro deſcribi, ne fortè contingat ipſum ſacramentum iterari.

3 Caueant autem pater & mater, ne liberos ad ſacramentum Confirmationis teneant, propter cognationem quæ in huiuſmodi ſacramento inter confirmatum & tenentem, quem Patrinum appellant, contrahitur.

DE SACRIFICIO MISSÆ.

I EX indigna adminiſtratione & perceptione ſacroſanctæ Euchariſtiæ Apoſtolus non ſolùm mortẽ æternam & iudiciũ imminere teſtatur, ſed & morborũ populariũ cauſam & originẽ procedere: quod noſtris ſeculis & Eccleſiis terrorem maximũ incutere debet, propter ſacerdotum in celebratione Miſſarum ſummam & quotidianã ferè irreuerentiam. Quàm enim illota conſciẽtia ac polluta accedant ad ſacrificandum, aut quàm parum ſtudioſè ac piè diiudicent corpus Domini, ſatis arguunt ſordes Calicum, Corporalium, Mapparum, atque omniũ ornamẽtorum, quibus decet venerari tãtum religionis Chriſtianæ ſacramentum &

ſacrificium.

2 Ad medendum itaque huic indignitati, prçcipimus vt ſacerdotes ſibi conſcij alicuius mortalis peccati nõ niſi cõfeſſi, quoties copia alterius ſacerdotis illis fuerit, nec niſi mũdo corde & ieiuni audeant ad altare accedere. Quòd ſi neceſſitate vrgente ſacerdos abſque præuia cõfeſſione celebrauerit quamprimum confiteatur.

3 Suos calices ſtanneos (vt toti niteant) omnibus ſeptimanis linteo atque etiam ſabulo cum aqua ne negligant detergere, quod in piſcinam aut alium ſacratũ locum effundant. Corporalia quoq; à ſe aut ab honeſtiori quopiã ſacerdote aut etiam tantùm ſubdiacono ablui de trimeſtri in trimeſtre curẽt, ſed albas & mappas frequentius: ita vt nitor & mundities

maxima in illis, & decor in aliis ornamentis reluceat.

4. Porrò venerabunda ac deuota ad altare eorum actio & pronunciatio præ ſe ferat & oſtendat fidẽ & intentionem, quam habere debent de Chriſti & Angelorum in ſacrificio præſentia.

5. Ad excitandam & intercipiendam quorundam in hac re ſocordiam & incuriam, Epiſcopi per ſe aut per ſuos Officiarios ſicut per alios qui de iure vel conſuetudine poſſunt, quoties voluerint (etiam ſi illo anno Archidiaconus viſitauerit) gratis viſitent Eccleſias, & presbyterorum ſacram ſupellectilem, necnon de ipſorum officio inquirãt. Compertos verò negligentes grauiter coërceãt aut carcere aut alia pœna: quinetiam Curatos puniant, qui ſuis in Parœciis

abominandos illos Presbyteros admittunt aut ferunt. Archidiaconi & Decani rurales, si in his exequendis negligentes fuerint, sciant se quoque pœnis canonicis coërcendos.

6. Neminem præterea, qui publicè & notoriè criminosus sit, præsertim per sententiam declaratus, altari ministrare permittant: néve patiantur Parœci priuatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, aut ad diuïnum tantùm cultum dedicata oratoria, ab eisdem quoque Ordinariis visitãda, sanctum hoc sacrificium Missæ à quouis Sacerdote peragi.

1 OPtaremus ſanè publicatũ eſſe in hoc regno primum decretũ Concilij Tridentini de reformatione matrimonij, vt nobis liceret ex eodem matrimonia irrita & nulla declarare & decernere, quęcunque contrahuntur ſine Parœci aut alterius ſacerdotis (de ipſius Parœci ſeu ordinarij licentia) & duorum vel trium teſtium præſentia, atque inde grauibus peccatis occurrere, quæ de coniugiis clandeſtinis ortum habent: præſertim eorum qui in ſtatu damnationis permanent, dum priore vxore cum qua clàm contraxerint, relicta cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt. Quibus

malis nullũ efficacius quàm quod à Patribus Tridenti congregatis remedium adferri poteſt.

2 Attamẽ ne omnino noſtro officio hac in re deeſſe videamur, moneri in cõcionibus fideles iubem⁹ de hoc peccato & decreto Cõcilij Tridẽtini: Clandeſtinas verò coniugationes antiquis ſanctionibus Eccleſiaſticis excõmunicationi & aliis pœnis ſubiici: presbyteros inſuper qui cõtra formam illius decreti clandeſtinè aliquos copularint, ſuſpenſos à diuinis ipſo facto pronunciamus.

3 Antequã cõtrahatur Matrimonium, ter à proprio vtriuſq; cõtrahẽtiũ Parœco tribus cõtinuis dieb⁹ Dominicis, aut feſtis ſolẽnioribus, in Eccleſia inter Miſſarũ ſolẽnia publicè denũcietur, inter quos matrimonium ſit celebrandum.

Quòd si nullum denũciationibus factis, opponatur legitimum impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur: vbi Parœcus viro & muliere interrogatis, & amborum consensu intellecto vel dicat, *Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: vel aliis vtatur verbis, iuxta receptum Prouinciæ nostræ ritum.

6. At quando probabilis fuerit suspitio, matrimonium malitiosè impeditum iri, si tot præcesserint denunciationes, tunc vel vna tantum denunciatio fiat, vel saltem Parœco cũ duobus vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur: Deinde ante illius cõsummationem denunciationes in Ecclesia fiant, vt si aliqua subsint impediméta, faciliùs detegantur.

7 Denunciationes autem vel omnino vel ex parte remitti poſſunt pro ſolius Ordinarij iudicio, non tamen abſque cauſa legitima & rationi conſentanea, præſertim ſi qua ſit iuſtarum oppoſitionum ſuſpitio. Petitur verò frequentiùs denunciationum remiſſio ad cauenda maleficia, quæ in celebratione nuptiarum nonnunquam exercentur, vel ad declinandam populi inſultantis diu noctúque, nuptiis maximè ſecundò aut tertiò repetitis, laſciuiam.

8 Contra maleficia, & vt dignè ſacramentum recipiant hortamur coniuges, vt antequam contrahant vel ſaltem triduò ante matrimonij conſummationem, ſua peccata diligenter confiteantur, & ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum accedant. Sacerdos verò

ne vllum det maleficiis locũ, cautius & circunſpectius in nuptiarum benedictione ſe gerat. Nec omittant Parœciarum Rectores, populi circa nuptias petulantiam, ſub interminatione excommunicationiis, aduocato etiam (ſi opus fuerit) brachij ſecularis auxilio, compeſcere.

9. Nuptias ſolenniter fieri omnibus temporibus præter quàm ab Aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti vſque ad diem Epiphanię, & à feria quarta cinerum, vſque ad octauas Paſchatis incluſiuè permittitur. Contra quos dies nõ eſt poteſtas Epiſcopis diſpenſandi, ſicut nec contra Concilium vniuerſale, quod illos dies ad nuptias illicitos eſſe conſtituit.

10 Peruenit ad hanc ſanctam Synodum, nonnullos, vt in gradi-

bus prohibitis ſcienter contrahant, vel vt oppoſitiones iuſtáque nuptiarum impedimenta deuitent, vel vt extra tempora à iure ſtatuta ſine diſpenſatione coniugia ineant, alienas Parœcias adire, vt in ipſis benedictionem accipiãt nuptialem. Quibus fraudibus vt occurratur, opportunũ exiſtimamus quædam ſuper hoc negotio ſtatuere.

II. Si quis igitur Parœcus, vel alius ſacerdos ſiue regularis ſiue ſecularis (etiam ſi id ex priuilegio vel immemorabili conſuetudine licere contendat) alterius Parœciæ ſponſos, ſine ſuorum parœcorum licentia matrimonio coniungere aut benedicere auſus fuerit: pœnis à ſacris Canonibus & generalibus Conciliis impoſitis puniatur.

12 Plerique ſcientes vel ignorantes in gradibus prohibitis & iuſtis impedimentis, matrimonium nihilominus contraxerunt, & in contracto perſeuerare non erubeſcunt, non obſtante quacunque ſeparatione illis indicta, ſententia excommunicationis in eos lata. In tales nihil ſupereſt quod agere poſſimus, niſi quòd ſub anathemate ab omnibus vitari, & ab Eccleſiis repelli, atque contra eos brachiũ ſeculare per Promotores Epiſcoporum ex officijs debito inuocari præcipim[9]. Alios verò in diuortio ita obſtinatos cernimus, vt nulla ratione conciliari queant, aut recõciliationem ad paucos dies in Paſchate ſimulant, contra quos procedi ſimiliter iubemus.

13 Cùm nefariam ſit matrimonij

liberta-

libertatem violare, & à quibus iura expectanda sunt, iniurias nasci, omnibus cuiuscunque gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis existant, sub Anathematis pœna, in quã ipso facto incurrũt, sedis Apostolicæ & Conciliorum generalium auctoritate præcipitur, ne quouis modo directè vel indirectè subditos suos vel alios quoscunque cogant, quominus libera matrimonia contrahant. Parœcis tamen mandamus, ne facilè ad matrimonia liberos inuitis parentibus contrahentes, aut vagos recipiant & ignotos homines, qui plerunque relicta vxore aliam, & nonnulli plures, diuersis in locis ducunt: sed prius diligentiùs inquirant de re, & ea ad Ordinarium delata, ab eo quod decebit faciendi licentiam obtineant.

14 Graue peccatum eſt, homines vxore ſolutos concubinas habere: grauiſſimum verò & in huius magni ſacramenti ſingularem cõtemptum, vxoratos in hoc damnationis ſtatu viuere, ac audere eas quandoque domi etiam cum vxoribus alere & retinere. Quare vt huic tanto malo opportunis remediis prouideatur, decreta ſanctorum Conciliorum inſequendo, ſtatuimus concubinarios, tam ſolutos quàm vxoratos, cuiuſcũque ſtatus, dignitatis & conditionis exiſtant, ſi poſtquam ab Ordinario etiam ex officio ter admoniti concubinas non eiecerint, ſéque ab earum conſuetudine non ſeiunxerint, excommunicatione feriendos eſſe: à qua non abſoluantur, donec reipſa & cum effectu admonitioni paruerint. quòd

ſi in

ſi in concubinatu per annum neglectis cenſuris permanſerint, cõtra eos ab Ordinario pro qualitate criminis ſeuerè procedatur.

15 Mulieres, ſiue cõiugatæ ſiue ſolutæ, quæ cum Concubinarijs ſeu adulteris publicè viuũt, ſi ter monitę obedire noluerint, ab ordinariis locorũ, nullo etiam requirẽte, ex officio grauiter pro modo culpę puniẽtur: & ab Eccleſia eiectas, per brachium ſeculare extra oppidum, atque etiam extra Diœceſim, ſi expedire videbitur, ijdem Ordinarij procurent eijci, aliis pœnis contra adulteros & concubinarios inflictis in ſuo robore permanentibus.

DE EPISCOPIS ET CAPITVLIS.

1. EPISCOPI in ſpecula conſtituti, & ſupra montem poſiti, ſicut debent omnium inferiorum actiones inſpicere, ita meminerint ſe omniũ aſpectui exponi, nec poſſe abſcõdi: propterea & in ſuis promotionibus, & in conuerſatione vitæ, oportet ipſos eſſe irreprehenſibiles, vt de aliorum prouiſionibus & geſtis poſſint efficaciùs cenſuram agere, omnibus prælucere, ac bonorum operum exemplum præbere.

2. Optamus omnes à Deo, atque à Chriſtianiſſimo noſtro Rege ſupplices precamur, electiones reſtitui cum veteri & ſyncera eli-

gendi

gendi forma. Sed quoniam impetrandi ſpes nondum oſtẽditur, cùm contigerit ſedem vacare, preces & ſolemnes ſupplicationes ad Deum, vt gregi paſtorem det idoneum, fieri mandamus.

3 Præter inquiſitionem atque elogium, de fide, moribus atque ſufficientia ad Epiſcopatum prouehendi, quod ad ſedem apoſtolicam mittitur, ſupplicandum duximus ſanctiſſimo D. N. Papæ, & ad dictam ſedem nomine huius Synodi ſcribendũ, ne vlli ad Epiſcopatum in noſtra prouincia prouiſio expediatur, priuſquã noſter Metropolitanus conſultus reſcripſerit, de ratione & modis, quibus prouidendus perueniat ad Epiſcopatum, de ætate & eius natalibus, ſi ſit de legitimo matrimonio procreatus, fide, vita, &

doctrina ſufficienti. De quibus antequam reſcribat, conſulere debebit ſuffraganeos ſi fortè aliquid reſciuerint, quod ignoret, vt omnimodo obſtruatur via ſimulatis Catholicis, Symoniacis, alieni ſacrilegij cuſtodibus & fautoribus, aut aliter indignè Epiſcopatus ambientibus & occupantibus.

4 Poſtquam obtenta fuerit prouiſio, niſi Epiſcopus intra tres menſes conſecrationis munus ſuſceperit, fructus quos ex Conciliorum definitionibus, ſuos non facit, ſeminarijs, atque aliis pauperum familijs, necnon fabricis Eccleſiæ applicandos iudicamus, ſicut eos quos Epiſcopi ex Conciliorum decretis, ſine debita licentia non reſidentes, amittere debent.

5 Obſeruet Capitulum abſentiæ

ſpatium

ſpatium & ad D. Metropolitanum, (aut eius ſede Metropolitana vacante) ad antiquiorem Prouinciæ Epiſcopum, vel ad Concilium prouinciale, tempore quo celebrabitur referat, vt fructus quibus debentur locis aſſignetur.

6 Epiſcopus non recipiatur à Capitulo, niſi fidei poſſeſſionem, quæ ante promotionem ad Epiſcopatum requiritur, iuxta formam in hoc Concilio Prouinciali ſu[...] inſertam repetierit, & ſolemne iuramentum præſtiterit, quòd per nec Symoniam nec aliis illicitis modis intrauerit in ouile.

7 Non recipiatur etiam Epiſcopus, niſi in tonſura, & totius corporis habitu conuenienti; ac rogetur, vt in ea decẽtia permaneat, & fiat forma gregis ex animo.

8 Susceptí ad Episcopale ministerium intelligant se non ad propria commoda, non ad diuitias, non ad luxum, sed ad labores & solicitudines pro Dei gloria vocatos esse.

9 Nec enim dubitandum reliquos fideles ad religionem innocentiámque faciliùs inflammandos, si præpositos suos viderint, non ea quæ mundi sunt, sed animarum salutem, & cœlestem patriam cogitare. Imprimis ergo quod est præcipuum prædicandi genus, ita mores suos componãt, vt cæteri ab eis, pietatis, frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis (quæ nos tantopere commendat Deo) exempla petere possint.

10 Quoniam omnis Pontifex ex hominibus assumitur, in his quæ

sunt

ſunt ad Deum, vt offerat dona & ſacrificia, Epiſcopi ſi non quotidie ſtudeant, tamen omnibus diebus Dominicis ac feſtiuis Miſſam celebrare, Eccleſiæ ſuæ Cathedralis quàm frequentiſſimè officiis intereſſe & præeſſe, prędicationíque verbi Dei, quoad poterunt, inſiſtere, ac cętera paſtoralia munera exequi.

11 Sint Epiſcopi modeſto cum dignitate veſtitu, menſa, familia, ac frugali victu contenti, atque in toto vitę genere ac tota domo caueant, ne quid appareat, quod à ſancto hoc inſtituto ſit alienum, quod nō ſimplicitatē, Dei zelum ac vanitatū contēptū præ ſe ferat.

12 De ordine Cleri aliquos ſibi retineant Epiſcopi ad ſuum miniſterium, qui ad eorum menſam, libros ad pietatem & ædificatio-

nem ſpectantes legant, atque aliis de eorum conuerſatione fidele teſtimonium præbeant: nec mulieres alant, de quibus ipſi aut eorum familia infamari queat.

13 Epiſcopi videant, ne de reditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiaréſve ditent. Sed ſi pauperes ſint, ijs vt pauperibus diſtribuant, nec eorum cauſa bona Eccleſiæ diſtrahant & diſſipent: ſed vt boni diſpenſatores ſicut animarum, ita rerum eccleſiaſticarum parati ſint Deo, & omni poſcenti reddere rationem.

14 Non patientur Epiſcopi in ſuis familiis vllos de hæreſi, aut alio crimine, aut ſcandalo notatos, aut ſuſpectos. Decet enim Epiſcopũ ſuæ domui benè præeſſe, & eam non ſolùm criminibus ſed etiam criminum ſuſpitione carere.

 Cano-

15 Canonici Cathedralium Ecclesiarum, ea ſint morum integritate ornati, vt nomen ſuum tueri & retinere poſſint, ac præ aliis clericis Canonici ſeu regulares ex obſeruata Eccleſiaſticæ diſciplinæ perfectius regula nominari mereantur, à quibus cæteros ſtudium & amorem ac tãquam regulam cultus diuini non pigeat accipere.

16 Propter Symoniacos, aliáſque illicitas pactiones hoc tẽpore magno noſtro dolore frequentiores, nemini prouideatur de dignitate, aut præbenda aut Canonicatu, nec per Capitulum aliquis admittatur, aut recipiatur, niſi prius inquiſitum fuerit de cauſis & modis quibus ad tale beneficium peruenitur.

17 Quòd ſi vehemens aut apparens mali ſuſpitio acceſſerit, nec

tamen ſatis probari poteſt, ille cui prouiſum fuerit, ad purgationem Canonicam ab Innocẽtio iij. Põtifice Max. in capite Quoties, & cap. inter ſollicitudines, titul. de purgatione Canonica, in antiquis præſcriptam teneatur.

18 Inquiratur etiam de eius cui prouiſum eſt fide & anteacta vita ac cõditione, ne ſit de quo poſteà Capitulum pudeat aut pœniteat. Idẽ fiat de his, quib⁹ à ſede Romana prouideatur in forma *Dignum*.

19 Omnes in ſua prouiſione & receptione coram Epiſcopo, ac etiã in capitulo, fidei confeſſionem ex forma in hoc prouinciali Concilio recepta Canonici emittant, ac quotannis in ſuis Capitulis generalibus repetant: alioqui fructus nõ facient ſuos, nec illis aliqua poſſeſſio ſuffragetur.

20 Canonici ad ſacros ordines intra ætatis tẽpus à iure præſcriptũ promoueantur: & cùm honorem ſacerdotalem adepti fuerint, ante ſemeſtre miniſterio altaris inſeruire incipiant, ac deinceps omnibus Dominicis & feſtiuis diebus, atque etiam frequentius celebrẽt, niſi iuſtum ab Epiſcopo & Capitulo probandum interueniat impedimentum.

21 Modeſto, & abſque ſericis in Eccleſia togis, & extra eam decenti veſtitu vtantur, ac coronam in vertice capitis, morem antiquum inſequendo deferant: vitam & familiam ad præſcriptam Epiſcopis normam componant, atque à cohabitatione & ſcãdalo mulierum maximè caueant: deprehenſi verò concubinariorum pœnis ſubiaceant.

22 Quòd ſi præterquam ex legitimo matrimonio filios ſuſceperint, ſpurij ex ipſis nati, non in eadem Eccleſia, in qua pater Canonicus extitit, beneficium vllum, aut penſiones ſuper fructibus beneficiorũ obtinere valeant. Quod etiam ad Epiſcopos & alios omnes prouinciæ beneficiarios extẽditur.

23 Omnes Canonici, & qui dignitatem in Eccleſiis Cathedralibus obtinent, ad reſidẽtiam actualem obligari decernimus, ſub pœna omiſſionis fructuum, niſi ex legitima cauſa explicãda, & ſcriptis tradenda abſentes fuerint: ita tamen vt contra dignitatum, Canonicatuum, & prębendarum fundationes & inſtitutiones, nõ poſſit Capitulum iudicare.

24 Inter iuſtas abſentię cauſas ha-

beatur, ſi vnum aut duos de dignitatibus vel Canonicis Epiſcopus mittat, aut ſecũ pro cõſilio deducat, ad viſitandam Diœceſim, vel ad Concilium Prouinciale, aut ad aliud pro religione vel Diœceſi vrgens negotium: non tamen diutius excuſabuntur, quàm durauerit negotij neceſſitas.

25 Cùm dignitates in Cathedralibus Eccleſiis ad conſeruãdam augendámque Eccleſiaſticam diſciplinam fuerint inſtitutę, vt qui eas obtinerent, præcellerent pietate, aliíſq; eſſent exemplo, merito qui ad eas vocantur tales eſſe debent, qui ſuo muneri poſſint reſpondere. Nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcunque, quibus cura animarũ ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimum quintũ ſuæ ętatis annum attigerit, & clericali

in ordine versatus doctrina ad suum munus necessaria ac morũ integritate commendetur.

26 Decani seu præpositi, Archidiaconi, & Pœnitentiarij sint in omnibus Ecclesiis, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia seu Doctores, aut Licentiati in iure Canonico, non tamẽ per saltum promoti, & in quibus Ecclesiis non est præbenda annexa Pœnitentiariæ, nec Pœnitentiarius Canonicales distributiones percipit, annectatur. Non liceat autem Pœnitentiario beneficium Curatum aut aliud onus suscipere, quod ab assidua residẽtia & quotidiano officio possit eum diuertere.

27 Archidiaconi quotannis per se visitent, & diarium suæ visitationis ad Episcopum referant. Quod si neglexerint, aut alia de causa

per Episcopum diiudicanda fuerint impediti, per Episcopum aliquis doctor in Theologia, aut alius idoneus repertus, & ab ipso approbatus ad visitandum deputetur.

28 Cùm certum sit Ecclesiam Cathedralem ab Episcopi cathedra denominari, ac Episcopũ ad eam institui, & de ea possessionem capere, satis absurdam quorundam opinionem existimamus asserentium, omnẽ in Cathedralibus Ecclesiis auctoritatem penes Capitulũ & Decanos permanere. Proinde declarat hæc sancta Synodus, præcipuam in ipsis Ecclesiis authoritatem, & rerum gerendarum potestatẽ ad Episcopos pertinere. Eósque consilio & opera Capitulorum & dignitatum iuuari debere, vt membrorum capi-

ti cohærentium, & obſequẽtium, & vt omnia in domo dei ordinatè & cum reuerentia tractentur. Cæteris autem in rebus, Capituli dignitatum, & Canonicorum iuriſdictio & poteſtas, ſi qua eis cõpetit, ſalua & intacta omnino relinquatur. Quod autem de Epiſcopo hac in re dictum eſt, perſonam ipſius Epiſcopi non excedat, nec ad eius Vicarium extendatur.

29 Cùm itaque maximè ſit congruum rationi, vt Epiſcopis his honos tribuatur, qui eorũ dignitati par eſt, illorum arbitrio relinquatur, primam ſedem in Choro eligere, in qua nemini liceat ſedere. In his verò Eccleſiis, in quibus ab antiquo non eſt illis qui dignitates obtinent, certus ſedendi deſignatus locus, Epiſcopus aut Capitula eiſdem ſedẽ dignitati con-

uenientem, in qua aliis Canonicis sedere non liceat, assignari curabunt.

30 Cæterùm cùm de ratione celebrandi officij diuini accuratè in Concilio Basiliensi fuerit ordinatum, pręcipit hęc sancta Synodus in illo decreta, quomodo diuinũ officium sit ordinandum, & quo tempore quisque debet esse in choro, statuant renouari, ac diligenter & sine fraude ab omnibus obseruari.

31 Tempore Missæ maioris, maximè diebus festiuis, Capitula seu actus capitulares, aut alij tractatus per Canonicos non celebrentur, nisi fortè vrgẽs & euidẽs ingruerit necessitas. Qui verò ad talem horam Capitulum indixerit, à distributionibus quotidianis per hebdomadam sit suspẽsus, neque

ipſi Canonici pro illa hora diſtributiones ipſas lucrẽtur, & prætereà liceat Epiſcopis poſt trinã admonitionẽ pręſentis decreti cõtẽptores excõmunicatione ferire.

32 Quòd non ſit licitum vlli, quàm Epiſcopo, dignitatibus & Canonicis ad maius altare Miſſam celebrare. Ipſi Decani & qui dignitates obtinent, ſuo ordine per hebdomadas, ſicut & alia diuina officia perſoluere, ſuáque munera per ſe & non per ſubſtitutos adimplere, atque Epiſcopo Epiſcopalia officia exercenti inſeruire teneantur. Multa ſanè pro Eccleſiæ decore ſtatuẽda viſa ſunt, quæ tamẽ certis de cauſis ad futurũ Cõcilium prouinciale remittẽda exiſtimamus: & interim hæc ſancta Synodus Eccleſiarum Capitula hortatur, vt his in rebus morem

Ecclesiæ Metropolitanæ quoad fieri poterit, insequantur.

33 Præcipimus Capitulis, vt intra tres menses omnia sua statuta bona fide suis Episcopis communicent, quæ ad hanc Synodum debuerint adferre. Curent autem Episcopi de statutorum illorũ obseruatione, in quibus cum ipsorum Capitulorum consilio, aut immutent aut addant quæ videbuntur expedire, dummodo iuri communi & sacris Canonibus nõ aduersentur.

34 Si quis eiusmodi statuta aut alia instrumẽta fundationum, bonorum, redituum, priuilegiorum & iurium ad Episcopatum, aut ad Capitulũ, aut ad aliquam dignitatem, aut præbendam, aut Cappellaniam, vel etiam ad quamcũque Ecclesiam & Monasterium

ſpectantium, apud ſe celauerit, nec intra ſpatium trium mēſium à die publicationis huius Synodi reſtituerit Epiſcopo, aut Capitulo, vel ipſarum Eccleſiarū & Monaſteriorum præpoſitis, maneat per hanc Synodum ipſo facto excommunicatus, nec ab Epiſcopo abſoluatur, donec iuramento affirmauerit omnia à ſe reſtituta. Quod præſens decretum volumus quotannis in Synodis Diœceſenis & Capitulis generalibus publicari.

35 Cætera quæ ad vitā & honeſtatem Canonicorū ſpectant, diligēter obſeruētur: nec ſinantur ſecularium hominum, aut litium aut negotiorū procuratores eſſe, aut actores, aut in laïcorū domib⁹ habitare, & quas habent de Capitulis inopis lucri gratia laïcis locare,

aut mercaturam exercere, aut ad vſuram dare, aut alium inhoneſtũ quæſtum ſectari, aut illicitis luſibus, cibis & epulis, aut aliis rebus vetitis deditos eſſe, aut cũ ſuſpectis & ſcãdalo notatis viris & mulieribus verſari: ne propter illos Dei & Eccleſię nomẽ blaſphemetur, & Capitula ipſa infamentur.

36 Sicut non licet Epiſcopo res Eccleſiæ alienare ſine cõſenſu Capituli vel ſuperiorũ authoritate: ita viciſſim, nec Capitulo ſine cognitione, & licentia Epiſcopi, atq; aliorum ſuperiorũ. Propterea declaram⁹ ſingulos de Capitulis excommunicationis ſentẽtia innodari, nec eorum contractũ valere, qui res mobiles miniſterio Eccleſiæ deſtinatas, ſiue fundos & alias res immobiles Capituli aut dignitatis alicuius, aut præbendæ, aut

Cappellaniç in Ecclesia cõstitutæ, aut fabricæ, incõsultis Episcopis, aut sine eorum & superiorũ permissione, ac prętermissis aliis solẽnitatib⁹, à sacris Canonibus requisitis distraxerint, & in sua cõmoda verterint, sed de sacrilegio cõmisso teneri ad restitutionem. Quod idem de Episcopis sentiẽdum est. Idcirco iubemus diligenter hinc inde inquiri, iuxta decretũ Concilij Tridentini, si fortè iniquè alienata possint in integrum restitui, aut ex vendẽtium bonis compensari: & deinceps si quid hac in re peccatũ fuerit, volumus ad DOminum Metropolitanum aut Synodum Prouincialem referri, vt de sacrilegorum pœnis statuatur.

37 Quæ de Cathedralibus Ecclesiis & Canonicis dicta sunt, placet ad collegiatas & eorum Canonicos,

quoad fieri poterit extēdi. In quibus ſi extra ciuitatē, in qua ſedes Epiſcopalis exiſtit, cōſiſtūt, optamus & decernimus, ſi fuerint ſaltē ſex prębēdæ, vnā Doctori Theologiæ ſeu Bacchalaureo, viro bono, exponēdi & interpretandi ſacrā ſcripturā perito, iuxta decretū Concilij Tridētini: ea tamen lege & conditione, vt ipſe non deſinat extra prædicationis & lectionis tēpora, Eccleſię cū aliis Canonicis deſeruire: alios verò Canonicos, vt fauore ſtudiorum aliquid de ſummo iure & horis ordinariis remittant & indulgeant, hortamur. Patronos autē, & illos ad quos illarum prębendarū diſpoſitio pertinet, rogamus in Domino, vt ſuæ & ſubditorum ſaluti & neceſſitati conſulentes, noſtræ propter Deum conſtitutioni obediāt. Ec-

attribui

clesiæ vero, in quibus sacræ scripturæ lectio cōmodè haberi non potest, saltem Magistrum habeāt, qui clericos alióſque pauperes scholares grāmaticam gratis doceat, cui de congrua aliqua mercede iuxta eiusdem Concilij decretum prouideatur.

DE EPISCOPORVM OFFICIIS.

1 EPiscopo creato, atq; sibi & Ecclesię Cathedrali tāquam domui suæ bene præsidēti incumbit, alios inferiores ex sua consecratione ordinare, & super populum sibi cōmissum cōstituere, Ecclesias atque alia necessaria consecrare: ordinata verò, constituta & sacrata ex sua iurisdictione visitare, explorare ac

iudicare.De quibus per ordinẽ in noſtris Eccleſiis prouidendum.

2 Epiſcopus ante menſem quàm ordines conferat,per Decanos rurales in tota Diœceſi ſignificet, vt qui ad Subdiaconatũ admitti deſiderabunt,mãdatum ab eodem Epiſcopo accipiant, quo ordinandorum Parœcus,aut alter cui magis expedire videbitur, cõmittatur, qui nominibus ac deſiderio eorum,qui volẽt promoueri, per tres dies Dominicos aut feſtiuos publicè in Eccleſia proclamatis, ſicut fit in matrimoniis,de ipſorũ ordinandorum natalibus, ætate, moribus,& vita à fide dignis diligenter inquirat, & literas teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam continentes,ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.

3 Ordinationes ſacrorum ordinum ſtatutis à iure temporibus ac in Cathedrali Eccleſia vocatis, præſentibúſque ad id Eccleſiæ Canonicis, etiam ad maius altare, & inter Miſſarum ſolennia publicè celebrentur. Si autem in alio Diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur.

4 Prima tonſura non initientur, niſi qui attulerint in ſcriptis fidele teſtimoniũ à Parœco quòd nati ſint de legitimo matrimonio, & quòd confirmationis ſacramentum ſuſceperint, quíque fidei rudimẽta, & imprimis Symbolum Apoſtolorum nouerint recitare, & de quibus fuerit probabile, eos non ſecularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fi-

delem cultum præſtent; hoc vitæ genus elegiſſe.

5 Promouendi ad ſacros ordines duobus ſaltem diebus ante ordinationem, ad locum ab Epiſcopo deſignatum veniant, in habitu & tonſura decenti, alioqui non recipiantur.

6 Epiſcopus, aut illi quibus examinis committet negotium, ordinandorum genus, perſonam ac membrorum integritatem, ætatem, inſtitutionem, mores, anteactam vitam, doctrinam & fidem diligenter inueſtigabunt, & vtrũ in his quæ ad exercendum ordinem pertinent, ſint inſtructi: ſed ante omnia, ſi poſſint expeditè & diſtinctè legere in Eccleſia ad cantare atque etiam ſcribere, nè poſtea ſit omnibus manifeſta eorum inſcitia: Deinde ſi prouectioris

ſint ætatis, rogabunt de bigamia, de titulo patrimoniali, aut beneficiali, & quibus in Eccleſiis intendant inſeruire, ad eáſque ordinari: nec vllus ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cuius neceſſitate aut vtilitate iudicio ſui Epiſcopi aſſumitur, non aſcribatur, vbi ſuis fungatur muneribus. Vt poſtea in omnibus literis ordinum ſuſceptorum apponatur, ordinatos ad talem Eccleſiam, à qua ſine Epiſcopi licentia in ſcriptis tradenda, non liceat ad alienam etiam eiuſdem Diœceſis tranſire.

7 In examine Archidiaconi præſentes, aut Canonicus Theologalis, ab admiſſis & probatis fidei confeſſionem ex forma in hoc Concilio prouinciali recepta exquirant, & Pœnitentiarius interroget,

roget, an aliqua irregularitate, vel excommunicatione obſtricti teneantur, vnde à ſuſcipiendis ordinibus impediantur. Eoſdem verò ipſe, vel alius idoneus per ipſum commiſſus in confeſſione audiat, antequam ab Epiſcopo conſecrentur.

8 Si Epiſcopus ægritudine vel aliquo iuſto impedimento ab ordinibus conferendis auocatur, non aliter ſubditos ſuos, quàm hoc modo iam probatos & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittat.

9 Ex ſacri Concilij generalis præſcripto, nullus ad Subdiaconatus ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimum tertium, ad Preſbyteratus ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueri debet.

10 Moneantur in ſua promotione Subdiaconi, vt intelligãt deinceps Deo authore ſe obligari ad continentiam, & ſaltem diebus Dominicis & ſolemnibus, cùm altari miniſtrauerint, ad ſacram communionem percipiendam, ſicut & Diaconi, & vtroſque ad Breuiarium recitandum teneri declaramus. Qui verò ad Preſbyteratus ordinem aſſumuntur, diligẽtiori examine comprobentur, an ſint periti & idonei ad docendum populum, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, necnon ad ſacramenta adminiſtranda, diſcernendúmq; inter lepram & leprã, & peccatorũ differentiam, ac caſus Parœcis conceſſos, & Epiſcopis atque Pontifici Romano in foro conſcientiæ reſeruatos. Sint verò ita pietate &

caſtis

caſtis moribus conſpicui, vt præclarum bonorum omnium exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari.

11 Moneantur inſuper, vt intra ſemeſtre ſine alterius cuiuſcunque licentia, Miſſam primam celebrent, & deinceps repetant ſaltē omnibus diebus Dominicis & feſtiuis ſolemnibus: Si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, vt ſuo muneri ſatisfaciant. Sin contrà hoc negligentes aut contumaces deprehenſi fuerint, cuiuſcunque conditionis & qualitatis extiterint, per Parœcũ, in cuius parœcia habitarint, vel per Decanum iterum moneantur de debito officio: contemnentes verò deferantur ad Epiſcopũ, qui poſt trinam admonitionem, contra eoſdem ad excommuni-

cationem

cationem procedat. Id quod fieri iubemus primo quoque tempore, contra eos qui à multis annis ſacro Preſbyteratus ordine initiati necdum acceſſerũt ad ſanctum ſacrificium Miſſæ celebrandum, ſed laïcam tantùm communionẽ, eámque rarò ſumant: quam, niſi intra ſemeſtre ſe Preſbyteros in altari præbuerint, illis quoque denegari iubemus, & poſt trinam admonitionem excõmunicatos denunciari: in qua excommunicatione ſi per annum permanſerint, contra eos tanquam ſupectos de hæreſi procedatur.

12 Symonia ſicut Giezi vultum immutauit ac lepra fœdauit, ita vniuerſæ Eccleſiæ faciem deformat, & pulchritudinem variis rugis & maculis contaminat. Sed vt ſerpens cunctis animantibus ter-

ræ aſtutior Euam corrupit, ſic ad Eccleſiæ corruptionem hæc peſtis variis & occultis artibus ſe inſinuat, ita vt vix poſſit intercipi. Meritò prima hæreſis vocatur, quæ nec Deum timet tanti ſacrilegij vltorem, & Spiritum ſanctũ quantum in ſe eſt venalem habet. Sicut impius cùm venerit in profundum contemnit, ita noſtrorũ temporum completam malitiam cernimus, ex eo quòd Symonia potius ridetur, quàm puniatur.

13 Ad tantæ igitur impietatis deteſtationem & extirpationem, ſingulis diebus dominicis in Pronao & in omnibus concionibus declarari præcipimus, viuere in perpetuo ſtatu damnationis, iure & ipſo facto excommunicari, nec facere fructus ſuos, ſed teneri ad reſtitutionem, & tituli ceſſionem,

quicunque pecunia aut alterius rei temporariæ pretio expreſſo vel tacito beneficium Eccleſiaſticum adipiſcuntur, vel alteri procurant: & ab Eccleſiaſticis viris irregularitatem incurri, quoties in eodem ſtatu celebrarint diuinum Miſſæ officium.

14 In confeſſionibus de ſymonia diligenter inquirendum, ac confitenti ſe aliquod beneficium pecunia aut alia re temporali ſibi aut alteri comparaſſe, abſolutionem (ſicut de caſu ſummo Pontifici reſeruato) niſi in mortis articulo denegari ſtatuimus. In eadem confeſſione moneri iubemus de peccato mortali, eum qui vel ſolam intentionem & mentem habuerit ad beneficium peruenire per ſymoniam, & eum qui vſque ad aliquam conuentionem progreſ-

ſus

ſus fuerit grauius peccaſſe: ſed indicta debita pœnitentia per legitimum ſacerdotem abſolui poſſe.

15 Omnes conſcij, participes ac ſcientes ab aliquo commiſſam Symoniam, niſi quantocius Epiſcopo aut proprio Parœco reuelauerint, vt ab Eccleſia Symoniacus eliminetur, ne abſoluentur in foro conſcientiæ.

16 Propter nonnullos intrepidè vendentes & ementes ſacerdotia ſpe veniæ per indulgentias cõparãdæ, cẽſuit hæc ſancta Synodus ſanctiſſimo D. N. Papæ ſupplicãdum, ne deinceps Symoniæ crimen, niſi cum expreſſa obligatione cedẽdi beneficio per Symoniã quæſito remittat.

17 Reſignationes quorumcumque beneficiorum cum retentione fructuum vel penſione, quæ

poſtea ab his qui reſignationes illas acceptauerint, præſertim pretio ſine auctoritate ſedis Apoſtolicæ redimitur, pro Symoniacis habēdas iudicamus. Præter quàm enim quòd mentalem ſaltem Symoniam aut etiam pactum illicitum anteceſſiſſe frequentius deprehenditur, experientia docet, hoc vnum eſſe velamen ad contegendam Symoniæ turpitudinem & malitiam.

18 Reſignationes factæ prius incognitis, aut his quos nulla virtus, aut ſingularis eruditio, aut alia honeſta cauſa commendat, ſuſpectæ de Symonia redduntur, præſertim ſi quid illicitè actum fama proclamet.

9 Tales igitur reſignationes non debent ab Ordinario abſque purgatione Canonica, ex decreto Innocentij

nocentij iij.renouato, cùm de Canonicis Cathedralium Ecclesiarum tractatum est, admitti.

20 Omnes pensiones & pactiones, super beneficiis, in quibus non interuenit sedis Apostolicæ approbatio, illicitas & Symoniacas declaramus.

21 Non leuius malum nostris temporibus aux exortum aut longius propagatum Ecclesiam affligit, ac perdit, per aliorum beneficiorum clitellarios asinos & custodes, qui Confidẽtiarij vocantur, quorum nomine & ministerio viri laïci ac mulieres hæreditate possident Sanctuarium Domini, ac profanant. Tam illos custodes, quàm eos quorum cupiditati deseruimus, denunciari quoque in Pronao & concionibus pro excõmunicatis, & teneri ad restitutionem

fructuum atque eorumdem hæredes, ex Bulla sanctissimi Domini nostri Papæ Pij quinti, per omnes dies dominicos iubemus.
Quamuis autem sicut Symoniaci vix detegi, ita custodes illi vix latere possint, attamen à Confessariis in foro conscientiæ de his quoque volumus inquiri, & confitentibus laïcis viris & mulieribus se huius sacrilegij participes esse, minimè absolutionem dari, nec ad Communionem admitti quocunque modo compertos, præterquam in mortis articulo, nisi prius restituerint pro viribus fructus perceptos pauperibus aut fabricis Ecclesiarum, & à tanto crimine abstinuerint, atque à Sanctissimo Romano Pontifice absolutionem obtinuerint.

22 Eodem crimine tenentur, & eisdem

eiſdem pœnis ſubduntur omnes Patroni, ſiue Eccleſiaſtici ſiue Laïci, qui colore patronatus beneficia Eccleſiaſtica in ſeruitutem redigunt, dum per ſuppoſitas clericorum perſonas, aut ex pacto tacito vel expreſſo cum ipſis inito in præſentatione ſuorum beneficiorum, ſeu quacunque arte, aut quocunq; quęſito colore iura aut fructus eorundem, aut partem ipſorum in vſus proprios conuertunt: Alij verò ſine iure patronatus, atq; etiam ſine vllo titulario, aut per aliquem ſuppoſitum aliena beneficia vi occupant, eorúmque iura aut fructus deprædantur: contra vtroſque prædicto modo procedatur, qui etiam ex Decreto Concilij Tridentini dictis patronatibus ipſo iure priuati exiſtunt.

23 Quicunque verò clerici tam nefandæ fraudis & vſurpationis fabricatores ſeu conſentientes, atque alieni ſacrilegij fautores fuerint, eiſdem pœnis per generalia Concilia & Decreta Pontificum ſubiacent, necnon quibuſcunque beneficiis priuantur, & ad quæcunque beneficia inhabiles efficiuntur, atque à diuinis ordinibus ſuſpenſi, nec in foro conſcientiæ poſſunt abſolui, aut ſuorum ordinum executioni per Ordinarium reſtitui, niſi poſt integram ſatisfactionem & abſolutionem prædictam. Celebrantes verò in eo ſtatu irregularitatem ſuper incurrunt, & multiplicem damnationem, tam in præſenti quàm in futuro ſeculo ſibi acquirunt.

24 Ad detegendas autem iſtas &

alias

alias Symoniacas fraudes in ſacramento confeſſionis de his inquiratur, doceatúrque de peccatorum grauitate & pœnis. Ordinarij verò de ſemeſtri in ſemeſtre cẽſuras Eccleſiaſticas mittant per ſuas Eccleſias, ad fines reuelandi illorum criminum cõſcios & participes: & reuelationes niſi Parœci ſtatim ad ipſos miſerint, pro modo culpæ puniantur.

25 In beneficiorum reſignationibus, & aliis ceſſionibus, multæ fraudes à Notariis Apoſtolicis cõmittuntur, quibus vt obſiſtatur, præcipimus vt in omnibus Diœceſibus, qui ſe dicunt Notarios, ſe præſentent Epiſcopo intra tres menſes, cum ſua Notariatus promotione & immatriculatione.

Scrutetur autẽ Episcopus eorum sufficientiam & fidelitatem, & quos idoneos nõ iudicauerit, aut quomodocunq; in officio delinquentes, ipsis officij exercendi in negotiis, litibus & causis Ecclesiasticis & spiritualibus perpetuò aut ad tẽpus vsum prohibeat. Omnes verò ad legitimum numerum ex Edicto regio redigat. Cęterũ quia Notarij Apostolici, aut nulli aut rari admodum nunc creantur à sede Romana cum potestate alios creandi, cùm iam in nostris Diœcesibus deficiat legitimus numerus, ac periculum sit, ne tandem nulli veri inueniãtur: supplicandũ Sanctiss. D. N. Papæ iudicamus, vt Episcopis largiatur facultatem creãdi Notarios Apostolicos tantùm pro sua Diœcesi necessarios. Moneãtur insuper Notarij, vt sin-

annis ſuas notas ſiue minuta atq; procurationum authentica ad Epiſcoporum Secretariatum referant, & curent in regiſtris inſcribi atque inſeri.

25 In Diœceſena Synodo ſingulis annis ab Epiſcopo ſex Examinatores conſtituantur ab eadem Synodo approbãdi. Sint autem Magiſtri ſeu Doctores ſeu Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici ſeu regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiã ſeculares, qui ad id magis videbũtur idonei: iuréntque omnes ad ſancta Dei Euangelia, ſe quacunq; humana effectione depoſita fideliter munus executuros. Quoties Parœcialis Eccleſiæ, quomodocunque vacatio acciderit, aut præſentatus ad Parœcialem Eccleſiam, ſiue à patronis Laïcis ſiue

Ecclesiasticis collationē ab Episcopo requiret, aut promotus ad illā à sede Romana in forma *Dignum* literas de visa signatura postulabit, antequam ab Episcopo collatio decernatur, qui promouēdus est examinetur, iuxta Tridentini Concilij decreta intra diē presentationis, si fieri possit, idq; gratis, à tribus de illis Examinatoribus cum Episcopo siue eius Vicario, de fide & religione, de ante acta vita, de sufficienti doctrina, de his quæ ad Parœci officium in sacramentorum administratione spectant: atque tam interrogata quàm responsa in scriptis redigātur, & Secretario tradātur seruanda, si fortè lis de capacitate aut incapacitate suborta fuerit. Secundum verò conscientiam, de eius sufficiētia aut insufficiētia pronū-

ciēt Examinatores, cōfeſſionémq; fidei ab illo exigant, & iuramentū de Symonia nō commiſſa, nec accipere beneficium ad cuſtodiam aut aliam iniuſtam pēſionem. Caueant Examinatores illi, ne declinent ad dexteram, aut ad ſiniſtrā: ſed coram Deo ac pro ſalute animarum, quæ prouidēdo committuntur, iudicēt. Qui autem ſemel examinatus fuerit, pro diuerſitate prouiſionum iterum examinari debebit. Nec verò Patronis Eccleſiaſticis, qui nequeunt variare, fiat vllum præiudicium per illos Examinatores. Synodus illis conceſſit, ne prius cogantur ſuam exhibere præſentationē in ſcriptis, quàm per examē fuerit iudicatus idoneus, quem intendunt pręſentare Epiſcopo.

26 Si præſentato & petenti colla-

tionem ſibi dari de quocunque beneficio, renuerit Epiſcopus dare, cogatur cauſas recuſationis ſuę in ſcriptis exprimere: nec liceat ſuperiori collationē decernere, niſi prius diſcuſſis cauſis & iudicatis, propter quas Epiſcopus recuſauerit collationem dare, alioquin ſuperioris collatio nulla erit.

27 Inter Epiſcopalis officij munera, præcipua eſt, & ad ſalutem gregis neceſſaria, viſitatio. Viſitationum autem omniũ præcipuus ſit ſcopus, ſanam orthodoxámque doctrinam expulſis hæreſibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus & monitionibus ad religionem, pacem innocentiámque accendere. Cętera, prout locus, tẽpus & occaſio feret, ex Viſitantiũ prudentia ad fidelium fructũ con-

ſtituere. Ante ſuũ acceſſum, Epiſcopi curabunt omnes moneri de ſacramento Cõfirmationis ſuſcipiendo: omnes ad pœnitentiam cohortabuntur, & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuiꝰ abſolutio Epiſcopo reſeruatur, eos piè confitentes, ipſi per ſe aut per alios abſoluent. In ſingulis locis à viris ætate, vſu & probitate commendatis ſubtiliter inquirẽt de omnibus, quæ eos pro officij ſui munere ſcire oportebit: An clerus, an populus ambulet in viis Domini, an aliquid ſit quod Epiſcopi cognitionem & medicinam deſiret, an aliquid quod corrigi & emendari debeat. In Eccleſiis fabricam, Sacramentorum & Reliquiarum capſas, vaſcula, ornamẽta omnia, an quo debent ſtatu, nitore, & ingritate ſint, inueſtiga-

bunt. De iisdē reliquiis & de imaginibus censuram ferent. Si consecranda sint altaria, aut Ecclesiæ, aut Cœmiteria polluta, consecrabunt & reconciliabunt, aut ad id oportunius tempus designabunt. An beneficiarij Ecclesias suas legitimè possideant: an administrationi sacramentorum, festorum, Missarum, & omnium diuinorum officiorum, atque etiam fundationum pro defunctis celebrationi, aliísque oneribus & muneribus satisfaciāt, interrogabút. Videbunt etiam quæ sit clericorum vita, morum ratio, vestitus, conuersatio & familia, & circa Ecclesiæ officia & iura diligentia. Deinde dispicient an populus debitis horis & diebus Ecclesiam frequētet. An legitima matrimonia contrahantur & celebrentur,

ſi qua ſint diuortia & adulteria: ſi hæretici, vſurarij, ſacrilegi concubinarij, aliíque flagitioſiſſimi homines, qui quadrageſimam, alia ieiunia, feſtos dies & reliquos Eccleſiæ ritus non ſeruent, aut qui ſaltem in anno peccata ſua ſtatuto tempore non fuerint confeſſi, aut Euchariſtiam nō ſumpſerint: qui pia legata defraudauerint, qui Parœco inobedientes ſint, aut in domeſtica diſciplina negligētes. Si monaſterium, ſi hoſpitale, aut alius pius locus occurrerit, ſuo ibi defungetur officio, nec aliquē grauabunt, aut ab aliquo exigent, præterquam quod à iure vel conſuetudine ipſis eſt præſtitutū. Archidiaconi, & Decani, & alij inferiores, in his Eccleſiis, vbi hacten⁹ viſitationē exercere conſueuerūt, hanc propoſitam viſitandi regulā

obſeruabunt, & viſitationis à ſe factæ infra menſem rationem in ſcriptis reddent Epiſcopo, & depoſitiones teſtiũ, ac integra acta ei exhibere tenebuntur. Si qui alij habuerint ius viſitandi, eadẽ præſtabunt, nec propter eos Epiſcopus, vel eo impedito eius viſitator, eaſdem Eccleſias ſeorſum ab his viſitare prohibeatur: Nec vllis, vbi de viſitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut appellatio debet patrocinari, aut executionem eorum, quæ iudicata fuerunt, ſuſpẽdere. In his enim Epiſcopus cenſetur ſaltem ſedis Apoſtolicæ authoritate & delegatione defungi, ſicut à generalibus Conciliis & præſertim Tridentino ſtatuitur.

29 Quicunque indebitè iura Epiſcoporum, Archidiaconorum, aut

illorum

illorum Visitatorũ soluere recusauerint, post trinam admonitionem excommunicentur.

30 Ad Episcopos spectat etiã pauperum & miserabilium personarum paternam curam gerere: Sed sicut fabricarum Ecclesiasticarũ regimen ipsis primùm fuit ablatum, & ad laïcos translatum, ita posterius portio pauperum in Leprosarias & Hospitalia diuersi generis diuisa, de manibus Episcoporum & aliorum clericorum, ad laïcorum administrationem transiit. Sed quanto Ecclesiarum & pauperum bono vtraq; commutatio contigerit, res ipsa loquitur. A plerisque laïcorum fabricarum dilapidantur possessiones, & in alios vsus distrahũtur: per eosdem Leprosariæ sine leprosis, & Hospitalia sine pauperibus aut raris ad-

modum gubernantur, & res eorum, videntibus nobis, nec potentibus obsistere, alienantur. Rogamus saltē in Domino eos, in quorum administrationem sunt illa concessa, vt impositum sibi onus, officiúmve administrent, atque solicitudinem infirmorum, pauperum, & miserabilium personarum, & hospitalitatem quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant. Quòd si hospitalitatis munus adhibitis omnibus, ad quę tenentur, necessariis re ipsa obire cessauerint, aut bonis & possessionibus atq; prouentibus, siue ad suas, siue ad suorum ciuium necessitates aut commoditates, contra fundationes fuerint abusi, Hospitalium quidem & Leprosariarū administratione ac cura perpetuò priuari debent, aliíq; eorum loco

ab his ad quos ſpectat ſubſtitui, & nihilominus ipſos teneri in conſcientia declaramus ad poſſeſſionum & fructuum reſtitutionem, quos cõtra Hoſpitaliũ & Leproſariarum inſtitutionem abalienauerint & prodegerint, quæ nulla eis remiſſione, aut compoſitione indulgeri poteſt. Tutius tamẽ eſſet gubernationem eiuſmodi locorum vni & eidem perſonæ vltra triennium non committi & ſtatim rationẽ adminiſtrationis peti. Quòd ſi Leproſariæ & Hoſpitalia ad aliquarum perſonarũ genus ſuſcipiendũ fuerint inſtituta, nec ſimiles perſonæ, aut perpaucę reperiuntur, tum fructus poſſunt in alium pium vſum, qui eorum fundationi proximior ſit, ac pro loco & tempore vtilior, conuerti, prout Ordinario cum duobus de

Capitulo magis expedire videbitur. Quoniã verò in aliquibus Hospitalibus aut Leproſariis ſunt viri & mulieres regulari obſeruantiæ addicti, ſed vt plurimũ valde corrupti, ad eorum reformationem ſaltem authoritate apoſtolica ſibi in viſitatione, etiam contra exemptos conceſſa procedat Epiſcopus ex decreto Concilij Tridentini, quem ad hoc etiam ſpecialiter cõmitti, ſupplicandũ duximus Christianiſſimo noſtro Regi, & magno eius Eleemoſynario: ne per defectum Viſitantium clamor pauperum & flagitiorũ enormitas aſcẽdant in cælum coram Deo. Si qua verò Hoſpitalia in Epiſcoporum poteſtate manſerint, ad eorum reformationem ex his procedant. Sed ſi qua bonorum, quæ pauperum ſunt, adminiſtratione Epiſco-

pus à quibuſdam ſecularibus contra ius & æquum ſpoliatur, ſciant ſe ex ſacris Conciliis, ſicut omnes vſurpantes iura & bona Eccleſiaſtica, anathemati ſubiici.

31 Synodi Diœceſenæ quotannis ſuis temporibus celebrentur. Liceat tamẽ Epiſcopis ad leuamẽ ſui cleri, ſi ita expedire videbitur, de duabus in eodẽ anno vnam remittere, & alteram diligentius conuocare: ad eas accedere teneantur exempti etiam omnes, qui aliâs ceſſante exemptione intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur. Debent etiam illis Synodis intereſſe ratione parœcialium, aut aliarum ſecularium Eccleſiarum, etiam annexarum, qui illarum curam gerunt, quicunque illi ſint. Non alium in his præſidere oportet, quàm Vicarium ge-

neralem Epiſcopi in eius abſentia, niſi ſede vacante: Tum enim ad Decanum & Capitulum Eccleſiæ Cathedralis redit diœceſis adminiſtratio. In ipſis Archidiaconi & Decani rurales de Curatis tam præſentibus quàm abſentibus Epiſcopo debent reddere rationem, & omnia in viſitatione & Calendis audita & comperta referri, examinari ac iudicari & ſtatuenda publicari.

32 Curati ne deinceps in ipſis compareât ſine ſuperpellicio, ſtola, ac toto habitu ſacerdotali: aliâs durè increpentur & mulctentur. Cēſura ibi fiat de ſingulorum moribus, & de offenſionibus inquiſitio, ac infligatur pœna potius pœnitētiæ quàm pecuniæ. Adhortatio verò publica adhibeatur, ſiue ab Epiſcopo, ſiue ab alio, de vita

& honeſtate clericorum, & rebus pro tempore ſtatuendis. Ibi denique eligantur teſtes Synodales, ſiue per Decanatus, ſiue aliũde ad arbitrium Epiſcopi, qui omni exceptione maiores explorent in tota Diœceſi per parœcias ſingulorum, atque etiam Archidiaconorum & Decanorum actiones, de quibus in proxima Synodo Epiſcopo renuntient.

33 Controuerſias omnes de præcedentia, quæ plerunque cum ſcandalo oriuntur inter Eccleſiaſticas perſonas tam ſeculares quã regulares, cùm in Synodis & in proceſſionibus publicis, tũ in his quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, ferẽda cruce, & aliis ſimilibus, Epiſcopus amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcunque compo-

nat. Exẽpti autẽ omnes tam clerici regulares, quàm ſeculares, quicũq; etiã monachi ad publicas proceſſiones vocati, accedere cõpellãtur: his tamen exemptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt.

33 Calendarum antiquiſſimus eſt vſus, & abuſus; nec aliud ſignificãt quàm Cleri vocationem ad cenſuram morũ agendã. In his perpetuò fuit damnata pecuniarum exactio, & ebrietas; quæ plerunque in his exercẽtur potius quàm vlla reformatio. Ad Cleri leuamẽ tres in anno ſufficere iudicamus: vnã Epiſcopi, aut ꝓ eo Viſitatoris, & duas Decanorum ruralium. Nec deinceps in tabernis & popinis cõuocetur Clerus, ſed in Eccleſiis, celebretúrque Miſſa, cui omnes aſſiſtant in habitu ſacerdotali, & omnia ibidem agenda ſicut corã Deo

in veritate & ſanctitate tranſigantur. Si præſentibus placuerit vnà cibum capere, in presbyterio, aut alio honeſtiori loco præparetur ad ſobrietatem, & non ad crapulam. Quiſquis verò à cibo ſurrexerit inebriatus, aut indecorè ſe geſſerit, grauiſſimè puniatur.

34 Indulgentiarum poteſtatem in Eccleſia à Chriſto datam, & earũ vſum Chriſtiano populo ſalutarẽ cõfitemur & veneramur. Sed ſupplicandum duximus Sanctiſſimo D.N.Papæ, vt in his concedendis moderatio iuxta veterem & probatam in Eccleſia conſuetudinem adhibeatur: quandoquidem vileſcunt propter frequẽtiorem vſum, & earũ in omnibus feſtis ſolemnioribus multitudinem, quam ad quæſtum omnes interpretantur. Deinde nimia facilitate & frequẽ-

tia indulgẽdi omnia grauiora crimina, etiam reſeruata, ſine expreſſa reſtitutione, & ſatisfactione aut confeſſione proprio Parœco facienda, Eccleſiaſtica diſciplina eneruatur, & ad eadem aut maiora perpetranda creſcit hominum audacia. Vileſcunt inſuper ex Curatorum in his publicandis irreuerentia, qui populo nec annunciãt ſua ſcelera, nec peccata, nec pœnas norunt explicare, quibus illa ſunt obnoxia, & quanta egeant indulgentia. Abuſum præſertim in noſtris Eccleſiis Cathedralibus diſſimulare non poſſumus, in quibus à multis annis conceſſę indulgentię, ſed poſtea reuocatę, nihilominus proponuntur, tanquam vigorem ſuum retineant. Præcipimus illarum cõfirmationem à ſede Apoſtolica peti: ſunt enim neceſſa-

riæ, ad veterem morem Christianorum conseruandum & instaurandum visitãdi Cathedralem & matricem Ecclesiam in Paschate & Pentecoste, & tum confluendi ad suscipiendam benedictionẽ Episcopalem. Quoniam plerique suspicantur indulgẽtias, quæ quotannis nec semel de maioribus Hospitalibus per nostras Ecclesias circũferuntur, non alia quàm iudicum secularium niti confirmatione & auctoritate, Statuimus ne deinceps à nostris Officiarijs recipiantur, aut subsignentur, priusquam Episcopis de sanctæ Romanæ Ecclesiæ diplomate per ipsius inspectionem constiterit. Monemus autem Episcopos ne addant quicquam aut detrahant sibi oblatis indulgentiis, ac ne adhortationẽ quidem ad alias

eleemoſynas, quàm in ipſis contentas, quoniam indulgentiæ tantum valent, quantum ſonant de mente & intelligentia concedentis. Sit autem in poteſtate Epiſcopi eleemoſynas occaſione indulgentiarum prouenientes aſſignare & diſtribuere piis locis & pauperibus, prout ſibi videbitur expedire: niſi de intentione concedẽtis indulgẽtias, & eleemoſynas offerentium aliter appareat: De quibus eius conſcientiam oneramus. Et excommunicatos declaramus quicunque contra eius cõſenſum de illis eleemoſynis voluerint diſponere.

DE CVRATORVM ET ALIORVM PRESBYTErorum ac parœcianorum officiis.

1 IN Curatis duo primùm requiruntur, capacitas & poteſtas: nihil enim magis officit Eccleſiæ Dei, quàm quòd indigni pręficiũtur curæ animarũ, & ad aliorum aſſumuntur regimen, qui ſeipſos regere non poſſunt. De hoc prouideatur per examen. Deinde poteſtas expoſcitur, quæ per inſtitutionem & collationem committitur. Nam niſi Curati ligãdi atq; ſoluendi poteſtate à prælatis legitimè accepta fuerint prędíti, decipiũt populũ, nec abſoluunt à peccatis. Si qui igitur, etiã preſbyte-

ri ſine Eccleſiaſtico & legitimo titulo Parœciarum adminiſtrationi ſe immiſcuerint, quacunque laïca ſe fulciant potentia & violẽtia, fures ſunt & latrones, non paſtores ouium: quos ipſo facto ſuſpendimus à diuinis, ac prohibemus ne quis ab ipſis ſacramentum vllum recipiat, aut Miſſam audiat.

2 Monemus & adhortamur Curatos, vt diuinorum pręceptorum memores gregem paſcant & regant in iudicio & veritate: ac declaramus eiſdem præceptis parœcialibus Eccleſiis quocunque nomine & titulo præfectos obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia & parœcia reſidentiam, vbi iniũcto ſibi officio defungi teneantur, neque abeſſe poſſe, niſi ex iuſta, legitima & canonica cauſa ab ordinario in ſcriptis approbanda

iuxta Concilij Tridentini decretum.

3 Si quis autem contra decreti huius dispositionẽ abfuerit, præter mortalis peccati reatũ, quem incurrit, pro rata temporis absentia fructus suos non facit: nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere potest, sed per ipsum aut per superiorem Ecclesiasticum, fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus erogari debent. Quòd si absentes vltra bimestre Curati etiam non personaliter citati contumaces fuerint: liberum volumus Ordinarijs per censuras Ecclesiasticas, substractionem fructuũ, aliáque iuris remedia, etiam vsque ad priuationem compellere ad residentiam.

4 Plerique, ne resideant, prætexũt

litigia,aut ſuſcitant ipſimet deuoluta, ne videantur ſua beneficia pacificè poſſidere. Verùm quiſquis beneficio vel eius fructibus gaudet, aut reſideat, aut fructus non percipiat, quos ſuos ſine reſidentia facere non poteſt, & aliis decreti pœnis ſubiaceat.

5 Alij cauſantur Nobilium aut Parœcianorum vexationẽ & oppreſſionem. Sed ſi nihil ipſis de fructibus, aut ſaltem maior portio non deperit, reſidentiæ ſunt obnoxij,aut ad fructuũ reſtitutionem obligati. Obteſtamur autem in Domino nobilitatem, atque alios quoſcunque,vt reſidentem Parœcum, ſicut ouis paſtorem, ament & ſequantur, atque vt filij patrem honorent. Vnde cũ gaudio, & non gemens gregem paſcat: hoc enim coram Deo non

expedit

expedit parœcianis. Quiſquis verò proprio Parœco iniuriam fecerit, & ad reſidentiam impedierit, ſit ille maledictus ſicut Cham, & ipſo facto anathema. Sit ſuſpenſus quoque à diuinis ipſo facto, qui ſciens & volens illi communionem aut aliud Sacramentum, niſi in mortis articulo, ſubminiſtrauerit. Obſecramus Iudices ſeculares, ſub diuini Iudicis interminatione, vt in fauorem reſidentiæ contra oppreſſores Curatorum ſeueriùs inſurgant.

6 Fruſtra præcipitur reſidentia, niſi reſidendi fiat poteſtas. Curatis itaque venientibus ad reſidentiam ex Dei & Eccleſiæ mandato par eſt Vicarios poſſeſſione & presbyterio cedere, & de damno atque intereſſe cum Curatis amicè paciſci, ſi quod euidens fuerit aut appa-

rens: alioqui Dei & Ecclesiæ má-
datum fieret irritum & absurdum.
Neque enim residere potest in be-
neficio, cuius possessionem non
habet, nec habitationem, nec sa-
cramentorum in eo administra-
tionem, aut aliam functionem,
nisi de Vicarij licentia & indul-
gentia.

7 Ad residentiá presbyterio opus
est, & pro parœciæ conditione ha-
bitaculo opportuno: vt in necessi-
tate constituti, sciant quò debeant
confugere, & vbi medicum inue-
nire. Si defuerit, prouideatur Cu-
rato de domo commoda iuxta
Ecclesiam parœcialem, si fieri po-
test, ídque fabricæ seu parœciano-
rum sumptibus, qui de iure, vel
consuetudine tenentur. Sicut au-
tem illi obligantur ad habitationẽ
suis rectoribus præparandam: ita

oportet iſtos, in ædibus ſibi aſſignatis habitare, neque excuſari, niſi ex euidenti & legitimo impedimento: quo occurrente, non liceat Presbyterium laicis quibuſcunque locare, aut ad manendum etiam gratis tradere, ſed tantùm Presbyteris, qui Curatorum in neceſſaria ſacramentorum adminiſtratione vices gerant. Contra aliter agentes per Cenſuras eccleſticas procedatur.

8 Sicut populos ſuos rectores & quoſcunque clericos eò magis reueretur, quò eos honeſtiore vita eſſe cognouerit: ita ſatis res ipſa teſtatur, quanta ſit communis omniũ fidelium offenſio, & clericalis militiæ dedecus, ſi verſantur in impudicitiæ ſordibus, qui ſe diuino cultui addixerint. Proinde ex ſanctis Conciliis, Curatis, ac qui-

buſcunque clericis prohibemus, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus haberi poſſit ſuſpicio, in domo, vel extrà retinere, nec cũ his vllam conſuetudinem habere audeant. Si non abſtinuerint à ſuperiorib⁹ moniti, tertia parte fructuũ, & obuentionũ ac prouẽtuũ beneficiorũ ſuorũ quorumcũq; & penſionũ ipſo facto ſint priuati, quę fabricæ Eccleſię, aut alteri pio loco pro arbitrio Epiſcopi applicẽtur. Sin in eodẽ delicto perſeuerantes non paruerint, non tantùm fructus omnes amittant, ſed à beneficiorũ adminiſtratione, quoad Ordinarius etiam vti ſedis apoſtolicę delegatus arbitrabitur, ſuſpendantur: Sin ſuſpenſi non deſtiterint à peccato, beneficiis priuentur, atque inhabiles & indigni quibuſcũq; honoribus, dignitati-

bus, beneficiis ac officiis in posterũ reddãtur: donec post manifestã vitę emendationem ab eorum superioribus cũ his ex causa visum fuerit dispẽsandũ. Sed si postquã illas mulieres dimiserint, repetere, aut similes adiũgere sibi nõ fuerint veriti, excõmunicationis gladio plectantur. Quę omnia contra quoscunq; beneficiarios constituta esse intelligantur. Clerici verò beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti & contumaciæ perseuerantiam & qualitatem, carceris pœna, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinẽda, aliísve modis, iuxta sacros canones puniantur. Supradictorum verò omniũ diligentem inquisitionem ab Archidiaconis & Decanis, aut aliis inferioribus fieri iubemus, sed ad Episcopos de-

ferri, vt ſine ſtrepitu, & forma iudicij, ac ſola facti veritate inſpecta, procedere poſſint. Epiſcopi quoque, ſi ab eiuſmodi crimine nõ abſtinuerint, & à Synodo prouinciali admoniti, ſe non emendauerint, ipſo facto ſint ſuſpenſi: Et ſi perſeuerent, etiam ad Sanctiſs. Romanũ Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationẽ (ſi opus fuerit) in eos animaduerti iubeat.

9 Nihil adeò Curatum, atque totum Clerũ commẽdat, & Eccleſiã ædificat, quã ſanctæ ac honeſtę vitę exemplum, in verbo, in conuerſatione, in charitate, in caſtitate: quẽadmodum apud Apoſtolum eſt. Illorum itaque tota conuerſatio ſit irreprehenſibilis, ac potius pręeat ac pręluceat ſubditis ad benè & ſanctè viuendum: vt videntes

opera bona, non ſolùm libẽter ea imitentur, ſed glorificent patrem qui in cœlis eſt. Oculus, inceſſus, vultus, ac veſtitus annuncient de homine, vt ſcriptura tradit. Idcirco nec in exteriori cultu preſbyteri ſint negligẽtes. Probrum eſt noſtræ prouinciæ à pleriſque, etiã ditioribus, affectari ſordes, in familia, in veſtibus, atque in eccleſiis, ſacramentis, & altari: quod immũdi cordis eſt indiciũ. Alij contrà, præſertim nobiliores clerici, exquirunt delicias, ac ſui ſtatus & ordinis pertæſi, more induuntur ſeculari. Omnes vt reuocemus ad modeſtiam, hortamur & præcipimus, vt tonſuram in capite & coronam habeant ſuis ordinibus cõgruentẽ & honeſtè raſam, nec barbam alant miniſterio altaris indecoram, nec galeros, ſed ſacerdota-

les pileos intra Ecclesiam, ferant, vestibus oblongis, minimè laceris, aliísq; omnibus vestimentis Ecclesiasticæ dignitati & modestiæ cõuenientibus vtantur. Qui si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicũ moniti fuerint, non paruerint, per suspensionem ab ordinibus, ab officio, & beneficio, ac fructibus & prouentibus ipsorum beneficiorum, necnon si semel correcti denuo in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum & beneficiorum huiusmodi coërceantur.

10 Si quis à risidentia ex legitima causa ab Episcopo prius cognita & probata abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquat: Discedendi autem licentiam in scriptis

gratíſque concedendam vltra bimeſtre tempus;niſi ex graui cauſa, nullus obtineat. Quòd ſi quis diutius ab eadem reſidentia excuſari potuerit, viſitet tamen parœciam, ſaltem de bimeſtri in bimeſtre, ne prorſus ſine officio beneficiũ poſſideat, niſi iuſto impedimẽto per Epiſcopũ diiudicando detineatur.

11 NE ſint Curati & alij preſbyteri,in alienis prẹſertim laïcorum familiis,rerum domeſticarũ diſpenſatores,& œconomi, aut ſeculariũ aut ſordidarum rerũ miniſtri; aut litium, præterquam Eccleſiaſticarum, ſiue miſerabilium viduarum & pupillorũ procuratores & promotores: nec ad beneficiorum cuſtodiam, nec ad voluptatem, nec ad ſcurrilitatem cuiquã inſeruiant, nec inhoneſtum quæſtum facere ſtudeãt ex vſura,negotiatione, aut

alio quocunq; modo illicito, pro-
grauitate delicti per Censuras Ec-
clesiasticas & alias pœnas contra
non obedientes procedatur.

12 Curatorum nomen, ne in resi-
dentia desideant, curæ animarum
eos memores efficiat: atque impri-
mis agnoscant vultum pecoris sui.
Singulis annis quatuor volumina
conficiant. Primum, in quo bapti-
zatorum, & suscipiẽtium ac parẽ-
tum nomina, cum die & anno des-
cribant. Alterum, in quo distingãt
eos qui statuto ab Ecclesia tempo-
re ad confessionem & communio-
nem venerint. Tertium, in quo eos
recenseãt qui matrimonium in fa-
cie Ecclesiæ contraxerint. Quartũ,
in quo mortuos, & sepulturæ Chri
stianæ traditos cum fide in qua de-
cesserunt, & testamentorum breui
nota enumerent. Hæc enim dili-

gentia cùm ad multa vtilis ſit, tum verò ad hoc præcipuè, vt paſtoribus ouium ſuarum ratio melius conſtet, & vt Epiſcopo & per eum miſſis, quoties petierint, de eiſdem ouibus rationem reddant. Obſeruẽt inſuper ſui populi vitia & peccata, & his corrigendis cum manſuetudine omnem diligẽtiam adhibeant. De accedẽtium ad parœciam inhabitandam ſtatu, religione, vita & matrimoniis inquirant, nec per aliorum contagionem vllos ſinant corrumpi. Nullum autẽ abſque literis proprij parœci recipiant.

13 Sciant parœci aut Vicarij ſe obligari per ſe vel per alios idoneos, ſi impediti fuerint, aut incapaces, ſaltem Dominicis & feſtis ſolemnibus ad plebes ſibi cõmiſſas, pro ſua & earum capacitate paſcendas

ſalutaribus verbis, docendi quæ omnibus ſcire neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciandóque eis cum ſermonis breuitate & facilitate vitia quæ populos declinare, & quas ſectari virtutes oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœleſtē gloriam conſequi valeant. Id verò ſi præſtare neglexerint, & moniti ab Epiſcopo trium menſium ſpatio muneri ſuo defuerint, per Cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias ad ipſius Epiſcopi arbitrium cogantur, & ex fructibus beneficij alteri qui id pręſtet, aliqua honeſta merces perſoluatur. Vt autem quilibet parœcus ſuo officio defungi queat, Catechiſmum Romanum Latinè & Gallicè habeat, & ex eius præſcripto doctrinam de Symbolo Apoſtolorum, legis decalogo, Sacramentis, atque aliis ad ſalutem ne-

ceſſariis tradat. Frequẽter quoque ac libenter in Bibliis ſacris & homiliis patrum legat, vnde ad captum populi ſui & ędificationem, quæ videbuntur conducere, ſeligat. Habeat inſuper Conſtitutiones Synodi prouincialis & Diœceſenæ: vt cognoſcat quomodo ſe ac populum admonere & regere debeat.

14 IN quacunque parœcia, quoad fieri poterit, Preſbyter, vel Clericus conſtituatur, fabricæ ſumptibus, aut populi eleemoſynis, per Eccleſiam diebus DOMINICIS & feſtiuis, aut per domos conquiſitis, atque etiam Curatorum adiumẽto, qui ad Sacramentorum adminiſtrationem & ad officium diuinum Parœcum adiuuet: ſed præcipuè qui pueros rudimenta fidei, & obedientiam erga Deum & paren-

tes doceat: atque ad hoc per Censuras ecclesiasticas cõpellẽdos eos qui tenentur, concilia statuerunt.

15 In singulis parœcialib⁹ Ecclesiis nõ solũ dicatur Missa Dominicis, sed etiã aliis per hebdomadã diebus diuina officia secũdum primã fundationẽ ipsius Ecclesię, vel augmentationẽ, vel consuetudinẽ antiquã celebrẽtur: ac ne diuinus cultus minuatur, fundatorũmq; intentio fraudetur, per Diœcesanos cõpellantur omnes & singuli Rectores parœciarũ, Capellani, aliíq; beneficiati, Leprosariarũ, aliarúmque piarũ domorũ administratores, ad ostendendas exhibendásq; literas fundationis & augmẽtationis beneficiorum & administrationum: vt omnibus visis, de diuinis officiis iuxta fundatorũ intentionem, quod opportunum fuerit

ab eiſdem Diœceſanis ſtatuatur: Ad hoc autem per Cenſuras eccleſiaſticas ad iuramenti præſtationem compellantur.

16 Contigit ſæpe in quibuſdam Eccleſiis vel tam magnum Miſſarum celebrādarum numerum ex variis defunctorum legatis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus à teſtatoribus præſcriptis nequeat ſatisfieri: vel eleemoſynam huiuſmodi pro illis celebrandis adeò tenuem eſſe, vt non facilè inueniatur qui velit huic ſe muneri ſubiicere: vnde depereunt piæ teſtātiū volūtates, & eorū conſcientias ad quos prædicta ſpectant, onerandi occaſio datur: Sanctum Cōcilium Tridentinum cupiens ad pios vſus iſta relicta, quo plenius & vtilius poteſt impleri, dat Epiſcopis poteſtatem, vt in Synodo Diœceſana re

diligenter inſpecta, poſſint pro ſua conſcientia in prædictis Eccleſiis, quas hac prouiſione indigere cognouerint, ſtatuere circa hęc quidquid magis ad Dei honorē & cultum, atque Eccleſiarum vtilitatem viderint expedire: ita tamen vt eorum ſemper defunctorum commemoratio fiat, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ea ad pios vſus reliquerūt. In poſterum verò non facilè recipiātur fundationes, niſi habita ratione temporum & locorum.

17 Dominicis & feſtiuis diebus ſeruitium, ac præſertim matutinæ ſi dicuntur, Miſſa ſolennior, & veſpertinum officium, certis & deſignatis horis in regione aſſuetis fiat: vt omnis populus interſit, nec diutius à familia abſit. Si per Curatum aut Vicarium ſteterit, quominus adim-

adimpleatur, delatus à parœcianis grauiter puniatur ab Episcopo pro mensura delicti. Si per alium, sciat ille se excommunicationem ipso facto incurrere, nisi destiterit post auditam huius decreti publicationem in pronao factam.

18 Ad seruitium parœciale perficiendum, præsertim Dominicis diebus & festiuis, nõ solùm obligantur Curati & Vicarij, sed omnes eiusdem parœciæ presbyteri, qui illi adscripti sunt, sicut omnes parœciani ad audiẽdũ. Nisi ergo presbyteri prædicti in habitu sacerdotali cum superpellicio horæ cõpetenti cõuenerint, quò vt cõueniant etiã qui nõ sunt adscripti hortandi sunt, & in officio diuino ad finẽ vsq; cantantes, aut administrãtes perstiterint, damus Curatis potestatem post trinam ad-

monitionem eos ſuſpēdendi à diuinis: & vt ordo in omnibus ſeruetur in Eccleſia, omnes preſbyteros parœciæ, ſicut omnes alios parœcianos, Curatis decet eſſe obedientes, & correctioni eorū ac directioni ſubditos: de ipſorúmq; vita & officio ad Epiſcopū referri, eíq; rationē reddere, aut Decano, aut Archidiacono. Curati verò, quoties poterunt, auxiliarios Preſbyteros vocent in participationem aliquarum obuētionum Eccleſiaſticarū, vt qui altari ſeruit, de altario viuat.

19 Curati iidem diligēter animaduertant, ſi parœciani Dominicis aut feſtiuis diebus diuinis officiis interſint, & de abſentię cauſis inquirant, aut iubeant per aliquem puerū abſentes obſeruari & notari: vt poſt admonitionē debitam

quos nouerint pertinaces, ad Epiſcopum deferant, & ab eo diſcant quid agendũ. In pronao pro excõmunicatis denũcient, qui poſt admonitionẽ auſi fuerint, Dominicis & feſtiuis diebus tẽpore ſeruitij, parœcianos in domũ ſuam ad potandum, ludendũ, aut aliud nõ neceſſariũ agendũ recipere: mercaturã, aut vecturas non neceſſarias, aut aliud opus exercere. Non deſinentes perſonaliter increpet, & poſtea non obedientes nominatim in pronao excommunicatos proclamet, nec ad Eccleſiam nec ad ſacramenta admittat.

20 Indignum nobis viſum eſt Dominicis ac feſtis diebus de domo orationis facere domũ negotiationis, aut fori ſecularis. Nam pro populi exhortatione, & diuini verbi prædicatione, coguntur Curati

ſacris operantes, lictorum & præconum, atque etiam publicanorum vices gerere, auctiones vectigalium, venditionum, licitationum, & quęcunq; mandata ſecularium iudicũ & officiariorum recitare ac proclamare. Ad purgãdam domũ Dei his profanationibus, prohibemus ſub interminatione diuini iudicij quicquã in ſacrificio & in tẽplo niſi ſacrũ & ſanctum dici aut fieri. Atq; hortamur & monemus omnes Iudices magiſtratus, vt ſua quęcunq; mãdata per ſuos miniſtros & fabricarum rectores, aut aliũ de parœcianis deputatũ publicari extra Cœmiterium & Eccleſiã, quo loco ipſis videbitur conuenientius. Eoſdem obteſtamur in Domino ne liceat his diebus parœcianos venientes aut redeuntes ad Eccleſiam, aut in

ipſa inuẽtos in ius vocare, aut prehendere aut aliter vexare. Ob id enim miſeri homines cogũtur abſtinere à cultu diuino, & feſtis diebus, quibus prodeundũ in Eccleſiam eſt, latitare.

21 Peruenit ad nos, in multis parœciis diebus Dominicis, aut feſtiuis, propter raritatẽ ſacerdotũ nullam Miſſam matutinalẽ fieri, cui poſſint ſerui & ancillæ aſſiſtere: vnde accidit vt parœcianorũ pars religione ac cultu diuino careat. Interea dum placuerit altiſſimo plures ſeruos mittere, Curati ex viciniorib⁹ ſeu oppidis, ſeu monaſteriis, ſeu aliis locis aduocent, quàm frequentiſſimè poterunt, qui illis diebus ſacrũ obeat. Sin defuerit, precibus Deo fuſis, breui adhortatione de his quæ ſunt ad ſalutem neceſſaria adhibita, & ad euange-

licam illius diei lectionẽ accommodata præſentes dimittat.

22 Ne populus diſtrahatur à Miſſa parœciali, & ab auditione mãdatorũ Dei & Eccleſiæ, optamus ne in Capellis ab antiquo, etiã Epiſcoporũ auctoritate fundatis, aliæ Miſſæ celebrẽtur, quã illæ quæ de fũdatione extiterint: & ſi quæ ſint Miſſæ quæ ex tenore fundationis dici debeãt die Dominico in Eccleſia parœciali, aut ex deuotione, nõ dicãtur, niſi ante aut poſt Miſſam parœcialẽ, aut ſaltẽ poſt communionem factam. Prohibemus quoque in quibuſdam Eccleſiis, quæ ſimul collegiatæ ſunt & parœciales, eadẽ hora cantari Miſſas Canonicorũ & parœcianorũ: ſed ſub pœna excõmunicationis ſtari in his iudicio Epiſcopi: nec corpora mortuorũ Dominicis infer-

ri inter Miſſarũ ſolẽnia, ſed ſi fieri poteſt poſt veſperas ſeruari.

23 Quoniam videmus multos adduci ad præceptorum Eccleſiæ & miniſtrorũ eiuſdẽ contemptũ, nõ facilè admittãtur fundationes, & erectiones Capellarũ & fraternitatũ, in quibus ordinatur celebratio Miſſæ DOMINICO die, ea potiſſimũ hora, qua populus vniuerſus cõuenire debet ad audiẽdá diuina præcepta Dei & Eccleſiæ. In Miſſis verò charitatũ atq; aliarũ fraternitatũ ab antiquo eo die cõſtitutarũ, nec aqua nec panis benedicantur: & inter illarũ Miſſarum ſolemnia moneatur non eſſe prætermittendas Miſſas parœciales, propter aſſiſtẽtiã in ea Miſſa, quæ ex deuotione & conſilio celebratur. Quiſquis verò preſbyter in alia Miſſa quã parœciali, aquã & panẽ

benedixerit, ſit ſuſpēſus à diuinis.

24 De Eccleſiarū refectione prius admonuimus. Sed quoniā multarum dedicatio & cōſecratio contemnitur, & in pleriſq; locis, pollutis & fractis altaribus vtuntur: mandamus curatis, vt quā citiſſimè fieri poterit, ſinguli de ſuarum Eccleſiarum defectibus certiores faciant Epiſcopos, vt illis prouideatur. Mādamus inſuper Cœmiteria quocunq; modò claudi, ne brutis animātibus pateāt, & aliis profanationibus, ſub pœna ſuſpēſionis à diuinis. Eiſdē Curatis præcipim⁹ ne ſināt in eis choreas duci, aut alios luſus & inſanias fieri, ſed potius ea quæ luctus & mortis memoriam inducunt, atque ſanctam & ſalubrem cogitationem pro mortuis exorandi excitant.

25 Propter periculosa tempora in quę incidimus, Curati ne de nocte exeant ad sacramentorum administrationem, nisi vocentur à bonis & notis hominibus, & propter necessitatem: Admoneāt verò frequenter mulieres & viros, de quorum necessitate timetur, vt in die sumant Sacramenta.

26 Quanuis nefaria sit & symoniaca pro sacramentorum administratione pactio & licitatio: nihilominus qui catechizatur, debet ministrare in omnibus ei qui catechizat, & rependere temporalia seminanti spiritualia. Proinde sicut damnamus Curatorum & Presbyterorum exactiones: ita nō tantùm ingrati animi, sed contra naturæ debitum & ius diuinũ nitentis & corrupti esse iudicamus, dispensanti sacramenta ad

ſalutem requiſita, non ſuppeditare victui neceſſaria, & operæ pretium & laboris mercedem nõ reddere. ſcriptũ eſt enim: non alligabis os boui trituranti. Et quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? Quis plantat vineam, & de genimine vitis non bibit? Ita & his qui altario deſeruiunt, de altario viuere conſtituit Deus. Proinde nouerint omnes Chriſtiani, non libertatis eſſe, ſed debiti miniſtranti ſacramenta atque alia ſpiritualia ſtipẽdium aliquod ſoluere, vnde viuat. Sed cũ pretio nummario Sacramenta nequeant æſtimari, nec quãti ſit cuique neceſſarium ad victum poſſit niſi ex ratione temporum, locorum & perſonarum definiri: rectè maiores noſtri ad laudabiles conſuetudines, ad euitandam aua-

ritię & ſordium ſuſpicionem, occurrendum duxerunt: quæ cùm hominum malitia intermittantur, obteſtamur in Domino Curatos & Parœcianos de his amicè inter ſe conuenire pro temporũ varietate & difficultate. Quòd ſi parœciani in contumacia contra ius naturæ & diuinum perſtiterint, volumus eos vocari à Curatis coram Epiſcopis, vt circumſpectis omnibus, quod rationi videbitur conuenientius conſtituatur, præſertim in ciuitatib⁹ & oppidis, vbi refrixit charitas, & abundat iniquitas, nec Curatis vllæ decimæ, aut alij ſuppetunt prouentus. Eodem iure obligantur parœciani ad oblationes, & alias quaſcunque obuentiones diebus Dominicis ac feſtiuis ad Eccleſiã pro miniſtris altaris offerendas,

ne appareant vacui coram Domino, necnon ad alia quæcunque iura ex antiqua consuetudine obseruata, quibus suos parœcos defraudare, quasi sacrilegium est, & debitæ rei sacræ furtum.

27 A Lateranensi Concilio, & cõstitutione Pij V. arcentur ab Ecclesiæ ingressu, aliísque pœnis afficiuntur medici, qui ægrorum suscipiunt curam, nisi paulo antè confessi fuerint de peccatis idoneo sacerdoti, aut promittant ad hoc statim se vocaturos propriũ parœcum, à quo debent visitari, quamprimum audierit illos in lecto iacere, & moneri morbos sæpe prouenire ex peccatis, quæ per confessionem, tanquam infirmitatis causæ prius sunt purganda, ac alia sacramẽta in tempore percipienda. Si non audierint, ac sine

ſacramento, ſaltem pœnitentiæ deceſſerint, chriſtiana careant ſepultura. Sin Curati in eo fuerint negligentes, anima morientium ſine ſacramentis, de eorum manibus repetetur, & ad Epiſcopum deferantur.

28 Sacratiore, & quoad fieri poterit ornato, ac tuto loco, ſacram Euchariſtiam Curati reponant: antequam lumen cerei aut lampadis diu noctúque indeſinens ardeat, vt teſtificetur verum corpus Chriſti, qui eſt candor lucis æternæ, ibi aſſeruari.

29 Curati ſtudeant cum omni reuerētia ac cautione Euchariſtiam ad ægrotos deferre interdiu, & in hominum frequentia (ſi fieri poteſt) nec ſine præeuntibus luminibus, ac tintinabulo, quo omnes admoneantur ad venerationem

tanti ſacramenti, & orandum pro infirmo.

30 Ex intermiſſa quibuſdam in locis conſuetudine ſepulturarum, deſijt quoque Chriſtiana conſuetudo & charitas aliquid legandi pauperibus & Eccleſijs, atque etiam orandi pro mortuis. Vt fideliũ animabus & ſaluti conſulatur, decernimus, cùm Curatus ad ægrotos vocatus fuerit, poſt debitam adhortationem, & ſacramẽtorum adminiſtrationem, admoneat de teſtamẽto, de cura animæ poſt mortẽ agenda, ac ſuffragiis Eccleſiæ. Decernim⁹ inſuper, vt contra heredes ex laudabili cõſuetudine ſepulturarũ agat, poſtquam ſepulturæ officia impenderit, & ſuffragia publica & aſſueta exoluerit, quos ad ſolutionem

via iuris compellat, nisi paupertas obstiterit.

31 Non adeo promiscuè (vt nunc fit) mortui sepeliantur in Ecclesijs, ac ne quidem ditiores, ne is honor detur pecuniis potius quã gratiis Spiritus sancti: sed hoc seruetur Deo sacratis specialiter hominibus, eo quòd prę aliis eorum corpora templa sint Christi & Spiritus sancti, & aliis in sublimitate & dignitate tam ecclesiasti-ca quã seculari constitutis. Quandoquidẽ & isti Dei ministri sunt, atq; organa Spiritus sancti: Aliis insuper qui nobilitate vel virtutibus, vel meritis erga Deũ & Rempub. fulgent. Cæteri piè & religiosè in Cœmiteriis ad hoc dedicatis sepulturæ tradantur. Nec indifferẽter pro quibuscunque ha-

beantur funebres orationes, ſed pro his tantùm qui glorioſi ſunt & illuſtres in generationibus ſuis & populis: aut quorum tantum eſt meritum, vt eorum ſapiẽtiam narrare debeant populi, & Eccleſia laudem eorum nunciare, ſicut apud ſcripturam eſt. Non igitur Eccleſiaſticorum aut aliorum domeſtici intra Eccleſias, præſertim cathedrales, aut alij de plebe, niſi præter opes ſit aliud quod eos cõmendet, tradantur ſepulturæ: nec ipſi præter ſtatum & decorum exequiarum pompam affectent, ſed potius Eccleſiæ ſacrificijs aut ſuffragiis aut in pauperes eleemoſynis ambiant & ſtudeant adiuuari.

30 Ad pauperiorum Curatorum ſubuentionem & fauorem reſidẽtiæ, liceat Epiſcopis, vel plures

paroecias

parœcias in vnam redigere, vel eis beneficia ſimplicia vnire, aut penſiones, aut partem congruam de decimis in eorum parœcia cõſtitutis attribuere aut loco portionis congruæ eiſdem minutiores decimas, & quæ in noſtra prouincia virides & hortenſes appellantur: ſed omnia tranſigantur vocatis & auditis decimarum dominis, & poſſeſſoribus, & aliis quorum intererit. Omnia verò iuxta formam Decretorum Concilij Tridentini peragantur.

33 . Non ſunt ferendi, qui variis artibus decimas Eccleſijs obuenientes ſubtrahere moliuntur, aut qui ab aliis ſoluẽdas temerè occupãt, & in ſuam vtilitatem vertunt: cũ decimarum ſolutio debeatur Deo: & qui eas dare noluerint, aut dantes impedierint, res alienas

inuadant. Præcipitur itaque omnibus, cuiuſcunque gradus & cõditionis ſint,ad quos decimarum ſolutio ſpectat, vt eas, ad quas de iure tenentur, in poſterum quibuſcunque Eccleſijs,vel perſonis, quibus legitimè debentur integrè perſoluant. Qui verò eas aut ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine,niſi plena reſtitutione ſecuta, abſoluantur. Iudices verò ſeculares obteſtamur in Domino, vt contra eoſdem ſeueritate Regiarum legum agant.

34 Quæ ex pietate & deuotione ortum duxerunt, Charitatis & aliorum nominum fraternitates & ſocietates, ſpiritalia opprimunt & deformant in Eccleſia, temporalia verò abſumunt,atque homines demẽtant. Etenim in vnaqua-

que Ecclesia altare contra altare, sacrificum contra sacrificium, & sacerdoté contra sacerdotem, ac denique parœciam contra parœciam erigũt & opponunt. Earum quidem abolitionem non iudicamus expedire propter piorum operum & suffragiorũ quæ exercent, bonitatem, earúmque necessitatem in peste, & publica calamitate, sed eorum desideramus reformationem propter abusum. Imprimis earum fundationes & statuta in visitatione ab Episcopis examinari iubemus, nec in posterum vllam innouari, nisi de expressa Episcopi licentia, & confirmatione in scriptis habita, congruè ducimus à Curatis parœciarum, in quibus celebrantur, quæ sacra ab ipsis fiunt, regi ac disponi, & non ab alio sacerdote, nisi de

Curatorum conſenſu,ſine quibus quidquã agi non putamus æquũ, cùm debeant Deo & Epiſcopis, de omnibus quæ.fiunt in eorum Eccleſiis, rationem reddere, & plecti pœna, ſi quid permiſerint perperam aut impiè geri. Inhibemus etiam in dominicalibus earũ Miſſis aquam & panem benedici, aut conciones haberi, ſed ea ſeruari parœciali Miſſæ,à qua populos auertunt. Vetamus imagines baculis impoſitas à mulieribus deferri intra Eccleſias, ſed omnia cum pietate & decentia fiãt: frequentiam & ſumptum conuiuiorum, quæ à Charitatis fratribus, & aliis tam ſeparatim per ordinem, quàm coniunctim impenſa fraternitatis agitãtur, ebrietates, laſciuias & ſcurrilitates quæ in ipſis committuntur, ac deni-

que omnia quæ ad charitatem & ædificationem non pertinent, dā-namus, & ea perpetrantes anathe-matizamus. Quidquid verò de collectis & conſcriptorum fra-trum contributionibus celebra-tioni officij diuini ſuperfuerit, ſuffragiis faciendis pro mortuis, fabricis & ornamentis Eccleſia-rum, atque aliis piis operibus im-pendi præcipimus.

35 Ad tollendos abuſus circa fa-bricarum adminiſtrationem, de-cernimus nemini licere, ſine Or-dinariorum iudicio & auctorita-te, bona ad eas pertinentia ven-dere, aut cuiquam dare, aut quo-modocūque alienare, aut in alios vſus conuertere, quàm quibus aſ-ſignantur: Et omnes declaramus ſacrilegos, qui quacunque de cau-ſa illis fuerint abuſi, & ad reſtitu-

tionem teneri, ad eámque cogi per Censuras ecclesiasticas, atque alia iuris remedia. De illorum itaque alienationibus à triginta annis volumus per Episcopos diligenter inquiri, & prouideri: ab ipsis etiam procedi per easdem Censuras contrà bonorum illorum detentores & occupatores, vt nec dominis locorum liceat ipsa possidere, & ad censum tenere. De administratione verò eorundem, & aliis ad fabricas spectantibus, ratio Ordinario reddẽda est, vt ecclesiarum pastori & tutori. Quòd si ex consuetudine aut priuilegio, aut constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda fuerit, tunc cum his etiam adhibeatur Ordinarius, aut ad ipsum priusquam obsignetur, referatur, ne qua fraus cõmit-

tatur. Aliter factæ liberationes di-
ctis administratoribus minimè
suffragentur. Propter infinitas de
his querimonias, cogant Episco-
pi sibi illas rationes redhiberi, vt
examinentur, ídque gratis, & ad
suum supplementum viros bo-
nos ad id comittant. Peruenit ad
hanc Synodum à quibusdam of-
ficiariis secularibus illas rationes
exposci, & pro illis audiendis ma-
gnam argenti copiam exigi, aliá-
que grauamina fabricis & Cura-
tis ab illis infligi, ídque etiam
contra Christianissimi nostri
Regis super hoc statibus nostræ
prouinciæ declarationem. Idcir-
co statuimus illos ad recepto-
rum restitutionem teneri, & in
posterum perseuerantes excom-
municationi ipso facto subiici-
mus.

36 Quoniam natura & ratio iudicij postulat, nullius momenti absolutionem esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem: magnopere verò ad Christiani populi disciplinam pertinere sanctissimis patribus visum est, vt atrociora quædam & grauiora crimina non à quibusuis, sed à summis duntaxat sacerdotibus, absoluerentur: Inde manarunt casus reseruati tam sedi Apostolicæ, quàm Episcopis, quos nosse inferiores sacerdotes oportet. Hanc autem delictorum reseruationem consonum est diuinæ auctoritati, non tantùm in externa politia, sed etiam coram Deo vim habere. Veruntamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat,

in eadem Ecclesia Dei custoditũ fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis: atque ita omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis & cẽsuris tum absoluere possint: extra quem articulũ Sacerdotes cùm nihil possint in his casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus suadere nitantur, vt ad superiores & legitimos Iudices, cùm cõualuerint, pro beneficio absolutionis mittant. Intelligãt autẽ post Conciliũ generale Triden. concessum Episcopis in irregularitatibus omnibus & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscũque casibus, etiam sedi apostolicæ reseruatis, delin-

quentes quoſcunque ſibi ſubditos in Diœceſi ſua per ſeipſos aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum in foro conſcientiæ gratis abſoluere, impoſita pœnitentia ſalutari. Idem in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantùm; non eorum Vicariis eſſe permiſſum. Curati itaque, quoties inciderit circa hæc difficultas, conſulant ſuos Epiſcopos, à quibus cùm videbitur expedire, poteſtatem accipiant quoſdam abſoluendi à caſibus reſeruatis.

37 Quamuis preſbyteri in ſua ordinatione, à peccatis abſoluendi poteſtatem accipiant: nullus tamen, etiam regularis poteſt confeſſiones ſecularium etiam ſacerdotum audire, nec ad id idoneus reputari, niſi aut parœciale beneficium, aut ab Epiſcopis, per exa-

men,aut aliâs idoneus iudicetur, & approbationem atque exercitij poteſtatem,quæ gratis detur, obtineat. Nullus itaque ſacerdos,atque etiam regularis,ne quidem in ſuo conuētu,audeat, maximè per omne tempus Quadrageſimæ, & octauas Paſchæ, audire confeſſiones quorumcunque, & aliquem abſoluere, niſi de licentia Epiſcopi expreſſa,atque etiam in ſcriptis habita.

38 Prædicationis munus Epiſcoporum eſt pręcipuū, quod in ſuis Eccleſiis, per ſe debēt exequi:Sin legitimè impediti fuerint,per eos quos ad prædicationis munus aſſument.Nullus autē ſecularis ſiue regularis, etiā in Eccleſiis ſuorum ordinū,cōtradicēte Epiſcopo prędicare pręſumat.Regularis cuiuſcunq; ordinis,niſi à ſuis ſuperiori-

bus de vita, morib⁹ & ſciẽtia exa-
minati & approbati fuerint, ac de
eorũ licẽtia, etiã in Eccleſiis ſuorũ
ordinum, nullo modo prædicare
poſſunt. Cum qua licentia perſo-
naliter ſe coram Epiſcopis præ-
ſentare, ab eiſque benedictionem
petere tenentur, antequam præ-
dicare incipiant. In Eccleſiis verò
quæ ſuorum ordinum non ſunt,
vltra licentiam ſuperiorum ſuo-
rum, etiam licẽtiam Epiſcopi ha-
bere debent, ſine qua in ipſis Ec-
cleſiis non ſuorum ordinum nul-
lo modo prædicare poſſunt. Ip-
ſam autem licentiam gratis Epi-
ſcopi concedant. Ordinarij verò,
ſeu ſtationarij regulares, in qua
Diœceſi licentiam petere obligã-
tur, iuſto ſpatio ante tempus ad-
uentus, & quadrageſimæ petant:
vtpote in Synodo Diœceſana

æstiuali, vt si illi non fuerint capaces, sibi de aliis prouidere possit Episcopus. Nec liceat vlli nominato per Episcopum, ad certum locum prædicationis, sine cõsensu ipsius, illo relicto, ad alium trãsilire, ac pro arbitrio, in loco sibi ab Episcopo assignato alterũ sibi supponere.

39 Si quis aliter munus prædicandi vsurpauerit, aut si quis quacunque fulgeat dignitate, prædicatores in præiudicium Episcoporum committere præsumpserit, excõmunicetur.

40 Quoniam ex Conciliis Parœci debent suis in Ecclesiis prædicandi munus, si capaces & irreprehẽsibiles extiterint, non impediantur à regularibus, etiã ab Episcopo missis: quandoquidem in defectum & supplementum Cura-

torum mittũtur, & non vt Parœcos à ſuis officiis excludāt, aut impediant. Miſſi regulares teneantur licentiam ſuam exhibere Curatis, ac cum ipſis de correctione populi, prædicationis ædificatione, atque hora & loco conuenire. Monemus autem Curatos & parœcianos ſeminantibus pro ipſis ſpiritalia, in temporalibus pro viribus miniſtrare, & tanquam Angelos Dei ſuſcipere, populorúmque deuotioni atque eleemoſynis commendare.

41 Si prædicator errores aut ſcandala diſſeminauerit in populum, etiam ſi in monaſterio ſui vel alterius ordinis prędicet, Epiſcopus ei prædicationẽ interdicat. Quòd ſi hæreſes prædicauerit, contra eũ ſecũdum iuris diſpoſitionem, aut loci cõſuetudinem procedat, etiã

contra exemptum ſedis Apoſto-
licæ auctoritate Epiſcopis hac in
re conceſſa. Moneātur autem re-
gulares, ne iuniores ad cōcionem
& eleemoſynarum collectionem
emittāt, niſi quorum vita diu fue-
rit ſpectata, & capacitas, propter
ſcandala quæ per ipſos oriri poſ-
ſunt in populis. Epiſcopi verò
ſubſidiarios regulares tueantur,
& charos habeant atque alant, ſi-
cut coadiutores, omnéſque illis
factas iniurias & cōtumelias ſuas
eſſe exiſtiment & propulſent. Iu-
niores ad ſtudia literarum foueāt,
atque conuentus pro ſuis faculta-
tibus, tanquam concionatorum
ſeminaria ſuſtentent.

42 Peruenit ad hanc Synodum de
quibuſdam, qui cùm ſint nomine
regulares, extra clauſtra tamen &
obedientiam religionum ſuarum

viuunt,& concionandi munus v-ſurpãt.Peruenit etiam de aliis habitum Frãciſcanorum, ſed diuerſi coloris geſtantibus, qui conuentus aliquot in hac prouincia poſſident. Sed nec eorum ordo à ſede Romana probatus eſt, & vita multis ſcandalis ſubiacet.Pręcipimus prioribus regularibus ſub anathematis pœna,vt ad ſuos conuentus redeant, & contumaces tanquam apoſtatas comprehendi. Poſteriores verò iubemus aut Franciſcanorum ordini à ſede Apoſtolica approbato,ſi diui Franciſci regulã profeſſi ſunt, ſeſe adiungere, aut ex approbatis alicui, ſi religioni obſtricti fuerint: ne religionis obtẽtu regularis diſciplinæ contemptus inducatur, & in noſtris Diœceſibus inualeſcat.

43 Reſipiſcentibus ab hæreſi miniſtris

niſtris & Clericis nunquam fuit in Eccleſia facilè creditum, aut commiſſum apud Catholicos cõcionandi munus, propter impreſſam animis errorum labem, quæ vix prorſus eluitur. Idcirco monemus Epiſcopos ne talibus dent leuiter licentiam prædicandi verbũ Dei, ſed potius eos adhortentur ad præteriti temporis lamentum in ſilentio, & pœnitentiæ fructus edendos, memores Origenis ad cõcionãdum poſt lapſum inuitati, & nihil aliud in concione loquẽtis, quàm ex Pſalmiſta peccatori dixit Deus: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis nomen meum per os tuum? Multò verò minus ad ſacerdotia admittantur. Attamen ex pœnitentiæ menſura, & ædificationis ſpe ac probabilitate, poteſt cum huiuſmo-

di diſpenſari atque indulgentiùs agi.

44 Poſtremò ne aliqui beneficiarij noſtris in Diœceſibus lateant intruſi, ac ſine titulo, præcipimus à quibuſcũque tam parœcialium, quàm aliorum quorumcunque beneficiorum poſſeſſoribus, vt intra ſemeſtre exhibeant ſuis Epiſcopis prouiſiones ſuas & diſpẽſationes, & procedatur contra deficientes per Cenſuras eccleſiaſticas, retentionem fructuum, atq; etiam priuationem eorũdem beneficiorum.

DE MONASTERIIS.

OPtandum magis quã ſperãdũ noſtris diebus Monaſteria in antiquum ſtatum reſtitui. Neque enim dici poteſt, quãta paſſa fuerint detrimenta tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ex mala eorum adminiſtratione, quibus commiſſa ſunt: vt tamen ad aliquam tolerabilẽ formã reducãtur, imprimis reſeruationum omnium de ipſis petitionem & conceſſionẽ, atque aliorũ quorũcunq; beneficiorũ, declaramus, pœnis de voto captãdę mortis alterius, & de volũtario homicidio ſubiacere ac affines eſſe: ac ſupplicamus Chriſtianiſſimo noſtro Regi, & Principibus, à quibus ad beneficia electiua, aliqua

ſit præſentatio, necnon & Senatibus, vt Sanctiones canonicę ſuum ſortiantur effectum, quibus inhabiles pronuntiantur ad obtinenda quæcunque beneficia, qui per reſeruationem Eccleſiam viuentis ambierũt. Sanctiſſimo verò D.N. Papæ ſupplicamus, vt non prius de vllo monaſterio, ſeu electiuo prioratu, cuiquã expediatur prouiſio, quã inquiratur: & intra tres menſes audiatur reſpõſio Metropolitani noſtri, aut Epiſcopi, ſiue Capituli, in cuius Diœceſi exiſtũt, de modis quibus ius ad illa acquiſierit, cui prouidẽdum eſt, an per reſeruationem ipſi aut alteri datam, an per Symoniam, fidei cõmiſſionem, an per aliquam de partitione fructuum, aut iurium permiſſionem, aut alia illicita ra-

tione, & de illius religione ac ſufficientia.

2 Supplicandum inſuper à parte huius ſanctæ Synodi exiſtimauimus Chriſtianiſſimo noſtro Regi, vt electiones iuxta morem antiquum aliquando reſtituere dignetur : & interim intra ſex menſes iuxta Concordata ; aut ad ſummum intra nouem, teneantur nominati ad Monaſteria & Prioratus prouiſiones à ſede Apoſtolica impetrare : aut omni iure excidant ; & fructus pietatis operibus per Epiſcopum applicentur, donec eiſdem aut aliis prouiſum fuerit ab eadem ſede Romana.

3 Abbates & Priores electiui, ſiue regulares, etiam exempti, ſiue Commendatarij, non recipiantur ad capiendam poſſeſſionem, niſi

prius edita in manibus Episcopi confessione fidei Catholicæ ex formula in hoc Concilio prouinciali recepta, & post adeptam possessionem Bullas suas in Secretariatu, sicut olim fiebat, siue apud Actuarium insinuationum curent in registris describi: vnde liceat Episcopis cognoscere de facultatibus, indultis, aut oneribus à Sanctissimo D. N. Papa ipsis impositis. Nam plerisque in titulum prouidetur, atque ad onus suscipiendi regularis habitus, qui tamen in seculari remanent, ac se Commẽdatarios iactãt. Propterea iubemus, vt intra tres menses omnes Abbates, & Priores nostrarum Dioeceseon huic decreto pareant, & inobedientes post tertiam admonitionem excõmunicatione feriantur.

4 Abbates & Priores regulares, atque etiam exempti, aut Commendatarij, si ætatem præscriptam à iure ad suscipiendos sacros ordines attigerint, intra annum promoueantur: facultatésque de non promouendo, præter quàm in casibus à iure expressis concessæ, ad annum tantum suffragentur: aliâs Episcopus pro suo iure agat, vsque ad declarationem vacantium omniũ beneficiorum. Promoti verò iisdem legibus ad celebrandã Missam, quibus omnes presbyteri, atque Episcopi obligentur, & compellantur ab ordinariis, si fuerint contumaces aut contemptores. Commendatarij, quamuis ad regularem obseruantiam non obligentur, ne tamen sint sine iugo atque omni regulâ, de-

cet eos medium ſtatum atque ordinem ſequi, & oſtendere inter regulares & ſeculares clericos in veſtitu, in victu, & in omni ornatu. Tonſura vtantur ampliori quàm ſacerdotali, habitu propius ad regularem accedente: nec exiſtiment ſibi commendatum monaſteriorum regimen, ad luxum & prodigalitatem, aut ad augendam rem ſuam & conſanguineorum familiã, ſed ad piam & iuſtam alienarum rerum diſpenſationem, & quarum non habent proprietatem, Deóque de omnibus reddendam eſſe rationem.

5 Fundationibus Monaſteriorum nihil magis aduerſatur, quã conuentui monachorum laicos aut mulieres præeſſe, ac pro Abbatibus ſiue Abbatiſſis ſe gere-

re, atque etiam in his habitare. Quiſquis ſciens tales, aut quaſcunque mulieres intra ſepta Monaſteriorum illorum reſidentes & commorantes, ad ſacram communionem admiſerit, ſit ſuſpenſus à diuinis. Quod etiam ad eas extendatur, qui Monaſteria adminiſtrant, & monachis victum partiuntur, aut indebitè frequentant.

6 Nemini Abbatum, aut Priorum aut Clericorum, aut aliorum Eccleſiaſticorum liceat decimas, fructus & adminiſtrationem monaſteriorũ, prioratuũ, aut quorumcunque beneficiorum locare aut committere recipiendos aliis, quã Catholicis viris, & qui ante contractum non ediderint confeſſionem fidei Romanæ Eccleſiæ in manibus Capituli Monachalis,

aut Episcopi. Præterquam enim quòd ab alienæ religionis hominibus monachi ad omnia vitia, atque etiam ad hæresim inuitantur, Coloni bonorum Ecclesię, & Curati, quibus aliquid ex illis fructibus debetur, multis modis affliguntur & diuexantur, aut etiam ad hæresim solicitantur.

7 Episcopi inquirant & prouideant de his omnibus, quę ad Dei cultum & seruitium spectant in monasteriis, vt totum & debitis horis fiat cum decenti reuerentia, surgatúrque media nocte ad matutinas, si fuerit loci, aut regulæ antiqua cõsuetudo. Ad hoc enim omnia ferè monasteria fundantur, vt orent & excubias agant, ne dormientibus aliis hominibus, inimicus superseminet zizania. Postea videant si saltem ad satis-

faciendum diuinis officiis numerus religiosorum sufficiat pro fũdationum institutione, aut saltem pro facultatum copiá. Deinde an suppetant in Ecclesia omnia quæ ad seruiendũ Deo sunt necessaria: An ipsius Ecclesiæ ac locorum regularium sint sarta tecta: & prospiciendum qua ratione omnibus his prouideri queat, per Censuras ecclesiasticas, & retentionem fructuum, inuocato brachio seculari (si opus est.)

8 Visitante Episcopo, teneatur Abbas regularis, seu commendatarius adesse, nisi iusta causa per Episcopum iudicanda impediatur, aut eo casu Vicarius legitimè constitutus, qui quod ordinatum fuerit, tam in spiritualibus quàm in temporalibus, exequa-

tur: aut canonicis pœnis coërceatur.

9 In quacunque religione, tam virorum quàm mulierum, iuxta Decretum Concilij Tridentini, professio non fiat ante decimum sextum ætatis annum expletum, neq; qui minori tempore quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullámque inducat obligationem ad alicuius regulæ vel religionis vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus. Finito tempore Nouitiatus, superiores ipsi nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut monasterio eiiciant. Abeuntibus verò ante professionem

omnia reſtituãtur quæ ſua erant, & monaſterio contulerant deductis alimentis & veſtimẽtis. Quod vt rectè fiat Epiſcopus per Cenſuras eccleſiaſticas (ſi opus fuerit) compellat. Ante profeſſionem nemo capax habeatur aut officij aut beneficij monachalis, aut ſi quod obtinuerit, vacare cenſeatur.

10 Religioſi ad regulæ, quam ſunt profeſſi, præſcriptum vitam inſtituere & componere debent: atq; imprimis obſeruare obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis vota, ac ſi quæ alia ſunt alicuius ordinis & regulę peculiaria vota & pręcepta ad votorũ reſpectiuè eſſentiam, necnon ad communem vitam, victum & veſtitum conſeruanda pertinentia, ab híſque nunquam recedẽdum. Neque enim poſſunt

à ſuperioribus ea quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari. Nam ſi illa quæ baſes ſunt & fundamenta totius regularis diſciplinæ, exactè non fuerint cõſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.

11 Conſtituto in regulari vita, cuiuſcunque qualitatis fuerit, non licet bona mobilia, vel immobilia, etiam quouis modo acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine conuentus poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea tradere ſuperiori, conuentuíque incorporare. Nec licet ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari cõcedere, etiã ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, vel commendam. Attamen poteſt ſuperior alicui tãquam Officiario, ad tempus aut ad vitam rem committere, cuius

conditionem faciat meliorem, & acquirat non ſibi, ſed monaſterio. In his exequendis & reformãdis prudẽtia & mãſuetudine opus eſt, ne frangamus potius quàm corrigamus, quæ in prauum longa conſuetudine induruerunt.

12 Monaſteria reformentur ſecũdum regulas, quas profitentur in vnoquoque ordine. Sit in omnibus menſa, veſtitus, cohabitatio, & clauſura communis. Quãdiu durabunt Commendæ, Priores clauſtrales, ac in Prioratibus conuentum habentibus Superiores, qui correctiones & ſpirituale regimen exercent, à Capitulo Abbati, ſeu Priori Commendatario præſententur. Quòd ſi diſſenſerint, ad epiſcopum negotium diſcutiendum referatur, qui de Priore regimini apto prouidebit. Non

di diſpenſari atque indulgentiùs agi.

44 Poſtremò ne aliqui beneficiarij noſtris in Diœceſibus lateant intruſi, ac ſine titulo, præcipimus à quibuſcũque tam parœcialium, quàm aliorum quorumcunque beneficiorum poſſeſſoribus, vt intra ſemeſtre exhibeant ſuis Epiſcopis prouiſiones ſuas & diſpẽſationes, & procedatur contra deficientes per Cenſuras eccleſiaſticas, retentionem fructuum, atq; etiam priuationem eorũdem beneficiorum.

DE MONASTERIIS.

1 OPtandum magis quã ſperãdũm noſtris diebus Monaſteria in antiquum ſtatum reſtitui. Neque enim dici poteſt, quãta paſſa fuerint detrimenta tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ex mala eorum adminiſtratione, quibus commiſſa ſunt: vt tamen ad aliquam tolerabilẽ formã reducãtur, imprimis reſeruationum omnium de ipſis petitionem & conceſſionẽ, atque aliorũ quorũcunq; beneficiorũ, declaramus, pœnis de voto captãdę mortis alterius, & de volũtario homicidio ſubiacere ac affines eſſe: ac ſupplicamus Chriſtianiſſimo noſtro Regi, & Principibus, à quibus ad beneficia electiua, aliqua

ſit præſentatio,necnon & Senatibus,vt Sanctiones canonicę ſuum ſortiantur effectum, quibus inhabiles pronuntiantur ad obtinenda quæcunque beneficia, qui per reſeruationem Eccleſiam viuentis ambierũt. Sanctiſſimo verò D.N. Papæ ſupplicamus, vt non prius de vllo monaſterio, ſeu electiuo prioratu,cuiquã expediatur prouiſio,quã inquiratur: & intra tres menſes audiatur reſpõſio Metropolitani noſtri,aut Epiſcopi, ſiue Capituli,in cuius Diœceſi exiſtũt, de modis quibus ius ad illa acquiſierit, cui prouidẽdum eſt, an per reſeruationem ipſi aut alteri datam, an per Symoniam, fidei cõmiſſionem, an per aliquam de partitione fructuum, aut iurium permiſſionem, aut alia illicita ra-

tione, & de illius religione ac sufficientia.

2 Supplicandum insuper à parte huius sanctæ Synodi existimauimus Christianissimo nostro Regi, vt electiones iuxta morem antiquum aliquando restituere dignetur : & interim intra sex menses iuxta Concordata, aut ad summum intra nouem, teneantur nominati ad Monasteria & Prioratus prouisiones à sede Apostolica impetrare : aut omni iure excidant, & fructus pietatis operibus per Episcopum applicentur, donec eisdem aut aliis prouisum fuerit ab eadem sede Romana.

3 Abbates & Priores electiui, siue regulares, etiam exempti, siue Commendatarij, non recipiantur ad capiendam possessionem, nisi

prius edita in manibus Episcopi confessione fidei Catholicæ ex formula in hoc Concilio prouinciali recepta, & post adeptam possessionem Bullas suas in Secretariatu, sicut olim fiebat, siue apud Actuarium insinuationum curent in registris describi: vnde liceat Episcopis cognoscere de facultatibus, indultis, aut oneribus à Sanctissimo D. N. Papa ipsis impositis. Nam plerisque in titulum prouidetur, atque ad onus suscipiendi regularis habitus, qui tamen in seculari remanent, ac se Commẽdatarios iactãt. Propterea iubemus, vt intra tres menses omnes Abbates, & Priores nostrarum Diœceseon huic decreto pareant, & inobedientes post tertiam admonitionem excomunicatione feriantur.

4 Abbates & Priores regulares, atque etiam exempti, aut Commendatarij, si ætatem præscriptam à iure ad suscipiendos sacros ordines attigerint, intra annum promoueantur: facultatésque de non promouendo, præter quàm in casibus à iure expressis concessæ, ad annum tantum suffragentur: aliâs Episcopus pro suo iure agat, vsque ad declarationem vacantium omniũ beneficiorum. Promoti verò iisdem legibus ad celebrandã Missam, quibus omnes presbyteri, atque Episcopi obligentur, & compellantur ab ordinariis, si fuerint contumaces aut contemptores. Commendatarij, quamuis ad regularem obseruantiam non obligentur, ne tamen sint sine iugo atque omni regulâ, de-

cet eos medium ſtatum atque ordinem ſequi, & oſtendere inter regulares & ſeculares clericos in veſtitu, in victu, & in omni ornatu. Tonſura vtantur ampliori quàm ſacerdotali, habitu propius ad regularem accedente: nec exiſtiment ſibi commendatum monaſteriorum regimen, ad luxum & prodigalitatem, aut ad augendam rem ſuam & conſanguineorum familiã, ſed ad piam & iuſtam alienarum rerum diſpenſationem, & quarum non habent proprietatem, Deóque de omnibus reddendam eſſe rationem.

5 Fundationibus Monaſteriorum nihil magis aduerſatur, quã conuentui monachorum laicos aut mulieres præeſſe, ac pro Abbatibus ſiue Abbatiſſis ſe gere-

re, atque etiam in his habitare. Quiſquis ſciens tales, aut quaſcunque mulieres intra ſepta Monaſteriorum illorum reſidentes & commorantes, ad ſacram communionem admiſerit, ſit ſuſpenſus à diuinis. Quod etiam ad eas extendatur, qui Monaſteria adminiſtrant, & monachis victum partiuntur, aut indebitè frequentant.

6 Nemini Abbatum, aut Priorum aut Clericorum, aut aliorum Eccleſiaſticorum liceat decimas, fructus & adminiſtrationem monaſteriorũ, prioratuũ, aut quorumcunque beneficiorum locare aut committere recipiendos aliis, quã Catholicis viris, & qui ante contractum non ediderint confeſſionem fidei Romanæ Eccleſiæ in manibus Capituli Monachalis,

aut Episcopi. Præterquam enim quòd ab alienæ religionis hominibus monachi ad omnia vitia, atque etiam ad hæresim inuitantur, Coloni bonorum Ecclesię, & Curati, quibus aliquid ex illis fructibus debetur, multis modis affliguntur & diuexantur, aut etiam ad hæresim solicitantur.

7 Episcopi inquirant & prouideant de his omnibus, quę ad Dei cultum & seruitium spectant in monasteriis, vt totum & debitis horis fiat cum decenti reuerentia, surgatúrque media nocte ad matutinas, si fuerit loci, aut regulæ antiqua cōsuetudo. Ad hoc enim omnia ferè monasteria fundantur, vt orent & excubias agant, ne dormientibus aliis hominibus, inimicus superseminet zizania. Postea videant si saltem ad satis-

faciendum diuinis officiis numerus religiosorum sufficiat pro fũdationum institutione, aut saltem pro facultatum copia. Deinde an suppetant in Ecclesia omnia quæ ad seruiendũ Deo sunt necessaria: An ipsius Ecclesiæ ac locorum regularium sint sarta tecta: & prospiciendum qua ratione omnibus his prouideri queat, per Censuras ecclesiasticas, & retentionem fructuum, inuocato brachio seculari (si opus est.)

8 Visitante Episcopo, teneatur Abbas regularis, seu commendatarius adesse; nisi iusta causa per Episcopum iudicanda impediatur, aut eo casu Vicarius legitimè constitutus, qui quod ordinatum fuerit, tam in spiritualibus quàm in temporalibus, exequa-

tur : aut canonicis pœnis coërceatur.

9 In quacunque religione, tam virorum quàm mulierum, iuxta Decretum Concilij Tridentini, professio non fiat ante decimum sextum ætatis annum expletum, neq; qui minori tempore quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullámque inducat obligationem ad alicuius regulæ vel religionis vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus. Finito tempore Nouitiatus, superiores ipsi nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut monasterio eiiciant. Abeuntibus verò ante professionem

omnia restituātur quæ sua erant, & monasterio contulerant deductis alimentis & vestimētis. Quod vt rectè fiat Episcopus per Censuras ecclesiasticas (si opus fuerit) compellat. Ante professionem nemo capax habeatur aut officij aut beneficij monachalis, aut si quod obtinuerit, vacare censeatur.

10 Religiosi ad regulæ, quam sunt professi, præscriptum vitam instituere & componere debent: atq; imprimis obseruare obedientiæ, paupertatis, & castitatis vota, ac si quæ alia sunt alicuius ordinis & regulę peculiaria vota & pręcepta ad votorū respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum & vestitum conseruanda pertinentia, ab hísque nunquam recedēdum. Neque enim possunt

à ſuperioribus ea quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari. Nam ſi illa quæ baſes ſunt & fundamenta totius regularis diſciplinæ, exactè non fuerint cõſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.

11 Conſtituto in regulari vita, cuiuſcunque qualitatis fuerit, non licet bona mobilia, vel immobilia, etiam quouis modo acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine conuentus poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea tradere ſuperiori, conuentuíque incorporare. Nec licet ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari cõcedere, etiã ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, vel commendam. Attamen poteſt ſuperior alicui tãquam Officiario, ad tempus aut ad vitam rem committere, cuius

conditionem faciat meliorem, & acquirat non ſibi, ſed monaſterio. In his exequendis & reformãdis prudẽtia & mãſuetudine opus eſt, ne frangamus potius quàm corrigamus, quæ in prauum longa conſuetudine induruerunt.

12 Monaſteria reformentur ſecũdum regulas, quas profitentur in vnoquoque ordine. Sit in omnibus menſa, veſtitus, cohabitatio, & clauſura communis. Quãdiu durabunt Commendæ, Priores clauſtrales, ac in Prioratibus conuentum habentibus Superiores, qui correctiones & ſpirituale regimen exercent, à Capitulo Abbati, ſeu Priori Commendatario præſententur. Quòd ſi diſſenſerint, ad epiſcopum negotium diſcutiendum referatur, qui de Priore regimini apto prouidebit. Non

probamus à ſolis Capitulis inſtitui: quandoquidem plerunque deteriorem, modò ſibi indulgentiorem, ſolent poſtulare. Hos amouibiles decet eſſe, ſicut omnes officiarios clauſtrales, præſertim ſi deſierint rectè ad vtilitatem monaſterij ſuo fungi officio. Sed viciſſim cauendum, ne per vindictam, quia nolunt Abbatum aut religioſorum cupiditatibus obſequi, petantur amoueri: de quo Epiſcopus aut Viſitatores iudicabunt.

13 Omnes officiarij teneantur in Capitulis generalibus rationem reddere de ſuis officiis, & coram viſitatoribus vocato Abbate, etiã Commendatario, aut eius Procuratore ſeu Vicario, ne quid reticeatur quod in adminiſtratione fuerit perperam geſtum. Nullus in eo-

in eodem clauſtro plura exerceat, aut poſſideat officia. Eſt enim æquum, vt omnes pro ſua antiquitate honorentur & inuitentur ad bene agendum.

14 Præſentatio beneficiorum ſiue regularium ſiue ſecularium quæ ad monaſteria pertinent, de iure communi, tam ab Abbate quàm à cõuẽtu cõiunctim fieri debet in Capitulo, niſi aliter inter eos fuerit conuẽtum, aut ab antiquo obſeruatũ. Cui de beneficio prouiſũ fuerit, aut ad eius reſidentiã vadat, aut ſi reſidentia in beneficio fieri non poſſit, conueniat de fructibus eius cum Abbate, & conuentu, vt cum aliis viuat. Nullus tamen ſinatur beneficium obtinere, aut clauſtrum egredi ad beneficiorum regimen, niſi cuius ſpectatá aut probata fuerit fides, &

ſanctitas, vt laicis potius ædificationem quàm ſcandalum afferat.

15 Abbas vel Prior nulli monacho det licentiam egrediēdi monaſterio ſine vrgenti neceſſitate: nunquam autem vt ad nundinas, vel ad vicinorum pagorum feſta, vel conſanguineorum nuptias, vel ad miſſas per parœcias aut pagos celebrādas, niſi ob maximum defectum preſbyterorū rogati vadant: nunquam autem vt infantes à ſacro baptiſmatis fōte ſuſcipiāt, niſi cogat neceſſitas.

16 Menſa, & victus regularium, ſtatui paupertatis, quā ſunt profeſſi, non deroget. Sed ſi quid de frugali ſumptu ſuperfuerit, colligatur ne pereat, ac de communitatis reditibus diligenter rationes reddantur coram religioſis, aut viſitatoribus in præſentia Ab-

batis,etiam Commendatarij,maximè ſi preſbyter extiterit. Quod verò reliquum fuerit, impendatur ornatui, aut fabricæ Eccleſiæ, pauperibus,aut aliis rebus Monaſterio neceſſariis. Deficientium à ſtatis horis Chori,aut aliter delinquentium portio, nec Abbati, nec Conuentui accreſcat, ſed Eccleſiæ cultui aut pauperibus applicetur. Sine graui culpa,& poſt omnia tentata, quibus emendari poſſit, nemo tanquam incorrigibilis ad aliud trāſmittatur monaſterium: ne tacitis aut clādeſtinis odiis Abbatum, aut aliorum regularium detur vindictæ locus. Qua in re, ne quidem Vicariis Epiſcoporum, ipſis inconſultis, libera iudicandi poteſtas debet concedi.

17 Quicunque regularis præten-

derit ſe per vim & metum ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velítq; habitũ dimittere quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia ſuperiorũ, non audiatur, niſi infra quinquẽniũ tantùm à die profeſſionis: Et tũc nõ aliter, niſi cauſas, quas prętenderit, deduxerit coram ſuperiore ſuo atque ordinario. Quod ſi prius ſponte habitum dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcunque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur. Interim verò nullo priuilegio ſuæ religionis iuuetur iuxta Decretum ſacri Concilij Tridentini. Ordinarius, quoniá eiuſmodi cauſæ maximi ſunt momẽ-

ti, ipſemet iudicet, nec ad Vicarios, niſi legitimè impeditus, tranſmittat.

18 Abbates & Priores conuentuales etiam de ſuo monaſterio minores aliquos emittant ad famoſas Vniuerſitates, qui tamē in conuentibus tantùm habitent, eíſque aſſignent portionem congruam ad victum, vt poſtea benè inſtituti proſint monaſterio & eius viciniæ.

19 Poſtremò vt paternitatis publicæ erga omnes, ſed maximè pauperes, maneat in monaſteriis aliquod veſtigium: obteſtamur omnes Abbates & Priores conuentuales ſub interminatione diuini iudicij, vt hoſpitalitatis & pauperum nolint obliuiſci: & vt in monaſteriis eleemoſinarij, non ſeipſos, ſed pauperes paſcant, ac

de quotidianis eleemoſynis rationem diligentem per ſingulos mẽſes Cõuentui & viſitatoribus, coram Abbate, etiam Commendatario presbytero reddant.

20 Synodus ſalua & inuiolata vult ſtatuta & priuilegia monaſterij ſancti Martini Sagienſis diœceſis in Normania, de congregatione & reformatione Caſſalis Benedicti, nihílque de eiſdẽ ſtatutis & priuilegiis dicti Monaſterij abrogare intẽdit, ſaluo iure Epiſcopali.

21 De ipſis monaſteriis in Prioratus, in quibus vigere debet regularis obſeruantia, tot regulares mitti iubemus ad diuinũ explẽdũ officium, quot ex fundatione requiruntur, aut quot ferre poſſunt eorum facultates. Excommunicationi verò ſubiicimus Priores ac quoſcunque alios, qui poſt tri-

nam admonitionẽ, aduenientes non receperint, vel ad victum aut habitationem necessaria suppeditare recusauerint. Sub eadem pœna ipso facto incurrenda præcipimus, vt quarumcunque Ecclesiarum fundationes diligenter obseruentur, nihílque immutetur, præsertim si approbatæ fuerint ac confirmatæ ab Archipiscopo, aut Episcopo diœcesis, in qua dictæ Ecclesiæ existunt. Nec liceat his qui se dicunt fundatorum hæredes esse, aut illarum Ecclesiarum possessoribus huiusmodi fundationes īteruertere, aut immutare, in aliósve vsus etiã pios conuertere. Sanctorum enim Patrũ constitutionibus sancitum est, standum esse voluntati fundantium, & dotantium Ecclesias: vt pro animabus ipsorum, & prædecessorum,

atque ſucceſſorum Deo preces in ipſis funderentur.

22 Noſtris peccatis ita merentibus, in hoc regno pleriſque in locis iacent monaſteria diruta, Prioratus, Capellanię atque etiam Parœciales Eccleſiæ collapſæ, & in profanos vſus trãsferũtur, earũq; fructus à laicis occupãtur. De his valde curandũ eſt, ne ea quæ ſacris miniſteriis dedicata ſunt, temporum iniuria abſoleſcant, & ex hominum memoria excidant. Epiſcopi itaq; congruẽtibus remediis inuigilent, etiam per retẽtionem fructuũ, vſq; ad eam partẽ quã iudicarint cõgruere, vt Monaſteriorũ Eccleſiæ, quæ renouatione, aut reſtaurratione indigent, reficiantur, & in eis debita obſequia rectè exerceãtur, inuocato (ſi opus) fuerit brachij ſecularis auxilio, &

remota omni appellatione. Profanatores verò Prioratuum & Capellaniarũ cogant quibus poterũt modis, etiam per excommunicationem, ad earum purgationem & reparationem, ac fructuum restitutionem. Si verò vetustate, vel aliâs collapsæ fuerint, & ob earũ inopiam nequeant instaurari, vocatis his quorum interest, in matrices, aut alias Ecclesias locorum eorũdem, seu vicinorum arbitrio suo transferant, atque in iisdem Ecclesiis erigãt altaria, vel Capellas, vel Prioratus, sub iisdem inuocationibus, vel in iã erecta altaria, vel Capellas, vel Prioratus, traducant cũ omnibus emolumẽtis & oneribus prioribus Ecclesiis impositis. Parœciales verò Ecclesias, etiã si iuris patronatus sint, ita collapsas refici procurent ex pro-

uẽtibus quibuſcunq; ad eaſdẽ Ec-
cleſias quomodocũque pertinen-
tibus: qui ſi non fuerint ſufficien-
tes, omnes qui fructus aliquos à
dictis Eccleſiis prouenientes per-
cipiunt, aut in illorum defectum
Parœcianos, ac quoſcunque qui
ſecundum loci cõſuetudinem te-
nentur, alióſque quoſcunq; iuxta
Côcilij Tridẽtini decretũ contri-
buere compellãt. Omnibus verò
remediis opportunis ad prædicta
cogant, etiam per interminationẽ
diuini iudicij & excõmunicatio-
nis. quòd ſi nimia egeſtate omnes
laborant, ad viciniores Eccleſias
transferantur cum facultate tam
dictas Parœciales, quàm alias Ec-
cleſias dirutas in profanos vſus
non ſordidos, erecta tamen ibi
cruce, conuertendi.

23 Anathemati ſubiiciuntur omnes & ſingulæ perſonæ, cuiuſcunque qualitatis & conditionis fuerint, tam clerici, quàm laïci, ſeculares, regulares, atque etiã qualibet dignitate fulgẽtes, ſi quomodocũque coëgerint, virginem, vel viduam, aut mulierem inuitam, præterquam in caſibus à iure expreſſis, ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcũque religionis, vel ad emittẽdam profeſſionem: quíque cõſilium, auxilium, vel fauorem dederint: quíque ſciẽtes eam non ſponte ingredi monaſterium aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere quoquomodo eidem actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Simili quoque anathemati ſubiiciuntur, qui ſanctã

virginum, vel aliarum mulierum voluntatem, vel accipiendi veli, vel votum emittēdi quoquo modo, siue iusta causa impedierint. Eáque omnia & singula quę ante professionem, vel in professione fieri oportet, seruētur, non solùm in monasteriis subiectis Episcopo, sed aliis quibuscunque.

24 Libertati professionis virginũ Deo dicandarum, vt prospicerent sancta Concilia, statuerunt, vt si puella, quæ habitum regularē sususcipere voluerit, maior duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus, vel eo impedito Vicarius, aut alius ab ipsis eorum sumptib⁹ deputatus, virginis volũtatem, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Quòd si volun-

tas eius pia ac libera cognita fuerit, habuerítque conditiones requiſitas, iuxta Monaſterij & ordinis regulam, necnon Monaſteriũ fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat. Cuius profeſſionis diem ne Epiſcopus ignoret, teneatur Præfecta Monaſterij eum ante menſem certiorem facere. Quòd ſi Pręfecta certiorem Epiſcopũ non fecerit, quandiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit.

25 Sacræ virgines videant quomodo corpore & ſpiritu placeant Deo, & non cogitent quæ mundi ſunt, ſed quæ facultatem præſtent ſine impedimẽto Dominũ obſecrãdi. Spõſæ fiãt Chriſti, nõ adulteræ, nec in profeſſione fidẽ datã irritã faciant: ſperent in Deũ, inſtẽt orationibus & obſecrationibꝰ nocte & die, ſaltẽ ſemel ſingulis mẽ-

ſibus confeſſionem peccatorum faciant, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant, vt eo ſalutari præſidio muniãt ſe ad omnes oppugnationes dæmonum fortiter ſuperandas.

26 Non ſint otioſæ, non verboſæ, non curioſę, loquentes quę nõ oportet, nullam dent aduerſario occaſionem maledicti gratia, nec in victu, nec in ſermone, nec in velo, nec in omni habitu, in quibus omnibus delicias fugiãt. Viuẽtes enim in deliciis mortuę ſunt, & facilè cõuertuntur poſt Sathanam.

27 Præcipitur à ſanctis Conciliis vniuerſis Epiſcopis ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, vt in omnibus Monaſteriis ſibi ſubiectis, ordinaria, in aliis verò ſædis Apoſtolicæ auctoritate, clau-

ſuram ſanctimonialiũ, vbi violata fuerit, diligenter reſtituere, & vbi inuiolata eſt, conſeruare maximè procurent. Inobedientes atq; cõtradictores per Cenſuras eccleſiaſticas, aliáſque pœnas, quacunque appellatione poſtpoſita compeſcentes, inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) brachij ſecularis auxilio. Quod vt præbeatur, omnibus magiſtratibus ſecularibus ab eiſdẽ Conciliis iniungitur ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Nemini autem ſanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire à Monaſterio etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbãda, indultis quibuſcunque & priuilegiis non obſtantibus. Ingredi autem intra ſepta Monaſterij nemini liceat,

cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi licentia, vel ſuperioris in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autem tantùm Epiſcopus vel ſuperior licentiam debet in caſibus neceſſariis, neque alius vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcunq; facultatis & indulti hactenus cõceſſi, vel in poſterum concedendi.

28 Quia per iniuriam noſtrorum temporum multæ Moniales profeſſæ relicto Monaſterio, vel cum parentibus, vel in hominum conſortio, nec ſine multorum ſcandalo viuunt, excommunicationis laqueis irretitæ, omnibus pręcipimus vt ſingulę ad ſuos conuentus quamprimùm redeãt, clauſuram & regularem obſeruantiam cum aliis

aliis obſeruaturæ. Inobedientes verò apoſtatrices declaramus. In qua excommunicatione ſi vſque ad mortem permãſerint, Chriſtiana careant ſepultura, nec in loco ſacro ſepeliantur. Poſtremò Epiſcopi viſitantes videant, quonam pacto poſſint prouidere circa Moniales hoſpitalium, de quibus infinitæ ſunt querimoniæ.

29 Quæ Monaſteria Sanctimonialium in pagis, vel extra mœnia vrbium, vel oppidorum conſtituta, malorum hominum prędę, & aliis facinoribus, ſine vlla ſępe cuſtodia ſunt expoſitæ: curent Epiſcopi & alij ſuperiores, ſi ita videbitur expedire, vt Sanctimoniales ex his ad noua, vel antiqua monaſteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuo-

cato etiam auxilio (ſi opus fuerit) brachij ſecularis. Impedientes verò & non obedientes per cēſuras Eccleſiaſticas parere compellant.

30 ¶ Non deputentur monialibus Confeſſarij, atque aliorum ſacramentorum, & officij diuini miniſtri, niſi de Epiſcopi conſenſu & præuio examine per eum aut etiā Vicarium faciendo: & præter ordinarium confeſſorem alius extraordinarius ab Epiſcopo & aliis ſuperioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat.

31 Nemini liceat monaſteria, vel domos tam virorum quàm mulierum etiam mendicantium, aut parœcias, aut etiam oratoria erigere ſine Epiſcopi (in cuius Diœ-

ceſi

cesi eriguntur) licentia prius obtenta, & in eis non maior numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, aut onera imponantur, quàm ex reditibus, vel cõsuetis eleemosynis cõmodè possit sustentari.

32 Magno nostro dolore per nostrorum temporum inualescentem malitiam plerique ex monasteriis tam virorum quàm mulierum, atque etiam mendicantium, abierunt retro post Sathanam: nec solùm suis ordinibus renuntiarunt, sed matrimonia contra vota contraxerunt. Omnes rogamus & obtestamur in Domino, vt resipiscant à laqueis diaboli, & cum redeuntibus ad suorum ordinum conuentus, misericorditer, ac cum verè pœni-

tentibus indulgentius agere ſuperiores hortamur, modò de irregularitate & apoſtaſia à ſede Apoſtolica veniam impetrarint. Qui verò in ſua nequitia contumaces perſtiterint, omnibus modis tanquam oues perditas ab eiſdem ſuperioribus quæri & compelli ad intrandum præcipimus, etiam brachio ſeculari inuocato.

33 Prohibemus autem Curatis & aliis quibuſcunque, ne tales cognitos admittant ád communionem, ac ne quidem ſinant ingredi in Eccleſiam, atque etiam mortuis denegent Chriſtianam ſepulturam.

34 Peruenit ad nos, à quibuſdam ſuperioribus de ordinibus Religioſorum, etiam mendicantium,

prætextu ſuæ regulæ, aut priuilegiorum à ſede Apoſtolica obtentorum, quos etiam presbyteros in ſuis conuentibus iudicarunt incorrigibiles, habitu monachali exui, & ſeculari ac presbyterali indui, fieríque de eorum indulgentia Apoſtatas: ipſis denique poteſtatẽ dari, vt in noſtris DIŒceſibus vagẽtur presbyteri ad celebrandam Miſſam, & prædicandum verbum Dei. Interea fiunt peiores clerici quàm fuerant monachi, vnde infinita naſcuntur ſcandala. Monemus in Domino ſuperiores ordinum etiam mendicantium, ne ad Eccleſiæ deſtructionem abutantur indultis Apoſtolicis, aut regula ſuorum ordinum, nec ſuos incorrigibiles à ſuis domibus dimittant, ſed in

firma custodia detineant, ac potius alios à suis monasteriis fugitiuos inuestigent, ne suis ordinibus & nostris Ecclesiis scandala præbeant. Si secus fecerint, contra ipsos iuxta sanctiones canonicas procedetur. Quisquis verò, etiam de eorum licentia vagus presbyter & apostata inter nostros deprehensus & cognitus fuerit, non permittatur celebrare Missam, nec prædicare, ac nequidē admittatur ad laïcam communionem, sed cogatur ad claustrum redire, aut incarceretur, aut fiat sicut vnus de apostatis.

35 Vt autem hæc omnia & singula in superioribus decretis cōtenta in omnibus monasteriis & domibus virorum, seu mulierum sub quauis gubernatione & subiectio-

ne exiſtentibus obſeruentur, præcipitur Epiſcopis, vt in monaſteriis ſibi ſubiectis, & in aliis etiam non ſubiectis in caſibus à ſacris canonibus, præſertim Concilij Tridentini decretis ſpecialiter ipſis commiſſis, ſtatim prædicta exequantur: quæ verò extra caſus prædictos in monaſteriis & perſonis ab Epiſcoporum iuriſdictione & ſubiectione exemptis ordinata ſunt, ea ſtudeant Abbates aliíque ordinum ſuperiores, ad quos ea cura ſpectat, executioni demandare: quibus negligentibus iuxta eiuſdem Concilij Tridentini vltimum decretum de regularibus, erit prouidendum.

DE IVRISDICTIONE ECCLESIASTICA.

1 CVM & Canonicis & Regiis constitutionibus iurisdictio Ecclesiastica semper seiuncta fuerit à seculari, tam in personalibus, ciuilibus, quàm in criminalibus causis: ita vt nec à secularibus Iudicibus ecclesiastici debeant cõpelli ad debita soluenda, nec ab his puniri, si quid animaduersione dignum commiserint, sed ad Iudices ecclesiasticos debeãt remitti in casibus præscriptis à sacris canonibus. Monemus in Domino dictos iudices seculares, vt dictis canonibus pareãt, nec falcem in messem alienã mittant. Quòd si moniti nõ paruerint, excommunicationis vinculo se no-

uerint ſubiacere. Præcipitur verò omnibus Eccleſiaſticis ſub pœna excommunicationis, ne coram Iudicibus laicis litigent, néve voluntariè ſe eorum iuriſdictioni ſubiiciant in caſibus ad Iudices eccleſiaſticos pertinentibus, ſiue actores, ſiue rei ſint. Quòd ſi ſententiam excommunicationis non veriti fuerint, aliis canonicis pœnis grauiſſimè puniantur.

2 Studeant Officiales breui compendio lites dirimere: Ideóq; præcidant dilationes, quibus hactenus vti conſueuerunt: ac litigatorum artibus, ſeu in litis conteſtatione, ſeu alia parte iudicij differenda modis omnibus, aut termini præfixione aut competenti alia ratione occurrant, & incautis criminalibus, humanæ ſortis memores, aut nocentes reos dam-

nare aut inſontes citò abſoluere debent.

3 Publicatis elogiis teſtium ſeu inqueſtis, non admittant reos ſeu defenſores dare recuſationes ſeu reprobationes teſtium, nec huiuſmodi recuſationum probationẽ fieri, ne poſt didiſcita (vt aiunt) teſtimonia, detur teſtes ſubornandi & fabricandi locus.

4 Caueant in poſterum Promotores excommunicationes & abſolutiones decernere, cùm hę ſint partes Iudicum. Procurare enim ſolùm Promotores debent, vt ſarta tecta conſeruetur eccleſiaſtica diſciplina, & tanquam accuſatores poſtulare & requirere, vt in eos qui illam diſciplinam violarint, corruperint, ſeu quid vitij & ſceleris commiſerint, inquiratur: vnde Promotores nomen

ſortiti ſunt. Iniquiſſimum autem eundem & accuſatoris & iudicis partes agere.

5 Monet ſancta Synodus eoſdem Officiales, ne quemquam coram ſe citatum, eo quòd prima die aſſignata non comparuerit, ſuſpenſum à diuinis, ſeu excommunicatum declarent: ſed iubeant tantùm non comparentem iterum citari: qui ſi rurſum non comparuerit in iudicio, vel per procuratorem non reſponderit, procedant per mulctas pecuniarias, quę locis piis ibi exiſtentibus eo ipſo quòd exactæ fuerint aſſignentur, retentionem fructuum, beneficiorum priuationem, aliáque iuris remedia. Quòd ſi executio realis vel perſonalis aduerſus eos hac ratione fieri non poterit, ſitq́; erga Iudicem contumacia; tunc

eos etiam anathematis mucrone, arbitrio ſuo, præter alias pœnas ferire poterit. Excommunicatus verò quicunque, ſi poſt legitimas monitiones, non reſipuerit, non ſolùm ad ſacramẽta & communionem fidelium ac familiaritatem non recipiatur: ſed ſi obdurato animo cenſuris annexus, in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum, tanquam de hæreſi ſuſpectum procedi poſſit.

6 Meminerint Officiales non temere & leuiter executorũ ſchedulis ſeu relationibus credẽdum eſſe, niſi diem & horam, necnon locum, vbi perſonam, cui aſſignatio denunciata fuerit, inuenerint, & coram quibus teſtibus facta fuerit, dictæ relationes contineant.

7 Excommunicationes quæ ad

ſinem reuelationis, aut pro deperditis rebus fieri ſolent, à nemine prorſus, præterquam ab Epiſcopo, ac niſi de re non vulgari, cauſáque per eundem diligenter examinata decernantur : nec ad eas concedendas cuiuſuis Magiſtratus auctoritate adducantur, ſed totum hoc in illorum arbitrio & conſcientia poſitum ſit. Eaſdẽ tamen poterit etiã Vicarius Epiſcopi concedere, ſi hæc facultas ei ſpecialiter ab Epiſcopo fuerit demandata.

8 Non liceat Epiſcopis ſigillum ſuum ad certum pretiũ locare, ſed illud probo viro, nec indocto tamen Eccleſiaſtico committant.

9 Præcipitur verò Epiſcopis, vt certum locum Secretariis ſuis aſſignent, vbi regiſtra ordinationũ, prouiſionũ, collationum, & alio-

rum actorum à dictis Episcopis, seu eorum Vicariis emanatorum perpetuò custodiantur, ne earum rerum pereat memoria, & inde exempla, seu extractus, cùm necessarium fuerit, petantur.

10 Actuarios quoque seu Graffarios Curiarum Ecclesiasticarum & Capitulorum Clericos seu Notarios non vxoratos & scribendi peritos instituant: quibus non liceat suum aliis delegare officium. Quòd si illud aut morbo impediente, aut alia vrgente necessitate, explere non possint, in eorum locum Officiales Notariũ aliquẽ, aut probum virum substituant.

11 Caueant autem illi Actuarij, ne absente Officiali suo testes xaminare præsumant (cùm sit id omni iure vetitum) sub pœna nullitatis.

12 Sportularũ & ſalarij pro Actorũ expeditione, ac pro apparitoribus, & cęteris eccleſiaſticę iuriſdictionis miniſtris, & operis moderata ſit erogatio, & à turpi quęſtu aliena, nec ſit eius maior taxatio quàm in Curia Archiepiſcopali & Metropolitana eſſę conſueuit.

13 Sancta Synodus ſanxit ſeminaria per diœceſes erigi iuxta formã in Cõcilio Tridẽtino cõtentã, pro quorũ ſubſtentatione ordinata & decreta fuerunt quędã, in qualibet diœceſi ab Epiſcopis Clero proponẽda: vt ſi quæ opportuniora videbuntur, intra bimeſtre ad dominũ Metropolitanũ approbãda remittantur, quatenus illius beneficio à ſũmo Põtifice, & à Chriſtianiſſimo noſtro Rege confirmatio (in quãtum opus fuerit) impetretur.

14 Quæ omnia iudicio & beneplacito Sãctiſſ. D.N. Papæ ſubmittim⁹,

EPISCOPI QVI HVIC SYNODO INTERFVERVNT ET SVBSCRIPSERVNT.

Nos C. Cardinalis à Borbonio Archiepiſcopus Rothomagenſis Primas Normaniæ deſinientes ſubſcripſimus.

Ego Bernardinus de S. François Epiſcopus Baiocenſis ſubſcripſi.

Ego Ludouicus du Moulinet Epiſcopus Sagienſis ſubſcripſi.

Ego Claudius de Sainctes Epiſcopus Ebroicenſis ſubſcripſi.

Ego Ioannes de Vaſſé Epiſcopus Lexouienſis ſubſcripſi.

Nos Cl. Sedille, & P. le Got Canonici E. Abricenſis, Procuratores & Deputati à Capitulo eiuſdem E. ſede vacante, approbauimus & ſubſcripſimus.

Ego Nicolaus de Briroy Vicarius generalis & Procurator Reuerendiſs. Conſtãtienſis Epiſcopi eius nomine interſui, approbaui, & ſubſcripſi.

Nomina Deputatorum à Capitulis ſupradictarũ Diœceſium, Abbatum, Priorum, Procuratorum, & cæterorum, qui huic Synodo interfuerunt, relata ſunt cum actis in commentarios qui in Archiuis eiuſdem Eccleſiæ Rothomagenſis aſſeruantur.

N. Cleret, & M. Bellin,
Secretarij Concilij.

DE SCHOLARVM ET SEMINARIORVM FVNDATIONE

& regimine ſtatuta in eadem Synodo Prouinciali, per illuſtriſſimum ac reuerẽdiſſimũ Dominũ Card. à Borbonio Archiepiſcopum Rothomagenſem.

1 EPISCOPI per ſuas diœceſes veteres ſcholas inſtaurent, & cõtra occupatores rerũ & poſſeſſionum, quę ad illas pertinent, procedant per Cenſuras Eccleſiaſticas, tam in monaſteriis & Prioratibus, quàm in Collegiatis & Parœcialibus Eccleſiis: Et vbi deſunt, omnem operã dent, vt aperiantur ad inſtituendam iuuentutem in viis Do-

mini & bonis disciplinis, ad normam autem & regulam Seminariorum, quoad fieri poterit, in ipsis docēdi methodum introducant, vt in eadem diœcesi omnes scholæ inter se consentiant. Omnes autem dictarum scholarum Magistri fidei professionem iuxta formulā præscriptā, & in hac Synodo insertam emittere teneātur.

2 De Seminariorum erectione in vnaquaque ciuitate Cathedrali, aut in alia, si qua in diœcesi visa fuerit commodior, conuentum fuit in hac Synodo Prouinciali, vt fiat per contributionem ex fructibus integris mensæ Episcopalis, & Capituli, & quorumcunque beneficiorum, sicut præcipitur à generali Concilio Tridentino. Sed vt tolerabiliorem ipsam redderemus, habita ratione infinito-

rum grauaminum, quę patiuntur potiſſimum in hac Prouincia beneficiarij, formam contribuendi præſcripſimus, quam omnes ſequi oportet, ipſámque ad ſingulas diœceſes tranſmiſimus.

3 Ad ipſius formæ executionem, Epiſcopus ſecum aſſumet duos quos voluerit, modò ſit de Capitulo vnus, & alter de Ciuitatis Epiſcopalis Clero, quibus Capitulum de ſuo gremio tertium adiunget, & Clerus Ciuitatis quartum Procedent autem ad contributionis taxã quàm citiſſimè poterũt, ita vt proximo mẽſe Octobri facilius ac minori ſumptu recipiatur cum ſubuentione Regia à quibuſcunque beneficiariis.

4 Quoniam non niſi tenuis admodum poteſt fieri contributio, quæ multis alendis, & habitatio-

ni comparandę atque ędificandę, aliísque ad Seminarij ſupellectilem neceſſarijs ſufficere nequeat, in pronais & concionibus, atque etiã per domos ditiorum tam Eccleſiaſticorũ, quàm ſecularium, in tota dioeceſi fiant adhortationes, & eleemoſynarum petitiones ad hoc tam ſanctum opus promouendum, cuius nec obliuiſci debebunt in teſtamento pij viri, præſertim Eccleſiaſtici.

5 Adhortamur autem in Domino omnes ad quos ſpectat beneficiorum aliqua diſpoſitio, ne grauentur ad viuẽdum dare amplioris reditus beneficia, quã ferat eorum contributio: vt ex his maior numerus clericorũ ali queat, & ſeminariũ augeri. Obteſtamur etiã in Domino alios omnes Patronos tam Eccleſiaſticos quã laïcos

qui ad cōtributionē nō tenētur, vt pietatis ac publicæ vtilitatis intuitu, ne malè aut illicitè collocari beneficia ſua ſimplicia, aut pēſiones ſuper Parœcialibus iudicent, ſi Seminarijs attribuerint. Præterquam enim quòd auctoritate ſedis Apoſtolicæ confirmabitur, Seminaria obligabūtur ad onera fundationum, & alia ſibi per dictos patronos imponenda. Quicunque verò patroni intelligant ſibi licere exnunc ad vnionē offerre quæ voluerint beneficia, aut penſiones, ſine detentorum & poſſeſſorum, quandiu vixerint, præiudicio: à quibus tamen reſignari non poterunt, etiam in Curia Romana iam vnita beneficia, ac ne quidem alia, niſi cum onere penſionis Seminariis ſoluendę, ſi prius fuerit attributa.

6 Ex Monasteriis & Prioratibus conuentualibus, si ad viuendum Seminario beneficia simplicia magni prouentus supra debitam contributionẽ contulerint, vnus saltẽ regularis assumetur ad ipsum Seminariũ sine vlla alia pensione, & liberabũtur de alio mittẽdo ad studia literarum in famosas vniuersitates: Regularis verò de Seminario tenebitur omnibus festis solennioribus ad monasteriũ aut Prioratum ire, ne regularis disciplinę obliuiscatur: sed post studiorum decursum spatiũ, ac Presbyteratum adeptum, redire ad Claustrum, ibíq; Nouitios ad regulam, quam in Seminario didicerit, docere, donec alius in ipsius locũ Seminario traditus reuertatur ad idem Claustrũ, suscipiátq; munus docendi eosdẽ Nouitios.

7 Ad fabricam Seminariorum, & redituum in eis augmentum, atque ad alia necessaria proderũt, quę de leprosiarum, hospitalium, fabricarum, ac confraternitatum superfluis reditibus poterunt impetrari. Præbenda insuper præceptorialis attributa scholis vel attribuẽda, & si qua alia sunt ad instituendos & alendos pueros in Ecclesiis & locis destinata, in quibus Seminaria collocabũtur, ipsis debent applicari, ea tamen lege & conditione, vt in eisdem Scholæ & Collegium totius diœcesis sit publicum, & prouideatur de stipendiis præceptoribus idoneis ad docendam per classes iuuentutem, siue in Seminario manẽtem, siue aliunde aduenientem. Sic enim fiet, vt non solum ad Ecclesiæ regimen prouehendi, sed cu-

iuſcunque ſtatus pueri pietatem cum bonis literis imbibant, & cũ adoleuerint rectam ſuam educationem, atque inſtitutionem Eccleſiæ referant acceptam.

8 Ad inchoandam perficiendámque Seminariorum fabricã, & gubernationem, Epiſcopi eligant de Capitulo duos de ſenioribus ad gerenda negotia non inhabiles, & ineptos, de quorum conſilio omnia adminiſtrabunt, eorumdémque vtentur opera & auxilio. Nec propterea quibus dignitatibus Eccleſiarum Cathedralium cura ſcholarum, in tota diœceſi incumbit, ſuo iure priuabuntur, quin obſeruent, ſi in iiſdem Seminariis omnia ſecũdum fundationem, inſtitutionẽ & ſtatuta gerantur & adminiſtrentur, vt ad Epiſcopum referant, & cum

eo atque aliis deputatis Canonicis, abuſibus, ſi qui irrepſerint, prouideant.

9 Principio videbunt, ſi quod in ciuitate ad Seminarium opportuna ædificium, aut loci ſpatium commodum ſcholis iam aſſignatum, & eo vtentur de conſenſu omniũ quorũ intererit: ita tamẽ vt nõ admittatur ad oppoſitionẽ, cui nihil priuati damni acceſſerit. Ne metiãtur autem ædificium & locum ex numero alendorum in præſenti tempore, ſed potius ex propagandi Seminarij ſpe, & poſteritate. Ideóque futuris ſæculis ſaltem de amplitudine loci, quoad fieri poterit, proſpiciant.

10 Ad locum comparandum, atq; extruendam fabricam Seminarij, contributiones primi anni, atque etiam ſecundi, ſi opus ſit, necnon

alia vndecunque prouenientia pecuniarum ſupplementa pro ſua prudentia diſponant, & impendant, nec vltra facultates ædificēt, ne rideātur, ſi cœperint ędificare, quod nequeant cōſummare. Habitationis verò ſtructura concipiatur ad finem plurimorū in eodem loco ſtudentium, manducātium, & dormientiū. Idcirco mā-ſiones ſatis amplas & commodas contineat: ad alios tamen conuictores & penſionarios intra Seminarium & Collegium recipiēdos, ne deſint alia ædificia cubiculis, & muſæis diſtincta, prout expedire videbitur.

11 Cōputabunt poſtea quāta pecuniæ ſumma ex cōtributionib⁹, atque aliis adiumentis quotannis ſuppetat: vt pro ratione redituum de numero alendorum in ſemina-

rio ineant cõsilium. Ad alimenta autem, vestitum & alia Seminario necessaria pro vnoquoque deputamus centum libellas argenti, ex quibus duæ partes insumentur tenuitati victus, & vestitus singulorum: Tertia verò pars præceptorũ & aliarum personarum stipēdiis, atque aliis rebus in Seminario necessariis & requisitis. Mutabitur tamen ista impensarum partitio pro ratione loci & temporis, vt ei detrahatur vel addatur.

12 Quo maior numerus Clericorum ad Ecclesiam aspirantium iuuari possit & institui, in electione eorum qui ad Seminariũ admittãtur, triplex delectus habebitur: inopum prorsus, deinde mediocrium, qui parentum impensa nõ omnino ad studia sustentari valent, sed egent alieno subsidio: po-

ſtremò ditiorum, quibus opes paternæ abundè ſubuenient. Ad hæc cogitãdum non ſolùm inopes ad presbyterium informãdos eſſe & aſcribendos, ne nimium grauetur Eccleſia, aut contemptui habeatur, ſed melioris ſortis & cõditionis adoleſcentes, qui non tantùm Eccleſiæ poſtea præſint, ſed pauperioribus opitulentur, vt ſuum miniſterium atque Eccleſiam ornent & amplificent.

13 Quocirca vtilius videatur mediam partem Seminarij ex exigẽtioribus componere, & alteram ex mediocribus: ita vt pro vno inope duo vel tres de ipſis aſſumantur, quibus penſio vnius inopis diuidatur, & de parentum ſubuentione ſuppleatur quod defuerit ad alimentum & veſtitum. De ditioribus verò tot cooptentur,

quot capere poterit habitatio supra numerũ aliorum. Nam præter multiplicationem Cleri, & rectã institutionem, de istorum pensionibus poterit aliquid comparari ad onera Seminarij subleuanda.

14 Ad faciendum delectum eorũ, Episcopus ante Calendas cuiusq; Decanatus significabit per Decanũ ruralem omnibus Curatis, siue Vicariis eiusdem Decanatus, vt die Calendarum secum adducant ad locum assignatum omnes suæ Parœciæ iuuenes à duodecimo anno ætatis vsque ad vigesimum, qui scholas literarum frequentarint, & in Ecclesia cantare assueuerint, atque presbyteratus desiderio teneantur. Ad diem dictum & locũ Episcopus ipsemet proficiscetur, aut mittet Canonicos suos in hoc opere coadiutores, qui in-

ſpectis iuuenibus interrogabunt de legitimo parentum matrimonio, fide, vitæ honeſtate & conditione: deinde contemplabuntur iuuenum vultum, pronuntiationem, ac totius corporis habitum: quodnam præbeât ingenij ac virtutis ſpecimen, atque ad preſbyteratum aptitudinem, & quem progreſſum in literarum ſtudio fecerint. De quibus ſpem meliorem conceperint, eorum nomina, parœcias, genus, ætatem, & facultates diligenter deſcribent, cum annotatione inopum, mediocrium, & ditiorum. Quanuis autem plures in vno decanatu inuenti fuerint idonei, non tamen poterunt in Seminario ſimul recipi plures, quàm requirat facta diſpoſitio. Verbi gratia, ſi Seminarij prouētus nequeat ſuſtentare plures quā

viginti, & ſint in Diœceſi decem decanatus, non licet de vno decanatu plures quàm duos ſimul admittere, niſi pro vno paupere placuerit duos mediocres, vel tres ſubſtituere. quòd ſi contrà in vno decanatu nulli extiterĩt ſatis apti, ex viciniore decanatu conueniet alterius defectum ſupplere. Nec mirum videatur, quòd de ſingulis decanatibus ſeligi optamus. Cùm Seminaria non ad vnius Ciuitatis, ſed ad totius Diœceſis vtilitatem & miniſterium conſtituantur.

15 Recipiendus moneatur ab Epiſcopo, aut ab alio per eum deputato de ſtatu Eccleſiaſtico, de Seminario non niſi pro ſeruituris Deo & Eccleſię fundato, de mendacio in Spiritum ſanctum, & de ſacrilegio quod committet, ſi nõ libẽti animo, ſed ficto ad ſacrum

ministerium venerit, aut ab ipso post alimoniam atque institutionem ab Ecclesia acceptam recesserit. Postea proponentur ei omnia instituta, officia & onera in seminario subeunda. Quibus obediẽtiam præstare debebit, aut de sodalitio expelli. Ac ne quis à proposito, aut leuiter resiliat, non erit incommodum, si duo aut tres de propinquis spondeant atq; etiam obligentur ad restitutionem omnium sumptuum pro tẽpore quo receptus vixerit in seminario, si sponte suæ vacationi renuntiarit. Quòd si propinqui illi, vel non fuerint soluẽdo, vel Episcopo placuerit hãc ipsis obligationem remittere, si fortè desertor militiæ ecclesiasticæ ad pinguiorem fortunam peruenerit, saltem sumptus illos teneatur rependere.

Rece-

16 Receptionis verò nō alia ſit cæremonia, quàm in vertice capitis raſura, atque habitus Clericalis.

17 De Rectoribus & Præceptoribus Seminariorum maxima cura eſſe debet. Magiſtrorum enim virtutes, aut vitia facilè ſolent imbibere diſcipuli. Quoniam Seminariorum fundatio eò tendit, vt Clerici ad pietatem, religionem, Eccleſiaſticam diſciplinam, bonos mores, & literas erudiātur: ad eum finem ſunt ipſis præficiendi viri pij, ac religioſi, graues & prudētes, quíque ſuo exemplo & cohortationibus, tā priuatis quàm publicis omnes ſibi cōmiſſos ad ſtudium illarum rerū accendant. Nec antea tam Rectores, quàm præceptores præficiantur, quàm fidei profeſſionem iuxta inſertā ſuprà formulam emiſerint. Pri-

mas,ſeu Rector ſit venerādę ſenectutis preſbyter & Sacerdos,ſi fieri poſſit, multū diúq; in miniſteriis Eccleſiaſticis verſatus, cui,ſicut de beato Auguſtino ſcribitur, diſpliceant omnia quæ aguntur in ſeculo prę dulcedine DEI,& decore domus eius.Seueritatem potius præ ſe ferat,quàm exerceat: ſua pręſentia,& ſollicitudine omnes in officio contineat.

18 Sub ſe præceptores habeat, quot videbuntur neceſſarij , de quorū religione Catholica, probitate & capacitate nemo dubitare,aut conqueri iure queat,& de quibus fidele teſtimoniū reddat diſcipulorū in deuotione & doctrina profectus. Expediret ſaltē Decanos , ſeu denis pueris in Seminario aliquos præponi, vt priuatim diu noctúque eorum curā

gerant, non ſolùm ad lectionum repetitionem, ſed ad eorumdem in omnibus actionibus directionem. Si Seminariorum facultates nõ ferunt, vt tot hominibus ſtipendia dentur, ſaltẽ prouectioribus iuniores pro ſua capacitate committantur, de quibus cogantur rationem reddere omniũ curatori & præfecto: aliquo propoſito operæpretio, atq; etiã pœna.

19 Ad pietatem & religionem à teneris imbibendã, imprimis doceantur Clerici omnibus feſtiuis diebus manè, antequam ad Eccleſiam vadant, atque à prandio poſt veſperas, Catechiſmi Catholici compendium memoria tenere, & per mutuas interrogationes de ipſo omni poſcẽti rationẽ reddere: quãuis huius cõpendij nunquam debeat intermitti repetitio pro-

pter paruulos aliunde venientes, quibus erit ſemper inculcãdum: tamen vbi Clerici de Seminario prouectiores euaſerint, eiſdem diebus & horis, atque etiam in feſtorum vigiliis admiſcenda erit lectio de Catechiſmo Romano: vt inde addiſcant Sacramẽtorum doctrinam & miniſteriũ, necnon de aliis libris ad totũ officiũ preſbyterorum pertinẽtibus. Bis autẽ in hebdomada pomeridianis horis ad cãticum Eccleſiaſticum, & pſalterium intelligendũ cum hymnis exerceãtur, atq; ad decentẽ pronũtiationẽ Epiſtolarũ, Euãgeliorúmq;, Collectarũ, & omniũ quę dicuntur in officio diuino, & adminiſtratione ſacramẽtorum.

20 Exerceãtur etiam, ſaltem ſemel aut bis in menſe, ſuo ordine, pro captu ingenij & doctrinæ, in de-

clamationibus, & exhortationibus, tanquam habeãtur ad populum, de præceptis legis, & Ecclesiæ, de articulis fidei, virtutib⁹ sequendis, & vitiis euitandis, aut de aliqua scripturæ sententia, vt sint ad omne opus bonum instructi. Nullos libros norint à sede Apostolica damnatos, nec illis vlli legantur nisi pudici, & qui ad morum correctionem, & ædificationem conducunt.

21 Sicut in omni re à teneris assuescere multũ est, valde mane à somno surgentes Clerici, siue in duas partes diuisi, siue bini, ac bini, discãt memoriter recitare voce submissa septẽ psalmos pœnitẽtiales cum litania & Collectis, ad Dei & sanctorũ implorandã opem pro his qui ĩ dignitate cõstituũtur, ac toto populo Christiano, sed ma-

ximè pro benefactoribus viuis atque defunctis. Postea sacris ordinibus initiati bini quoq; ac bini Breuiariũ dicant, & deuotè debitæ suum Deo seruitutis pensum persoluãt. Alij verò iuniores, horas beatæ Mariæ eodẽ modo exoluant. Inde verò omnes studio se dedãt vsque ad ipsam Missam: in cuius fine canant prosam: Veni sancte Spiritus, Et emitte cælitus lucis tuæ radium: aut hymnum, Veni creator, cum aliquibus suffragiis & collectis de Sancto Spiritu, Beata Maria, aliis Sanctis pro pace Ecclesiæ, sanctissimo D. N. Papa, & Christianissimo Rege, ac toto populo Christiano, sed præcipuè pro benefactoribus viuis ac defunctis. Per classes ad ingressum præceptoris ante lectionum inchoationẽ vnus de Semi-

nario precationẽ ad inuocãdum Spiritum Sanctũ distinctè pronũtiet, cui omnes respõdeant, Amẽ.

22 Initio prandij aut cœnæ, atq; etiã in fine benedictionẽ, & gratiarum actionẽ cum superioribus suffragiis, ac psalmo, De profundis, ne intermittãt: legatúrque aquid de sacra scriptura, aut homiliis patrum, quo pascatur animus cum corpore: atque à rectoribus, seu prouectioribus iuniores interrogentur, quid de auditis memoriæ mãdarint, vt assuescant attentiores aures præbere, & audita retinere. Cùm de classibus post lectiones pomeridianas pueri erũt dimittendi, non sinantur exire, priusquam omnes in sacello conuenerint ad fundenda suffragia sicut prius in Missa. Aliis verò abeuntibus, qui erũt de Seminario,

ſaltem ter in hebdomada, feria ſecunda, quarta & ſexta, vigilias cũ collectis, vel Litanias, vel Commendationes pro mortuis, ad arbitrium rectorum in duas partes diuiſi, vel bini ac bini, ſubmiſſa voce cum deuotione proferant. eodémque modo, atque in eodem loco veſperarum officiũ quique pro ſuo gradu atque ordine exoluant.

23 Poſtremò antequam diſcedãt cubitum, doceantur meditari de peccatis & actionibus tranſacti diei, de quibus Deo ſit reddenda ratio vſque ad verbum otioſum, de beatitudinis æternitate, breuitate, incertitudine, & miſeriis vitę humanæ, futuri iudicij, & inferni rigore ac damnatione. Diémque concludant bono fine in præcedentibus ſuffragiis. Quoties verò

domi precabuntur, genua flectãt & caput aperiant.

24 Omnibus diebus festis ad Missam maiorem, & vesperas Cathedralis Ecclesiæ, in cuius ciuitate Seminarium extiterit, prodeant superpelliciis induti, ibîque locis designatis ordine stẽt, aut sedeãt, atque inde ad officia, & onera iniuncta reuerenter accedant. Eisdẽ diebus concionibus intersint, vnde reuersi à moderatoribus moneantur recondere in animo & executioni demandare, si quid præclarius auditum fuerit.

25 Festis solemnioribus, ac saltem singulis mẽsibus confiteãtur peccata, & iuxta confessoris ipsis deputati iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi: discant etiam ab eodem confessore proprias conscientias exonerare

& repurgare, atque alienas examinare ad arbitrium Episcopi & Rectoris, vel simul omnes eodem die festiuo cuiusque mẽsis ad cõmunionem veniãt, vel per singulas Dominicas separati & diuisi: atque id fiat in maiori Missa Cathedralis Ecclesiæ, vt quoscunq; de populo inuitent ad frequentiorem Communionem. Ad eam autem præparentur adhortationibus Rectoris, siue confessarij, aut alterius pij viri, librorum & religiosarum meditationum ac precationum lectione & vsu.

26 Obtestamur autem in Domino omnes Seminariorum præceptores & moderatores, vt sibi cõmissos adolescẽtes ad omne opus bonum exerceant, nec sinant eos auersari vllum ministerium, aut obsequium, sed fiant omnia om-

nibus, vt omnes Christo lucrifaciant. Non permittāt eos torpere & otiosos esse, aut sordidos in vestitu & omni supellectile: sed eos ad omnem honestatem, & mundiciam, & diligentiam efforment. In spiritu lenitatis & mansuetudinis eosdem de omnibus erudiant, & corripiant, ne prius oderint Ecclesiasticū ministeriū, quā nouerint. Ament eos, & foueant tanquam filios, quos generant in Christo, ministros Dei futuros. Desiderēt potius ab eisdem amari, quàm timeri: & ad Christi imitationem inuitent potius cum debita reuerentia ad se venire, quàm à suo conspectu fugere. Ad bene agendum, & proficiendum incitent ipsos magis pudore, virtutis amore, atque etiam aliqua liberalitate & premij spe, quā

formidine pœnæ. Non tamen erga deſperatos aut aliorum corruptores ſint indulgentiores, aut aculeo careant: ſed poſt tentata omnium monitionum & diſciplinæ remedia, agant maturius cum Epiſcopo, & Canonicis de illorum à Seminario expulſione, ne totus grex ĩficiatur aut pereat.

27 Viciſſim Clerici obediant ſuis præpoſitis, tanquam patribus, & ab eorum nutu toti pendeant, prompti & parati ad omnia quæ fuerint illis præſcripta, nec minus patientes ad perferēda quæcunq; incommoda. Nec vagari, nec tēpus perdere aut vanis colloquiis inſumere, ne alios ab officio diuertere, aut deprauare ſtudeant: Ne ſine licentia egrediantur Seminario: nihil ſine eadem, ac ne literas quidem recipiant, aut

mittant: nec pecunias retineant, nec quidquam omnino agant.

28 Vt aliis fiat locus, ordinibus ſacris initiati, & ad miniſtrandum in Eccleſia, aut ad docendum apti pro neceſſitate Eccleſiarum, aut aliquorum poſtulatione, de Seminario dimittantur, vel ad curã animarum ſuſcipiendam, vel ad ſcholas regendas, ſed ſi fieri poterit, intra decanatum à quo fuerit aſſumpti. Quòd ſi enutriti & ad ſacros ordines promoti, ſine licẽtia Epiſcopi, alicui loco, vel perſonæ ſe manciparint, aut extra diœceſim, in qua ſeruire debent, transfugerint, teneãtur ad reſtitutionẽ alimẽtorum, & aliorũ ſumptuũ quos fecerint in Seminario, ac ipſo facto ſint ſuſpenſi à diuinis, donec redierint: niſi aliter cũ illis diſpẽſauerit Epiſcopus. Quo-

rum verò aliqui euaſerint capaces ad Eccleſiaſtica munera perficiẽda, Epiſcopus ipſos patronis tam Eccleſiaſticis quàm ſecularibus in Decanatu vnde oriundi ſunt, commendabit, vt aliis omnibus præferantur, ſi occurrerit beneficiorum vacatio. Omnes verò in Seminario inſtituti, & ordinati, ſint memores, & erga ipſum grati, nec ſaltem prætereant in teſtamento, ſi prius in vita non habuerint, aut potentiam aut occaſionem agnoſcendi beneficium acceptum. Interea quocunque locorum venerint, iuuentutem curent informari, educari & doceri ad eam regulam quam de Seminariis retulerint. In omnibus verò ſuis orationibus & ſacrificiis, pro Seminariorum benefactoribus intercedant.

FINIS.

DIFFICVLTATES ET SVPPLICATIONES SANCTISSIMO D. N. Papæ post humillima beatissimorum pedum oscula propositæ ex parte Concilij Prouincialis Rothomagensis.

Sanctissimus D. N. audita relatione congregationis Concilij, respondit ad singulas difficultates & supplicationes, vt infra vnamquamque, habetur responsio.

1. Difficultas, & supplicatio.

PROPTER intermissionem Conciliorum Prouincialium in Archiepiscopatu Rothomagensi, vltra ho-

minum memoriam primum, dubitatum fuit de sessione Episcoporum & ordine. Sagiensis enim Episcopus contendebat sibi primas deberi, tanquam antiquiori, ídque ex antiquis Conciliis, & ex postremo Tridentino. Bajocencensis verò se Decanum Episcoporum, in ista prouincia asserebat, & prædecessores suos eo semper vsos fuisse priuilegio. Addebat alium esse ordinem Episcoporum singularem in quaque prouincia, alium generalem in congregatione eorundem extra prouinciam: Tunc enim antiquitatis habendam esse rationem, & promotionis quam acceperunt ab Ecclesia Romana. Deinde quòd sicut Ecclesiæ Cathedrales, & earum Capitula habent aliquẽ inter se ordinem, qui non muta-

tur in quaque Prouincia : ita & earum Ecclesiarum Episcopos eundem ordinem tenere oportere : Bajocensem verò Ecclesiam siue Capitulum absque controuersia primum esse, Abricense secundum, Ebroicense tertium, Sagiense verò postremum: Quia sedes abricensis vacat, procuratores eius petierunt nullum præiudicium fieri futuro Episcopo, quē ostendebant semper habitū prouinciæ subdecanum.

Deputati cum D. Metropolitano per prouisionem Baiocens. Episcopo decanatum adiudicauerunt, sed pro hac vice tantùm, & sine præiudicio aliorum Episcoporum, ad euitandas contentiones, donec consuleretur sua sanctitas, & amplius inquireretur ex archiuis Romanis & prouincię.

Supplicatur humillimè Sanctitati suæ, vt iubeat inquiri si ex registris Curiæ possit hæc difficultas decidi.

RESPON.

In actibus Conciliorum prouincialium attendendum esse tempus ordinationis Episcoporum, non autem dignitatem aut ordinem Ecclesiarum.

2. DIFFICVLT.

1 ALTERA difficultas orta est de Abbatibus Commendatariis, an deberent inter Abbates ad sedendum & ad deliberandum recipi. Remissum est negotium ad sedem Apostolicam. Sed ne per oppositionem, aut appellationem retardaretur, aut impediretur Concilium, pro hac vice tantum, ac sine præiudicio, con-

ceſſum illis fuit ſedere inter Abbates & deliberare. Quoniã hæc difficultas paritura eſt magnas controuerſias in Conciliis aliarũ Prouinciarum, inter Capitula Eccleſiarum Cathedraliũ, & Monaſteriorum contra Commendatarios: Supplicatur humillimè ſanctitati ſuæ, vt dignetur de hoc ſtatuere, & quid iuris iñ monaſteriorum adminiſtratione & diſciplina, atque Eccleſiarum hierarchia Commendatariis debeatur.

RESPON.

Commendatarios inter Abbates recipiendos eſſe.

3. DIFFICVLT.

1 ALIA difficultas ſubſecuta eſt inter dignitates, ac procuratores Capitulorum Cathe-

dralium cōtra Abbates regulares & Cōmendatarios de preeminentia in processione, sessione, & deliberatione. Capitula dicebant se cum suis Episcopis vnita, sicut membra cum capite, nec vllos interponendos inter se & Episcopos suos. Abbates nitebantur antiquitatis more, & addebant indignum, vt insigniti mitra, & aliis ornamentis ad Episcopalia accedentibus, postponerentur simplicibus clericis & presbyteris. Ne res generaret lites, & afferret impedimentum Concilio, quoniam pauci erant Abbates regulares, tā- tum fuit respōsum, vt pro hac vice Abbates assisterent in processione D. Metropolitano sacram Eucharistiam, & dicerent sententiam quando rogarentur, nullo seruato ordine. Sed quoniam in

aliarum Prouinciarum Conciliis magnas contentiones pariet; dignetur quoque ſua Sanctitas de hoc ſtatuere.

RESPON.

Canonicos Cathedralium Eccleſiarum præferendos eſſe, quando capitulariter procedũt: Abbates benedictos, & qui vſum mitræ habent, præcedere Commẽdatarios: Poſt hos locum obtinere dignitates: Et poſt Dignitates, collocandos eſſe Procuratores.

4. DIFFICVLT.

ALia difficultas eſt de monaſteriis & aliis exẽptis, an tenerentur intereſſe Conciliis prouincialibus Epiſcoporum. Pleriq; miſerunt ad proteſtãdum, quibus nihil fuit reſponſum ad fugiẽdas oppoſitiones & lites. Capitula Ec-

dralium cõtra Abbates regulares & Cõmendatarios de prȩeminentia in processione, sessione, & deliberatione. Capitula dicebant se cum suis Episcopis vnita, sicut membra cum capite, nec vllos interponendos inter se & Episcopos suos. Abbates nitebantur antiquitatis more, & addebant indignum, vt insigniti mitra, & aliis ornamentis ad Episcopalia accedentibus, postponerentur simplicibus clericis & presbyteris. Ne res generaret lites, & afferret impedimentum Concilio, quoniam pauci erant Abbates regulares, tãtum fuit respõsum, vt pro hac vice Abbates assisterent in processione D. Metropolitano sacram Eucharistiam, & dicerent sententiam quando rogarentur, nullo seruato ordine. Sed quoniam in

aliarum Prouinciarum Conciliis magnas contentiones pariet, dignetur quoque ſua Sanctitas de hoc ſtatuere.

RESPON.

Canonicos Cathedralium Eccleſiarum præferendos eſſe, quando capitulariter procedūt: Abbates benedictos, & qui vſum mitræ habent, præcedere Commēdatarios: Poſt hos locum obtinere dignitates: Et poſt Dignitates, collocandos eſſe Procuratores.

4. DIFFICVLT.

ALia difficultas eſt de monaſteriis & aliis exēptis, an tenerentur intereſſe Conciliis prouincialibus Epiſcoporum. Pleriq; miſerunt ad proteſtādum, quibus nihil fuit reſponſum ad fugiēdas oppoſitiones & lites. Capitula Ec-

clesiarum Cathedralium dicebāt se etiam exempta & ad Cōcilium obligari: idcirco & Monasteria.

Supplicatur humillimè suę Sanctitati, vt dignetur declarare an eiusmodi Monasteria & alij exēpti obligentur ad decreta Concilij Prouincialis, & quomodo erit procedendum contra non obedientes.

RESPON.

Non teneri, nisi eos qui de iure vel consuetudine interesse debent: Capitula tamen Ecclesiarum Cathedralium specialiter inuitanda esse, obligari autem ad decreta Concilij Prouincialis omnes qui Episcoporum iurisdictioni subduntur: exemptos etiam in casibus in quibus à iure communi & Concilio Tridentino specialiter Episcopis aut Concilio Prouinciali in ipsos po-

teſtas tributa eſt. Et cõtra inobedientes iuris remediis procedendum.

5. DIFFICVLT.

1 QVANDO omnibus compoſitis ad rem ventum fuit, quæſitum eſt primùm, quam vocem Abbates præcipuè Commẽdatarij, Capitulorũ deputati & Epiſcoporum procuratores habere deceret. Conſtabat ex formula Conciliorum Prouincialiũ, & actis omnium habitorum poſt Concilium Tridentinum, tãtùm illis fuiſſe conceſſam deliberatiuam vocem, ſeu cõſultiuam, non autem deciſiuã. Quoniam tamen videbantur illi paratiores ad impediendum Concilium, & lites coram Senatu mouẽdas ad ipſum retardandum: nihil quoque de hoc iudicatum fuit: Sed cum D.

Metropolitano censuerunt Episcopi nihil agendum pro hac vice, nisi de omnium voto ex consensu. Ex quo factum est, vt nec de exemptione Capitulorum, nec de residentia Curatorum, nec de dispensationibus plurium Ecclesiarum parœcialium decerni potuerit iuxta Concilium Tridētinum: nisi legitima forma Conciliorum Prouincialium restituatur, futurum est, vt iam non dicantur Cōcilia Episcoporū, sed inferiorum Ecclesiasticorum contra Episcopos. Ideò dignetur sua Sanctitas vnicuique suos limites ponere.

RESPON.

Abbates Commendatarios Capitulorum deputatos vocem duntaxat cōsultiuam habere: Episcoporum Procuratores posse, si Concilio prouinciali placuerit, & decisiuam habere.

6. DIFFICVLT.

CIRCA decretum de Baptiſmo à Caluiniſtis collato dubitatum fuit, an redeuntibus ad Eccleſiã taliter baptizatis, omnes cæremoniæ à Caluiniſtis omiſſæ, eſſent adhibẽdæ & ſupplẽdę. Negarunt plerique: quoniam legebant in antiquis, redeuntes ab hęreticis, recipiendos cum manuũ impoſitione, quam exiſtimabant eſſe confirmationis ſacramẽtum.

Dicebant inſuper multos adultos non redituros ex verecundia recipiendi tales cæremonias, ſi exactiùs obſeruarentur.

Alij dicebant apud antiquos de baptizatis in hæreſi, cum debitis cęremonijs intelligi, quib⁹ redeũtibus dabatur manuũ impoſitio, quæ non eſſet Cõfirmationis Sacramentũ, ſed Abſolutionis, & re-

conciliationis cæremonia. Semper verò fuisse assuetum in antiqua Ecclesia, vt suppleretur omissæ ceremoniæ Baptismi, vt Chrismatis, quia omitteretur à Nouatianis, atque ita aliæ ab aliis. Alij censuerunt cæremonias explendas, præter exorcismos. Conclusum tandem, de hoc cõsulendam esse sedem Apostolicam, vt sopirentur contentiones.

RESPON.

Cæremonias Baptismi supplendas esse, præcedente in adultis abiuratione hæresis & reconciliatione.

7. DIFFICVLT.

1 CIRCA decretum de ætate promouendorum ad sacros ordines hæsitandum fuit. Plures enim fuerunt promoti ad presby-

teratum, & alios ordines ante tẽpus prȩfixum à Concilio Tridentino, propter raritatem ac defectum Sacerdotum in noſtra Prouincia, & pauciores accedent ad ipſos ordines, ſi tantum temporis pro vnoquoque ordine expectetur. Multæ verò parœciæ iam carent etiam proprio Sacerdote & Curato, & plures carebunt, ſi tantus rigor ſeruetur. Idcirco humillimè ſupplicant Epiſcopi Sanctitati ſuæ, vt det ipſis poteſtatem diſpẽſandi cum hactenus promotis ante tempus legitimum, & poſſint aliquos promouere circa ætatem vigeſimi ſecundi & tertij anni poſt factam probationem neceſſitatis, morum integritatis, ac capacitatis. Ita vt probatio literis promotionis inſeratur, vel ſub ſigillo Epiſcopi annectatur.

RESPON.

Indulgebitur facultas dispensandi cum hactenus promotis. De cætero intellecta necessitate, seu vtilitate Ecclesiarum, singulatim dispẽsabitur.

8. DIFFICVLT.

CIRCA decretum de residentia, vix obtineri potuit, vt diceretur esse de pręcepto, & de iure diuino: & interpositum fuit, nisi causa legitima & canonica obstiterit. Dignetur sua Sanctitas declarare manifestiùs, vtrum residẽtia in parœciali Ecclesia, sit de iure & præcepto diuino: & an vlla causa possit esse canonica, vt omnino quis excusetur à residentia, an tantùm ad certum tempus ex particulari aliqua causa. Videtur enim pugnare expressè cõtra Cõcilium Tridentinum, aliquẽ om-

nino excuſari à reſidentia parœcialis Eccleſiæ. Deinde volūt plerique extēdere etiam cauſam canonicam non reſidenti ad plures parœciales Eccleſias, quas volunt poſſidere, nec in vlla reſidere ex cauſa legitima & canonica, quales eſſe fingunt quæ ſibi proſunt: vt ſi ſunt Senatores in aliquo foro iudiciali, ſi Canonici, vel Capellani, vel alij officiarij in aliqua Eccleſia Cathedrali vel collegiata. Si habeant diſpenſationes obtentas ante Concilium Tridentinum ad plura Curata, addendum eſſet in decreto: niſi ad tempus legitima & canonica per Epiſcopū iudicanda.

RESPON.

Declaratum & ampliſſimè prouiſum per Concilium Tridētinum. Illius decreta obſeruentur.

9. DIFFICVLT.

INSVPER dubitatur quid agẽdum cum Canonicis Cathedralium ſeu collegiatarum Eccleſiarum, ſeu earundem Capellanis, cantoribus & aliis officiariis, quibus non ſuppetunt iuſtæ facultates & ſtipendia, quibus ali queant & ſeruire illis Eccleſiis, ſi careant ſaltem vnius Eccleſiæ parœcialis beneficio. Nam ſi ad huius beneficij reſidentiam cogũtur, Cathedrales Eccleſiæ, Canonicis & miniſtris priuabuntur. Si verò cogũtur parœcialem dimittere, prębẽda, & ſtipendia in maiore parte Eccleſiarum Cathedraliũ & collegiatarũ non ſufficiunt ad victũ. In omnibus autẽ nulla ſunt ferè beneficia ſimplicia, quæ poſſint vniri, nec tãtus numerus præbendarum, vt aliquæ poſſint ſupprimi,

ni, tótq; ſunt grauamina & ſubuẽtiones pecuniariæ in Clero huius regni, vt vix poſſit ſatisfieri: Huic difficultati non inuenimus quomodo poſſit prouideri, niſi ſi declaretur habendos pro reſidẽtibus in parœciali eccleſia; qui actu deſeruiunt in Cathedrali; vel collegiata, modo parœcialis non diſtet vltra ſemidietam: ita vt bis vel ter in ſeptimana Curatus in ea faciat officium, & eodem die ad Eccleſiam Cathedralem, vel collegiatam redeat.

Supplicatur humillimè Sanctitati ſuæ, vt dignetur ſtatuere, quid in hac difficultate ſit agendum.

RESPON.

Quoad retentionem parœcialis cum canonicatu, pro neceſſitate, & vtilitate Eccleſiarum, & regionis, in caſibus particularibus prouidebitur.

10. DIFFICVLT.

CIRCA decretum de casibus reseruatis, vbi dicitur ex Concilio Tridentino Episcopos absoluere ab hæresi, videtur contra Bullam de cœna Domini, & reseruationem factam per DD. Pios Quartũ & Quintum. Sed plures potius manebũt in hæresi, quàm propter eam mittant ad sedem Apostolicam, & interea dum mittitur, & expectatur absolutio, multæ incidere possunt tentationes & mutationes. Ideò humillimè supplicant Episcopi, vt dignetur sua Sanctitas illis potestatẽ ex decreto Trident. concedere.

RESPON.

Pro necessitate Prouinciæ concedetur ad tempus hæc facultas absoluendi iuxta decretum Concilij Tridentini, cui magis visum fuerit.

II. DIFFICVLT.

CIRCA decretum de clausura monialium, sunt quæ ex fundatione dicũt liberum sibi relinqui exitum, & introitum monasterij: Aliæ prætexũt se non emisisse votum clausuræ, nec vnquam ingressuras monasteriũ, si audissent vllam fuisse clausuræ obligationem. Pleręque minantur se potius reuersuras ad seculum, quàm patiantur eandẽ clausuram, & per parentes nobiles necem etiam Episcopis intentant, si ausi fuerint ingressum prohibere. In his perplexitatibus supplicatur quid agendum, maximè vbi timetur, ne per clausuram aliquid deterius contingat, & magistratus secularis non adiuuat.

RESPON.

Executioni demandentur decreta Con-

cilij Tridentini, & Bullæ Summorum Pontificum, quibus ſublata ſunt omnia priuilegia, & fundationes.

12. DIFFICVLT.

PROPTER exemptiones Capitulorum non poteſt reſtitui Eccleſiaſtica diſciplina, nec emendari vllus abuſus Eccleſiarum Cathedralium. Exemptiones verò nequeunt ad moderationem Cōcilij Tridentini reduci propter Capitulorum reſiſtentium multitudinem, eorundémque potentiam. Epiſcopi Rothomagenſis Prouinciæ conſenſerunt ſaluas manere exemptiones, ne propter eas Concilio Prouinciali poneretur obſtaculum: ſed ſaluis illis viderūt iam ſibi viam paratam à D. Metropolitano, ad ingrediendum Capitula, & eis præſidendum, in ipsíſque reformandum omnia.

Nã antea Archiepiſcopi noſtri impetrarunt à ſede Romana Bullas ad vniendum Canonicatum & præbendam Archiepiſcopatui, vt ita Archiepiſcopus, tanquam Canonicus, intraret Capitulũ, quoties vellet, & in ipſo præſideret: quo iure nunc etiam vtitur. Supplicant humillimè Epiſcopi Sanctitati ſuæ, vt dignetur omnibus eiſdem prouinciæ Epiſcopis Bullam communem conferre ad vniendum epiſcopatui Canonicatum, & præbendam quam vacantem deligere voluerint, ad inſtar vnionis Archiepiſcopo Rothomagenſi dudum conceſſæ, atque ad eundem effectum & finem.

RESPON.

Habebitur huius rei ratio, & prout ſingulis Eccleſiis magis expedire viſum erit, prouidebitur.

13 DIFFICVLT.

DENIQVE postulandum humillimè Sanctitati suę, vt dignetur supplicationes in decretis huius Cõcilij sibi factas benignè suscipere, & omnia, cum Seminariis, prout sibi videbitur, confitmare.

BREVE APOSTOLICUM super confirmatione Concilij prouincialis Rothomagensis.

Gregorius PP. XIII.

Dilecto filio Carolo Tituli sancti Chrysogoni presbytero Cardinali Borbonio nuncupato ciuitatis nostræ Aueniouenensis nostro & apostolicæ sedis de latere legato.

DILECTE fili noster salutem, & Apostolicam ben. Perlata

fuerunt ad nos decreta prouincialis ſynodi Rothomagenſis. Miſimus ea ad Cardinales congregationis Concilij, qui huiuſmodi negotiis ſunt præfecti: Illi omnia diligenter conſiderarunt: expoſuerunt etiam nobis quæ maximè addenda, demenda, mutanda eſſe exiſtimarent. Remittuntur nunc omnia: aſcripta ſunt etiam in margine nonnulla ad rem ipſam magnopere pertinentia. Vbi omnia fuerint eo modo quo mittuntur accommodata, tum vero edentur, curabiturq; vt quam diligentiſſime ſeruentur. Reſponſum eſt etiam in extrema ad ſynodi ipſius propoſita, & quæſita. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris die xviiij. Martij M.D.LXXXII. Pōtificatus Noſtri Anno Decimo.

Ant. Buccapadulius.

S.D.N.D. PII V. PAPÆ CONSTITVTIO PER D. MEDICOS obſeruanda.

PIVS PAPA V. AD PERPEtuam rei memoriam.

SVPRAE Gregem Dominicum noſtræ vigilantiæ diuinitus creditum vigilis ſpeculatoris, prout nobis deſuper conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ animarum ſaluti cum diuini nominis gloria conſuli valeat, libenter intendimus, vt Chriſti fideles poſt Baptiſmum in peccata lapſi, per ſacramentum pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sanè cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat, dicente domino languido, quem ſanauerat, vade, noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat, ac propterea prouide fe. re. Innocentius iij. prædeceſſor noſter Medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, vt animarum Medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema ægritudine conſtitutis ſuadetur, in deſperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam ſalutare præceptum nulla temporis præſcriptione aboleri, ſed ſemper obſeruari, conſtitutionem præfatam auctoritate apoſtolica tenore præſentium innouamus, & hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & decerni-

mus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto iacẽtes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, vt idoneo confessori omnia peccata sua iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi vt præmittitur peccata sua confeßi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus & monemus, vt de infirmitate parochum certiorem faciant, ac tam parochus, quam coniuncti, & familiares præfati infirmum ad confeßionem peccatorum suadeant, & inducant. Quòd si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pænas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinæ, quo insigniti erant, omnino priuentur, & a Collegio seu vniuersitate Medicorum eijciãtur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus & mandamus, vt nullus posthac vbique locorum in Medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas a quouis collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta medio eorum iuramento coram Notario publico, & Testibus obseruare in eorum manibus, vel Ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quòd si collegia, & vniuersitates præfatæ non recepto a promouendis iuramento huiusmodi, eosdem ad gradum prædictum promouerint, aut eisdem medendi licẽtiam præstiterint, pœnam

priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant: Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis quatenus in Ciuitatibus & diœcesibus propriis præsentes nostras literas publicari faciant, ac iuramentũ prædictũ a Medicis iã promotis, seu licẽtiã medendi habẽtibus, omnibus iuris remediis exigant, neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus, & diœcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramẽtum huiusmodi præstitisse, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam præstitum exhibere recusantes, gradu Medicinæ, & omnibus priuilegiis eisdem Medicis tam coniunctim quam diuisim eis, & eorum cuilibet cõcessis per quoscunque etiam Romanos Pontifices priuent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant, donec resipuerint, Non obstãtibus præmissis, priuilegiis, indultis, literis Apostolicis, quibusuis personis, collegio & uniuersitati sub quibusuis verborum formis & tenoribus concessis. Quæ omnia, quoad effectum validitatis constitutionis nostræ, tantum reuocamus, cassamus, & annullamus, Et omnes Principes sæculares ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quod præsentes literæ in Cancellaria, & acie Campi floræ publicentur, & inter constitutiones extrauagantes perpetuo valituras conscribantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæ-

que loca deferri, Volumus, & etiam declaramus, quod earum transumptis etiam impreßis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Dat. Romæ Apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die viij. Martij. M. D. LXVI. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Ca. Glorierius.

Anno a Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto Indictione nona, Die vero xi. Mensis Martij, Pontificatus Sanctißimi in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti Anno Primo retroscriptæ literæ seu breue affixæ & publicatæ fuerunt in valuis Cancellariæ apostolicæ, & acie Campi Floræ per me Camillum Cherubinum Apostolicum Cursorem.

Scipio de Octauianis Magister Cursorum.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA Papæ V. Super clauſura, & reformatione quarumcunque Monialium.

PIVS EPISCOPVS SERVVS ſeruorum DEI, *Ad perpetuam Rei memoriam.*

CIRCA Paſtoralis officij nobis, meritis licet imparibus, deſuper commiſſi curam quantum nobis exalto permittitur inuigilantes aſſidue ad ea per quæ ſingulis erroribus, & exceſſibus obuiatur, ac perſonis quibuſlibet præſertim fœminei ſexus virginitatem ſuam Altiſſimo vouentibus ſub Religionis iugo Chriſto Saluatori in caſtitatis holocauſto famulari affectantibus, ſemita iuſtitiæ, & honeſtatis declinantibus, ne quicquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honeſtatis gloria maculam, & diuinam merito poſſit offendere maieſtatẽ opportune ſuccurritur, libenter intendimns, ac in his noſtræ vigilantiæ partes propenſius impartimur, prout id in domino ſalubriter expedire conſpicimus. Hac igitur perpetuo valitura Conſtitutione, inhærentes etiam Conſtitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ viij. prædeceſſoris noſtri qnæ incipit Periculoſo, & decretis Concilij Tridentin. ſuper clauſura Monialium æditis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus atque perpetuo decernimus, vniuerſas, & ſingulas Moniales præſentes atque futuras cuiuſcunque

Religionis, ordinis, vel militiarum etiam Hierosolymitan. ſint, quæ vel iam receptæ ſint, vel in poſterum in quibuſuis Monaſteriis ſiue domibus recipientur, & tacite, vel expreſſe Religionem profeſſæ, etiam ſi Conuerſæ, aut quocunq; alio nomine appellentur, etiam ſi ex inſtitutis, vel fundationibus earum Regulæ ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earũ Monaſteriis, ſeu domibus etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata non fuerit, ſub perpetua in ſuis Monaſteriis, ſeu domibus debere de cætero permanere clauſura iuxta formam dictæ Conſtitutionis fel. rec. Bonifacii Papæ viij. prædeceſſoris noſtri quæ incipit Periculoſo, in ſacro Concilio Tridentin. approbatam, & innouatam quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtricte obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ Moniales forſan reperiãtur quę conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulæ ſuæ fretæ animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtãt, aut quoquomodo reluctentur, ordinarij vna cum Superioribus earum, omnibus iuris, & facti remedijs compellant eaſdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præciſe ſubeundum dictam clauſuram, & perpetuo obſeruandum. Mulieres quoque quę Tertiariæ, ſeu de pœnitentia dicũtur cuiuſcunque fuerint ordinis in Congregatione viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint ita, vt ſolemne votum emiſerint, ad clauſuram præciſe, vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votum ſolemne non

emiſerint, ordinarij vna cum Superioribus earum hortentur, & perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac poſt emiſſionem, & profeſſionem eidem clauſuræ ſe ſubiiciant, quod ſi recuſauerint, & aliquæ eis inuentæ fuerint ſcandaloſe viuere ſeueriſſime puniantur. Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omnino volentibus interdicimus, & perpetuo prohibemus ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum ordinem Religionem Congregationem ne recipiant. Quod ſi contra huiuſmodi hanc noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaſlibet profeſſiones, & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus & annullamus. Porro ne Moniales, vel Tertiariæ prędictæ propter hanc clauſuram detrimentũ, aut incommodum aliquod in earum neceſſitatibus maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, ſed vt eis opportune conſulatur, auctoritate Apoſtolica præfata ſtatuimus decernimus pręcipimus atque mandamus ordinarijs, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemoſynas per Conuerſas quæ non ſint profeſſę, vel ſi profeſſę fuerint, ſint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen Monaſterium, degant, & non ingrediantur clauſuram aliarum Monialium niſi in caſibus ex earum Conſtitutionibus pręmiſſis, & de earum domibus exire

non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cætero nullæ aliæ Conuersæ professæ recipi amplius etiam de consensu suorum Superiorum vel prælatorum possint, quod si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla irrita & inanis sit, prout ex nunc nullam, irritam facimus, & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus Monialium, & Mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis ordinariis, & Superioribus earum, vt ipsi prouideant de aliis personis pijs, & Deo deuotis quæ fidelium eleemosynas colligant, vel alias eo meliori, & commodiori modo quo fieri poterit etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & Mulierum prædictarum, arbitrio ordinariorum, & Superiorum earundem, & prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur, & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausurę obseruatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ Constitutionis Bonifacij, & Concilij Tridentini decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & ordinariis districte inhibendo præcipimus, & mandamus, ne plures in earũ Monasteriis recipiant, & admittant, siue recipi, & admitti permittant quam ex propriis redditibus ipsorum Monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commode sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ sub obtestatione diuini iudicii, &

interminatione maledictionis æternæ vniuersis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis quatenus in Ciuitatibus, & diœceſ. propriis pręſentes noſtras litteras publicari faciant, ac in Monaſteriis Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis, in ijs vero quæ ad Roman. mediate vel immediate ſpectant Eccleſiam Sedis Apoſtolicæ auctoritate vna cum Superioribus eorundem Monaſteriorum clauſuram vt præmittitur quamprimũ poterunt ſeruari procurent. Contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticã appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis. Ac vt hoc tam ſalutare decretum facilius obſeruetur omnes principes, ſæculares & alios dominos, & Magiſtratus temporales rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera miſericordiæ domini noſtri Ieſu Chriſti eiſdem in remiſſionem peccatorum iniungentes, quod in præmiſſis omnibus eiſdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & aliis Monialiũ Superioribus aſſiſtant, ac ſuum fauorem, & auxilium præſtent. Ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant, præmiſſis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus etiã per Sedem Apoſtolicam approbatis, & confirmatis, priuilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis etiam in fundatione, & inſtitutione eiſdem Monaſteriis, vel domibus, & Monialibus ſub quibuſcunque verborũ formis & clauſulis,

ſulis, irritantibus, & aliis decretis quibuſlibet conceſſis, confirmatis ac etiam iteratis vicibus approbatis,& innouatis. Quibus omnibus etiã ſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis; ſpecifica, expreſſa,& indiuidua, non autem per clauſulas generales idem importantes,mentio,ſeu quęuis alia expreſſio habenda,aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, pro ſufficienter expreſſis habentes, quo ad effectum validitatis noſtræ conſtitutionis tantum derogamus, contrariis quibuſcunque. Aut ſi aliquibus communiter,vel diuiſim ab eadem ſit Sede indultum quod interdici,aut ſuſpendi non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem.Per hoc autem in Monaſteriis exẽptis ordinarii locorũ. quoad alia nullam ſibi credant iuriſdictionem, vel poteſtatem aliquatenus eis attributam. Volumus autem quod præſentes literæ ad valuas Baſilicæ beati Petri Apoſtolorum principis, & in Cancellaria noſtra, ac acie Campi Floræ publicentur, & inter Conſtitutiones extrauagantes perpetuo valituras conſcribantur. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæcunque loca deferri, volumus, & etiam declaramus quod earũ Tranſumptis etiã impreſſis manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Prælati munitis eadem prorſus fides vbicunque adhibeatur quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhi-

bitæ, vel ostensæ. Nulli ero omninò hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innouationis, statuti, decreti, mandati, interdicti, prohibitionis, annullationis, præcepti, inhibitionis, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud Sanctum petrum, Anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, quarto Kal. Iunij. Pontificatus Nostri Anno primo.

Visa de Curia Io. Riuerius. ss.

CÆ. GLORIERIVS.

H. Cumyn.

ANNO à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Indict. nona, die vero nona mensis Iunij, pontificatus Sanctissimi in Christo patris, & Domini nostri, Domini pij diuina prouidentia papæ V. Anno primo Retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas basilicæ principis Apostolorum Sancti petri de vrbe, Cancellariæ apostolicæ, & in acie Campi Floræ dimissis copiis earundem in retroscriptis locis affixis per nos Io. Guerardi, & Nicolaum de Matthæis Curs.

Antonius Clerici Mag. Curs.

SANCTISS. D. N. D. PII PAPÆ V. STATVTVM

De fructibus quos amittunt, qui horas Canonicas non recitant.

EIVSDEM CONSTITVTIO,

Quod regulares secularium confessiones non audiant, nisi ob Ordinariis approbati sint.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranen. Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicunque habens beneficium ecclesiasticum, cum cura, & sine cura, si post sex menses, quàm illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omißionis officij & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur verumtamen multorum animi suspensione tenentur: cuiusmodi ratæ prædictæ ratio sit habenda. Nos huic rei euidentius atque expreßius prouidere volentes, statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij seu beneficiorum suorum fructus, qui illi vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: qui vero matutinum tantum, dimidiam: qui cæteras omnes horas, aliam dimidiam:

qui harum ſingulas, ſextam partem fructuum eiuſdem diei amittat: tametſi aliquis choro addictus non recitãs omnibus horis Canonicis cum aliis præſens adſit, fructúſque, & distributiones forte aliter aßignatas, ſola præſentia iuxta ſtatuta, conſuetudinem, fundationem, vel alias ſibi lucrifeciſſe prætendat: is etiam præter fructuum & diſtributionum amißionem. Item ille qui primis ſex menſibus officium non dixerit, niſi legitimũ impedimentum ipſum excuſauerit, graue peccatum intelligat admiſiſſe. Declarantes præſtimonia, præſtimoniales portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omnino Seruitium habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicunque penſionem, fructus, aut alias res eccleſiaſticas vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum, rerumque ipſarum amißioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, Apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo, duodecimo Kalen. Octob. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANI Pontificis prouidentia circumſpecta nonnunquam geſta per eum rationabilibus & honeſtis ſuadentibus cauſis moderatur & commutat in melius, prout in domino conſpicit ſalubriter expedire. Nuper ſiquidem quaſdam declarationes & moderationes circa nonnulla Concilij Tridentini decreta regulares perſonas ordinum mendicantium, eorumque inſtituta concernētia edidimus & promulgauimus. Et quia, vti accepimus, illarum vigore ſacerdotes regulares prædictorum ordinum quandoque minus idonei, & inhabiles confeſſionibus ſæcularium audiendis ab eorum ſuperioribus præpoſiti, abſque aliqua Epiſcoporum, ſed ſola magiſtri Ordinis Generalis, aut prouincialium miniſtrorum approbatione admittuntur: Nos ſuper his pro debito paſtoralis officij, prout tenemur, ſalubriter prouidere volentes, tenore præſentium hac noſtra conſtitutione perpetua ſancimus, decernimus, & declaramus decretum Concilij Tridentini de approbatione regulariũ audiendis confeſſionibus ſæcularium præpoſitorum ab Epiſcopis facienda obſeruari debere etiam in omnibus regularibus quorumuis ordinum, etiam mendicantium, etiam ſub regulari diſciplina viuentibus, etiam ſi ſint lectores,

aut in Theologia etiam de ſuperiorum ſuorum licentia, graduati, vel promoti, vel a ſuis Magiſtris Generalibus, vel prouincialibus, Miniſtris, ſæcularium confeſſionibus audiendis expoſiti. Volumus tamen eos qui ſemel ab Epiſcopo in ciuitate & diœceſi ſuis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari. Ab Epiſcopo autem ſucceſſore pro maiori conſciẽtiæ ſuæ quiete exminari de nouo poterunt. Inhibentes quibuſcũque regularibus quorumuis ordinum, etiam mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis, & approbationis, ab eiſdem Magiſtris, & Miniſtris prouincialibus, etiam quod illarum occaſione ab ordinariis huc vſque tolerati fuerint, abſque ſpeciali in poſterum licentia, & approbatione ab ordinariis obtinenda ſęcularium confeſſiones audire præſumant. Decernentes irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attẽtari. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac noſtris literis prędictis, & aliis poſtea quibuſcunque regularibus conceſſis, & forſan extenſis (quas quo ad ea quæ præſentibus aduerſantur & contrariantur, penitus & omnino reuocamus, caſſamus & irritamus) necnon monaſteriorum, & aliorum regularium locorum, ac ordinum quorũcumque, etiam iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & literis apoſtolicis etiam Mari magno ſeu Bulla aurea aut

alias nũcupatis, quibusuis monasteriis, & regularibus locis, sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis & innouatis, quibus omnibus (etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus) specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idẽ importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & formæ in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes: illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus contrariis quibuscunque. Vt autem præsentes literæ ad omnium quorum interest notitiam deducantur, nec aliquis earum ignorantiam pretendere, aut contra eas se excusare valeat, dicta auctoritate statuimus, & decernimus, vt ipsæmet literæ, vel earũ transumptum in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, sancti Ioannis Lateranensis, ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquos ex Cursoribus nostris publicentur earum exemplo in singulis Valuis & acie prædictis affixo & dimisso. Verum quia difficile

foret præsentes literas ad singula quæque loca in quibus de eis fides facienda erit, deferri: volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd earundem literarum transumptis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadē prorsus fides adhibeatur in iudicio & extra illud quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forēt exhibitæ, vel ostēsæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis & voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationē omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ. M. D. L X X I. Octauo Id. Augusti, Pontificatus nostri Anno sexto.

Cæ. Gloricrius.

H. Cumyn.

ANNO à natiuitate domini Millesimo quingentesimo septuagesimo primo, indictione decima quarta, die vero vigesima secunda Mensis Augusti Pontificatus sanctissimi in Christo patris, & domini nostri domini PII diuina prouidētia Papæ Quinti, anno eius sexto retroscriptę literæ affixæ & publicatæ fuerunt in locis retroscriptis, per nos Ioannem de Guerardum, & Alamanum de Alamanis, Cursores.

Philibertus Chapius magister Curs.

S. D. N. D. GREGORII. PP. XIII. REVOCATIO

Omnium licentiarum ingrediendi Monasteria Monialium & Virorum:

ET PROHIBITIO

Ne habentes licentias ab Episcopis vel superioribus in casibus necessariis, ingrediantur Monasteria Monialium, nisi vrgentibus necessitatibus.

GREGORIVS Episcopus Seruus Seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

VBI gratiæ & indulta ab hac sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur: expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri. Proinde sanctimonialiũ quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas a spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus & abolemus omnes & quascunque licentias ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos, & loca Monialium, ac etiam Virorum quorumuis ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscunque status & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quascunque licentias ingrediendi Monasteria, Domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunque viris etiam eiusdẽ status

& dignitatis tam a prædecessoribus nostris, quã etiam a nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut aliis ex quibusuis quãtumcũque vrgẽtibus causis sub quibuscunque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatoriis, reuocatoriarũ restitutoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque & aliis decretis etiam Motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum aliorumue Principum contemplationem vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas: Cassamusque & annullamus literas desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua a nemine nisi a Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu Monasteria huiusmodi quouismodo ingredi audeant. Abbatissis vero, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis Monasteriorum vtriusque sexus superioribus, & personis quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excõmunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, Domos, & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum & facultatum ingredi faciãt vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso pacto incurrendis prohibemus atque interdicimus omnibus & quibuscunque personis ecclesiasticis & sæcularibus, ac etiam ordinum quorumcumque etiam mendicantium regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum ex de-

creto Concilij Tridentini tribuitur: Ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neue moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Nonobstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis, monasteriorumque & ordinum prædictorum iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis apostolicis, illis eorumque Superioribus prædictis, ac aliis quibuscunque per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & dictam Sedem sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis clausulis & decretis concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis: quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impreßis manu Notarij publici, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno

incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo quinto, Idibus Iunij, Pontificatus nostri Anno Quarto.

M. Datarius. Cæ. Glorierius.

Registrata apud Cæsarem Secretarium. A. de Alexis.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimoquinto, Indictione tertia, Die vero vigesimaquarta mensis Iunij, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo patris & D.N.D. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. anno quarto, retroscriptæ litteræ Apostolicæ publicatæ & affixæ fuerunt in valuis ecclesiæ S. Ioannis Lateranensis, ac basilicæ principis Apostolorum de vrbe, & Cancellariæ apostolicæ, ac in acie campi Floræ, per nos Scipionē de Octauianis, & Ioannē Andream PaniZZam Apostolicos Cursores.

Ioannes Freile Magister Cursorum.

S. D. N. D. GREGORII PAPÆ. XIII. DECLARATIO

Super facultate quam habent Ordinarij, & alij monialium Superiores ingrediendi earum monasteria.

GREGORIVS PAPA XIII. *Ad futuram rei memoriam.*

DVBIIS, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur ſuper eo quod optima primum ratione Concilium ſanxit Tridentinum, deinde in conſtitutione fæ. re. Pij Papæ V. prædeceſſoris noſtri nonis Iulij Pōtificatus ſui anno tertio, atque item noſtra idibus Iunij Pontificatus noſtri anno quarto editis, fuit prouiſum, ne cui in poſterum, niſi in caſibus neceſſarijs ſepta monaſteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuiſſe ſciamus circa perſonas, quæ alterius ad id licentia non indigent, ſed ſui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito ſuæ voluntatis huiuſmodi ſepta ingredi, vel potius ſeruare debeāt ipſi quoque regulam à Concilio præſcriptam. Nos omnem hæſitationis materiam tollere, & & viam ſcandalis præcidere, ac ſanctimonialium quieti conſulere volentes, harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus Prælatos omnes tam ſæculares quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinum Abbates, Præpoſitos, Priores, Miniſtros, & alios quoſcunque

exemplis etiam impressis,manuque Notarij publici,ac sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis,eandem fidem in iudicio, & extra illud vbiqne locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ.Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annullo Piscatoris, Die xxiij. Decembris, M. D. Lxxxi. Pontificatus nostri Anno decimo,

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo, Quingentisimo Octuagesimo secundo, Indictione vndecima, Die vero Sabbati,trigesima Mensis Decembris,Pontificatus S. D. N. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno decimo,Retroscriptæ literæ in forma breuis publicatæ & affixæ fuerunt in acie Campi Flore, vt moris est, per me Scipionem de Octauianis Apostolicum Cursorem.

Calistus Brunetus Magister Cursorum.

Priuilege du Roy.

HENRY *par la grace de Dieu Roy de France, & de Pologne, à nos amez & feaulx les gens tenans nos courts de Parlemẽt de Paris, Rouen, Tholouſe, Bourdeaulx, Dijon, Aix, Grenoble, & Bretaigne, Baillifs, Preuoſts, Seneſchaux, deſdits lieux, Lyon, Poitiers, Orleans, Tours, Angers, Champaigne, Et à tous nos autres Iuſticiers, ou leurs Lieutenans ſalut & dilection. Noſtre bien aymé Pierre l'Huillier, marchant libraire iuré en noſtre vniuerſité de Paris, nous a faict remonſtrer quil a puis naguères recouuert vn liure intitulé,* Decreta ſynodi prouincialis Rothomagenſis anno domini M. V. C. LXXXI. ſub Illuſtriſſimo principe & Cardinale de Borbonio, Archiepiſcopo Rothomagenſi primate Normaniæ: *Auſſi la traduction Françoiſe dudit liure: fait par noſtre amé, & feal Conſeiller, & Aumonier, Meſſire Claude Dexaintes, Eueſque d'Eureux, leſquels liures il feroit voluntiers Imprimer, & mettre en lumiere: mais il doute que pour le fruſter de ſes labeurs, frais & miſes qu'il a faits à ceſte occaſion, les autres Libraires, ou Imprimeurs, les vouſiſſent ſemblablement Imprimer & expoſer en vente*

ſans ſon vouloir & conſentement s'il ne luy eſtoit par nous pourueu de remede cõuenable hũblemẽt requerant icelluy. N o v s a c e s c a v s e s *inclinant liberalement à ladite ſupplication, & pour aucunement releuer ledit l'Huillier des frais qu'il luy eſt conuenu & conuiendra faire pour mettre leſdits liures en lumiere: A iceluy pour ces cauſes & autres à ce nous mouuans auons donné, octroyé, donnons & octroyons de noſtre grace ſpeciale plaine puiſſance & auctorité Royal, par ces preſentes, congé, licence & permiſſion d'Imprimer en telle marge, & characteres que bon luy ſemblera, mettre en vente, & diſtribuer leſdits liures iuſques au tẽps, & terme de ſix ans à compter du iour que leſdits liures ſeront paracheuez d'Imprimer, inhibans & deffandans à toutes perſonnes de quelque qualité qu'ils ſoyent d'iceux liures Imprimer & mettre en vente ſans le conſentement d'iceluy l'Huillier, ſur peine de confiſcation deſdits liures qui auront eſté Imprimez & contrefaicts & mis en vente, & de cinquante eſcus d'amende pour chacun liure ou exemplaire ſoit Latin, ou François, applicable moitié à nous, & l'autre moitié audit l'Huillier, ſans aucune diminution. Voulons & nous plaiſt qu'en mettant ou faiſant mettre par ledit l'Huillier au commencement ou en la fin deſdits liures*

vn brief ou extraict sommaire de ces presentes, elles soient tenues pour suffisamment signifiees, & venues à la notice & cognoissance de tous comme si particulierement & expressement elles leur auoient esté signifiees. Si vous mandons & à chacun de vous endroit soy & comme il appartiendra que de noz presens priuileges, congé, impression, & de tout le contenu cy dessus vous faites, & laissez ledit l'Huillier, & ceux qui auront droit de luy iouir & vser plainement & paisiblement sans leur faire ou dõner aulcun empeschement au contraire, lequel si faict, mis ou donné luy estoit, reparez ou faictes reparer ou remettre au premier estat & deu, & à ce faire contraignez & faites contraindre tous ceux qu'il appartiendra par toutes voies deues & raisonnables, car tel est nostre plaisir nonobstant Clameur de Raoul, Chartre, Normãde, coustumes du pays ny autres lettres à ce contraires.

DONNE A *S. Maur des fossez le xxviij. iour de Septembre l'an de grace mil cinq cens quatre vingts & deux, & de nostre regne le neufiesme.*

Par le Roy en son Conseil. Maistre Charles de Chantecler maistre des requestes ordinaires de l'hostel dudit Seigneur present.

HABERT.

CAROLVS miseratione Diuina T. Sancti Chrysogoni presb. Cardinalis à Borbonio nuncupatus, Archiepiscopus Rothomagensis, Normaniæ primas, Vniuersis & singulis has literas inspecturis, salutem in Domino. Ut decreta in prouinciali nostra Synodo Rothomagi condita, anno Dom. M. D. LXXXI. faciliùs ad omniū quorum interest notitiam perueniant: ea etiam ex mandato S. D. N. PP. excudi & in lucem edi oportere duximus. Quā ad rem agendam cum delegerimus dilectū nostrum Petrum l'Huillier Bibliopolam Parisiis, sub insigni Oliuarij, via Jacobæa commorātem, eidem vnico & soli ipsa DECRETA SYNODI &c. excudendi & venalia exhibendi facultatem & licentiam in Domino concedimus, & quantum in nobis situm est, prohibemus ne vllus Librarius & Bibliopola aut cuiuscumq; conditionis alius id agere au-

vn brief ou extraict sommaire de ces presentes, elles soient tenues pour suffisamment signifiees, & venues à la notice & cognoissance de tous comme si particulierement & expressement elles leur auoient esté signifiees. Si vous mandons & à chacun de vous endroit soy & comme il appartiendra que de noz presens priuileges, congé, impression, & de tout le contenu cy dessus vous faites, & laissez ledit l'Huillier, & ceux qui auront droit de luy iouir & vser plainement & paisiblement sans leur faire ou dõner aulcun empeschement au contraire, lequel si faict, mis ou donné luy estoit, reparez ou faictes reparer ou remettre au premier estat & deu, & à ce faire contraignez & faites contraindre tous ceux qu'il appartiendra par toutes voies deues & raisonnables, car tel est nostre plaisir nonobstant Clameur de Raoul, Chartre, Normãde, coustumes du pays ny autres lettres à ce contraires.

DONNE A *S. Maur des fossez le xxviij. iour de Septembre l'an de grace mil cinq cens quatre vingts & deux, & de nostre regne le neufiesme.*

Par le Roy en son Conseil. Maistre Charles de Chantecler maistre des requestes ordinaires de l'hostel dudit Seigneur present.

HABERT.

CAROLVS miseratione Diuina T. Sancti Chrysogoni presb. Cardinalis à Borbonio nuncupatus, Archiepiscopus Rothomagensis, Normaniæ primas, Vniuersis & singulis has literas inspecturis, salutem in Domino. Ut decreta in prouinciali nostra Synodo Rothomagi condita, anno Dom. M. D. LXXXI. faciliùs ad omniũ quorum interest notitiam perueniant: ea etiam ex mandato S. D. N. PP. excudi & in lucem edi oportere duximus. Quã ad rem agendam cum delegerimus dilectũ nostrum Petrum l'Huillier Bibliopolam Parisiis, sub insigni Oliuarij, via Iacobæa commorãtem, eidem vnico & soli ipsa DECRETA SYNODI &c. excudendi & venalia exhibendi facultatem & licentiam in Domino concedimus, & quantum in nobis situm est, prohibemus ne vllus Librarius & Bibliopola aut cuiuscumq; conditionis alius id agere au-

deat ante ſexenniū à die impreßionis, ſub pœna canonica illi qùi ſecus fecerit imponēda. Datum apud Sammorianū à Foſſatis, diœceſ. Pariſ. ſub ſigillo noſtro, & Secretarij noſtri ſigno, die xxx. menſis Septembris, Anno Domini, Milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo.

Per Illuſtrißimum & Reuerendißimum Dominum meum Dominū Cardinalem.

LE MERCIER.

Acheué d'imprimer en Octobre, mil cinq cens quatre vingts & deux.